ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΕΤΟΣ ΛΓ΄. — 1958 — ΤΕΥΧΟΣ Α΄.
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ — ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ—ΜΑΡΤΙΟΥ 1958

ΣΧΕΣΕΙΣ ΧΡΟΝΟΥ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΟΣ

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ θεωρεῖ τὴν ἐδῶ ζωὴν ὡς δίοδον εἰς ζωὴν ἀνωτέραν καὶ παραμόνιμον. «Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστί, καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν.» (Α' Ἰω. γ'. 14, 15).

Κατὰ ταῦτα, διὰ τῆς ἀγάπης θὰ κατακτήσωμεν τὴν αἰωνιότητα. Τὸ μῖσος μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ αὐτήν. Ἡ ἀγάπη εἶναι κάτι τὸ αἰώνιον, καὶ κάμνει τὸν ἀγαπῶντα αἰώνιον. Ὁ Παῦλος λέγει : «Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει (Α' Κορ. ιγ', 8). Θριαμβευτικὴ διαβεβαίωσις. Ἡ ἀγάπη ἀνήκει εἰς τὶς πνευματικὲς πραγματικότητες, τὶς ὁποῖες οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει. Τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ ἴσως σιγὰ σιγὰ νὰ σβύνουν, ἡ φύσις ὅλη μεταβάλλεται, ἡ γνῶσις γηράσκει, ἡ ἀγάπη ὅμως μένει ἀμετάβλητη, ἄφθαρτη, μᾶς ἑνώνει τοὺς φθαρτοὺς μὲ τὴν αἰωνιότητα. Ἡ ἀγάπη εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἐνέργειαν δημιουργικήν. Ἡ ἀγάπη εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸν χρόνον, εἶναι χαρὰ αἰώνια. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας θὰ μείνουν αἰώνιοι, διὰ τὴν ἀγάπην τὴν ὁποίαν εἶχαν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ ἄρωμα τῆς ἀγάπης των ὁλόδροσο φθάνει καὶ εἰς ἡμᾶς.

Τὴν αἰωνιότητα θὰ τὴν κατακτήσωμεν μὲ τὴν ἀγάπην καὶ μὲ τὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ Χριστὸς λέγει : «Ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν.» (Ἰω. ε', 24). Καὶ ἀλλαχοῦ : «Αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκουσί σε, τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Χριστόν.»

Τὴν αἰωνιότητα θὰ τὴν κτίσωμεν οἱ ἴδιοι, μὲ τὰ καλὰ ἔργα μας, μὲ τὴν ἐλευθέραν θέλησιν, ἡ ὁποία εἶναι τὸ σπουδαιότερον εἰς ἡμᾶς δῶρον τοῦ Θεοῦ, ἡ μεγαλυτέρα δύναμις. Εἴμεθα πρόσωπα τὰ ὁποῖα κανεὶς δὲν δύναται νὰ ἐκβιάσῃ, οὔτε αὐτὸς ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ κάμῃ τι ἐναντίον τῆς

θελήσεώς μας. Μᾶς ἔπλασε καὶ μᾶς ἔδωκε τοσαύτην ἀξίαν. Δυνάμεθα νὰ ἀντισταθῶμεν εἰς τὸν Θεόν, καὶ νὰ εἴπωμεν εἰς Αὐτὸν τὸ Ὄχι, ὅπως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ τὸ Ναί. Ἀπ' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ γεμίσωμεν ἔπαρσιν, ἀλλὰ μόνον πρέπει νὰ σκεφθῶμεν, ποίαν χρῆσιν θὰ κάμωμεν, τί θὰ στοιχίσῃ αὐτὴ ἢ ἐκείνη ἡ πρᾶξίς μας, θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὸν ᾅδην ἢ εἰς τὸν παράδεισον.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς ἡ ἀληθινὴ ζωὴ εἶναι εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, καὶ ἑπομένως ἀλλοιώτικα θὰ ἐκτιμηθοῦν αἱ ἀξίες, οἷαι τὸ χρῆμα, αἱ τιμαί, ἡ δύναμις, ἡ δόξα. Πολλαὶ σελίδες τοῦ Εὐαγγελίου μᾶς κατατοπίζουν εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτό. Ζητοῦν νὰ ἀποσπάσουν τὴν προσοχήν μας, ἀπὸ τὰ ἐπίγεια ἀγαθά. Βέβαια μένομεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἔχομεν ἀνάγκην τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσαρμοζώμεθα πρὸς τὰ ἀόρατα καὶ πνευματικὰ καὶ οὐράνια. Μένομεν εἰς τὴν γῆν, καὶ κτίζομεν τὴν αἰωνιότητά μας, ἐργαζόμενοι ἐν χρόνῳ. Θὰ χρησιμοποιήσωμεν τὰ ἀγαθά μας καὶ τὰ τάλαντά μας πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν. Θὰ ἀκούσωμεν τὴν φωνὴν τοῦ καλοῦντος Θεοῦ. Δὲν θὰ ἀρνηθῶμεν τὴν πρόοδον τοῦ κόσμου αὐτοῦ. Ἀλλὰ θὰ θέσωμεν καὶ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἄλλων ὅσα ἔχομεν .Δὲν θὰ φύγωμεν εἰς τὰ μοναστήρια, ἀλλὰ θὰ μείνωμεν μαζὺ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ θὰ προσπαθήσωμεν καὶ αὐτοὶ νὰ ἔχουν ζωὴν ἀνωτέραν, ἀξίαν τοῦ προορισμοῦ των.

Πρέπει νὰ ἔχωμεν τὴν βεβαίαν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀναστηθῶμεν, ἐὰν τῷ ὄντι πιστεύωμεν ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη. Ἐπανειλημμένως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὁμιλεῖ διὰ τὴν ἀλήθειαν αὐτήν, τὴν μεγάλην ἐλπίδα τῶν Χριστιανῶν, τὸ θεῖον διάγγελμα, καὶ κάμνει διαφόρους σκέψεις. Ἀνέστη Χριστός, ἄρα καὶ ἡμεῖς θὰ ἀναστηθῶμεν. Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἀνάστασις νεκρῶν, λέγει, οὔτε ὁ Χριστὸς ἀνέστη. Ἐὰν δὲ ὁ Χριστὸς δὲν ἔχῃ ἐγερθῇ ,εἶναι κενὸν τὸ κήρυγμά μας, ἄδεια ἡ πίστις μας. Εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ ,ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. Εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία, ἡ πίστις ὑμῶν. Ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. Ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. (Α' Κορινθ. ιε'.)

Ὁ Χριστὸς ὁμιλῶν πρὸς τοὺς Σαδδουκαίους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐδέχοντο τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, λέγει εἰς αὐτούς : «Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ρηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λέγοντος : Ἐ-

γώ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ ; Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων (Ματθ. κβ', 31, 32).

Τὸ μάθημα ὅπερ συνάγεται εἶναι νὰ μάθωμεν νὰ ζῶμεν καλῶς. Ἡ ἐλπίδα μας εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν εἶναι καὶ ἀτομικὴ καὶ ὁμαδική. Ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς χαρὲς καὶ τὶς λύπες, τὶς δοκιμασίες ἐδῶ κάτω, βαδίζομεν πρὸς τὴν αἰώνιον ζωήν.

Ὁ θάνατος εἶναι κλῖμαξ τοῦ Ἰακώβ. Δὲν εἶναι ἐξουσία, ἀλλ' ἐπιστροφὴ ἀπὸ τὴν ἐξορίαν, μετάβασις εἰς τὸ σπίτι μας, ὅπου ὑπάρχουν πολλὰ οἰκήματα καὶ διαμένουν προσφιλῆ μας πρόσωπα. Ἀποδημοῦντες ἀπὸ τοῦ σώματος, ἐνδημοῦντες πρὸς τὸν Κύριον. Τὸ σῶμά μας τὸ θνητὸ θὰ μεταμορφωθῇ ὡσὰν τὸ σῶμα τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ. Ὁ Κύριος μὲ τὸ νέον Του σῶμα ὡμίλησε, καὶ ἡ Μαρία καὶ οἱ Μαθηταὶ Τὸν ἤκουσαν. Μᾶς γνωρίζει ὅλους μὲ τὰ ὀνόματά μας καὶ μᾶς καλεῖ. Θὰ μᾶς ἔλθῃ μία φωνή, νὰ σηκωθῶμεν καὶ νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὸ σπίτι μας, ἀπὸ τὴν πόλιν εἰς τὴν ὁποίαν ζῶμεν καὶ ἐργαζόμεθα, ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν μας, ἀπὸ τοὺς φίλους μας. Θὰ ἐγερθῶμεν καὶ θὰ κάμωμεν τὸ τελευταῖον ταξείδιον. Ἕνας σπόρος βαλανιδιοῦ ἔπεσεν εἰς ἕνα λάκκον, εἰς τὸ χῶμα, καὶ ἔγινε βαλανιδιά, καὶ ἔρχονται οἱ ἄνθρωποι τὸ καλοκαῖρι καὶ κάθονται κάτω ἀπὸ τὴν σκιάν της, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κτίζουν εἰς τοὺς κλώνους της τὰς φωλεάς των. Τί δὲν ὀφείλομεν εἰς τὸν θάνατον καὶ εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἰησοῦ ! Ἄλλοτε οἱ ἄνθρωποι ἐφοβοῦντο νὰ περάσουν τὸ νοτιώτερον ἀκρωτήριον τῆς Ἀφρικῆς ,τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, καὶ οἱ ἰθαγενεῖς ἐβεβαίωναν ὅτι κανένα πλοῖο ποὺ ἐπεχείρησε νὰ διαβῇ δὲν διέφυγε τὸ ναυάγιον. Ἀλλ' ὁ περίφημος θαλασσοπόρος Vasco de Gama ἐνίκησε τὴν ἀγριότητα τοῦ ἀκρωτηρίου, καὶ τὸ κατέστησεν ἀπὸ τότε διαβατὸν καὶ πλουτοφόρον πλοῦν, φέροντα εἰς τοὺς ἀμυθήτους θησαυροὺς τῶν Ἰνδιῶν. Οἱ ποντοπόροι τῆς ζωῆς, ἀπὸ τὴν ἡμέραν ποὺ ἀνεστήθη ὁ Χριστός, δὲν φοβοῦνται πλέον τὸν θάνατον, τὴν Καλήν των αὐτὴν Ἐλπίδα. Ἤδη, καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον, μὲ τοὺς φιλοσόφους καὶ πρὸ πάντων μὲ τοὺς ποιητάς, ἀναγόμεθα εἰς τοὺς ὁρίζοντας τῆς αἰωνιότητος διὰ μέσου τῆς σκέψεως, τῆς μνήμης, τῆς φαντασίας, καὶ τῆς ὡραιότητος. Οἱ ποιηταὶ ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ ἀποσπάσουν τὸ ἀντικείμενον ἀπὸ τὸ παρόν, νὰ τὸ σύρουν ἔξω ἀπὸ τὸν χρόνον, καὶ νὰ ἀτενίσουν εἰς αὐτὸ τὴν αἰωνίαν ὡραιότητα. Ὑπάρχει ἕνας τρόπος νὰ βλέπωμεν εἰς τὴν ζωήν μας καὶ εἰς τὸ ἔργον μας ἕνα μέρος τοῦ αἰωνίου, τὸ ὁποῖον οἱονεὶ καθίσταται ἁπτόν, ὅπως εἶναι ἡ ἐνέργεια τῆς μνήμης. Ὅταν τὸ παρὸν ὀλισθήσῃ εἰς τὸ παρελθόν, ἡ μνήμη μᾶς τὸ φέρνει εἰς τὸ παρόν, ἀπηλλαγμένον μάλιστα ἀπὸ ὅ,τι εἶχε δυσάρεστον, ἀτελὲς καὶ ἀκάθαρτον. Ὁ ἀπολεσθεὶς χρόνος ἐπανευρίσκεται.

Καὶ εἶναι γλυκὺ νὰ ἐνθυμώμεθα ἀκόμη καὶ τὰ θλιβερά. Μέσα ἀπὸ τὸν χρόνον ὁμιλῶ μὲ τὸν ἑαυτόν μου, καὶ ζῶ τὸ παρελθόν, μὲ θερμότητα καὶ καθαρότητα καὶ γλυκύτητα, νανουρισμένην. Ζῶ τὴν συγκίνησιν εἰς τὴν γαλήνην. Ἡ ἀνάμνησις συνοδεύεται μὲ ἐγκαρδιότητα, μὲ συγκίνησιν, καὶ μᾶς ἀνυψώνει ὑπερβατικά. Ἡ ἀνθρωπίνη μνήμη ἐκπροσωπεῖ εἶδος μεσολαβήσεως μεταξὺ τοῦ χρόνου τοῦ προσώπου καὶ τῆς αἰωνιότητός του, νικᾷ τὴν διάρκειαν καὶ ἐμφανίζει ἕνα εἶδος αἰωνιότητος. Μὲ τὴν ἀνάμνησιν, μέσα εἰς τὸν χειμῶνα, μᾶς ἔρχεται ἡ ἄνοιξις, καὶ τὰ ρόδα ἀναδίδουν ἄρωμα ἄγνωστον εἰς τὴν γῆν, καὶ τὸ ᾆσμα τῆς ἀηδόνος δὲν εἶναι κραυγὴ πνιγμένη ἀπὸ τὴν ἔκστασιν, ἀλλὰ θεία καὶ μελῳδικὴ ἀλήθεια, ὅπως λέγει ὁ Ποιητής, φιλοσοφία θωπευτική, μῦθοι καὶ διηγήματα χρυσᾶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν μυστηρίων του, βάρδοι τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δόξης. Τὸ ξύλο μάζευσε τὸν ἥλιον τὸ καλοκαῖρι, καὶ τώρα τὸν χειμῶνα εἰς τὴν ἑστίαν, ὡσὰν ψυχὴ τῆς νύκτας, δίνει τὴν φλόγα του. Αὐτὰ ὅλα, καὶ ἡ ὀμορφιά, μᾶς κάμνουν ἀθανάτους. Ἡ ἐνατένισις τοῦ ὡραίου μᾶς φέρνει θεῖα μηνύματα ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα.

† Ὁ Πριγκηποννήσων ΔΩΡΟΘΕΟΣ.

ΤΟ ΚΑΔΗ-ΚΙΟΪ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΝ ΕΠΟΧΗΝ

Η ΠΟΛΙΣ ΑΥΤΗ ὠνομάσθη οὕτω ἀπὸ τοῦ Χιδὶρ 6έη, πρώτου δικαστοῦ (καδὴ) τῆς Ἰσταμποὺλ εἰς τὸν ὁποῖον παρεχώρησε πρὸς ζωάρκειαν (ἀρπαλὶκ) τὴν πόλιν ταύτην ὁ πορθητὴς Μωάμεθ ὁ Β'. (Δζελὰλ Ἐσὰτ Κων)πολις, σ. 55). Ἐκτίσθη δὲ τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Μεγαρέων τῷ 685 π. Χ. ὁδηγηθέντων ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ των Ἀρχία. Εἶναι γνωστὸν πλέον ὅτι οἱ Μεγαρεῖς εὗρον ἐκεῖ ἐμπορεῖον φοινικικὸν τὸ ὁποῖον καὶ κατέκτησαν. Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύεται ἐκ πολλῶν ἀντικειμένων φοινικικῶν, τὰ ὁποῖα ἀνεκαλύφθησαν πρὸ πεντηκονταετίας εἰς τὴν περιφέρειαν Μοδιοῦ μέχρι Κουρμπαλῆ δερὲ καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως ἀγαλματίου τῆς φοινικικῆς θεᾶς Δετζέρτο εἀς τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Μοδιοῦ. Φαίνεται ὅτι ὠνομάσθη Χαλκηδὼν κατ' ἀναγραμματισμὸν τῆς λέξεως Καρχηδών.

Τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ὡς καὶ ὁ Πέρσης στρατηγὸς Μεγάβαζος ἐχαρακτήρισαν τοὺς Μεγαρεῖς τούτους ὡς τυφλοὺς τὴν δὲ πόλιν ὠνόμαμασαν Τυφλόπολιν διότι ἐνῷ τὸ Βυζάντιον παρουσίαζε πολὺ περισσότερα πλεονεκτήματα, ἐπροτίμησαν οὗτοι τὸ Καδή—κιοϊ. Ἀλλὰ πρῶτον φαίνεται ὅτι δὲν ἦτο εὔκολος ἡ κατάκτησις τοῦ Βυζαντίου, ἂν κρίνῃ κανεὶς ἀπὸ τὰ κυκλώπεια τείχη, φρυγικὰ κατὰ τὸν Ραμαζάνογλου, τῶν ὁποίων αἱ βάσεις ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Σιρκετζῆ. Δεύτερον τὸ Βυζάντιον στερεῖται παντελῶς ὕδατος, ἐνῷ τὸ Καδή—κιοϊ μὲ τὰ ρυάκιά του ἔχει ἄφθονον ὕδωρ καὶ τρίτον ὑπῆρχεν ἐνταῦθα ἡ ἐνδοχώρα πρὸς καλλιέργειαν.

Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τοῦ Καδή—κιοϊ ἠσχολοῦντο μὲ τὸ ἐμπόριον καὶ κυρίως μὲ τὴν ἁλιείαν τοῦ τόνου καὶ τῆς παλαμίδας, ἰχθύων ἀφθονούντων εἰς τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου. Εὐτυχοῦντες λόγῳ ἰδίᾳ τῆς ἁλιείας οἱ Χαλκηδόνιοι δὲν ἔδιδον προσοχὴν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας. Ἔζων βίον πολυτελῆ μὲ πλούσια γεύματα καὶ ἐκλεκτοὺς οἴνους. Ὀλίγοι δὲ εἶναι οἱ Χαλκηδόνιοι οἱ ἀναδειχθέντες κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας· ἀνεδείχθησαν δὲ οὗτοι ἐν Ἀθήναις καὶ ὄχι ἐν Καδή—κιοϊ. Ὁ Θρασύμαχος ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν συγχρόνων του καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κικέρωνος ὡς ὁ ἱκανώτερος τῶν ρητόρων τῆς ἐποχῆς του. Ὁ Ξενοκράτης ὑπῆρξεν ὁ εὐνοούμενος μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος ἀνέλαβε δὲ τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀκαδημίας, ἐν ᾗ καὶ ἀπέθανε τῷ 314. Τόσον δὲ οὐ-

τος ἐξετιμᾶτο ἐν Ἀθήναις ,ὥστε ὁ Ξενοκράτης ἀπεστάλη ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτῶν πρὸς τὸν Φίλιππον τῆς Μακεδονίας. Ὁ Βοηθὸς ἐκ Καδῆ — κιοῒ ἱκανώτατος γλύπτης διεκρίνετο ἰδίᾳ εἰς τὰ ἀγάλματα μικρῶν παίδων. Ὁ δὲ Κράτων ἔπεξε φλογέραν εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Περγάμου, συχνὰ δὲ ἐκαλεῖτο εἰς διονυσιακὰς ἑορτάς. Ἀνεκαλύφθησαν ἐπιγραφαὶ πρὸς τιμήν του.

Ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας τὸ Καδή—κιοΐ ἦτο μία ἐκ τῶν εὐτυχεστέρων πόλεων τῆς ἐποχῆς. Ἡ εὐτυχία της αὕτη ὅμως ἐξέλιπεν ὅταν ἡ πρωτεύουσα τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους μετετέθη εἰς τὴν Ἰσταμπούλ. Ὀλίγα ἔτη προηγουμένως ἐκηρύχθη ὁ διωγμὸς τοῦ Διοκλητιανοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε σφοδρότερος ἐν Καδή — κιοΐ. Κατὰ τὸ ἔτος 307 μ. Χ. τὴν 16ην Σεπτεμβρίου ἐμαρτύρησαν ἡ Ἁγία Εὐφημία, κόρη εὐγενοῦς οἰκογενείας, ὡς καὶ 49 στρατιῶται. Μετὰ 12 ἐτῶν ἐμφύλιον πόλεμον, ἡ πόλις ἤνοιξε τὰς πύλας της εἰς τὸν νικητὴν Μ. Κωνσταντῖνον καὶ ἔκτοτε εὗρε τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν. Κατὰ μίαν παράδοσιν τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Ζωναρᾶς, ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἀπεφάσισε νὰ μεταφέρῃ τὴν πρωτεύουσάν του εἰς τὸ Καδή—κιοΐ. Ἀλλὰ μόλις ἤρχισαν αἱ σχετικαὶ ἐργασίαι, δύο ἀετοὶ ἥρπασαν τὰ ἐργαλεῖα ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἐργατῶν καὶ τὰ μετέφεραν εἰς τὸ Βυζάντιον, ὅπου καὶ ἀπεφάσισεν ὁ αὐτοκράτωρ νὰ κτίσῃ τὴν πρωτεύουσάν του. Τὸ Καδή—κιοΐ κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἠσθάνθη περισσότερον ἐνδιαφέρον πρὸς τὰ γράμματα, διότι ἐκεῖ ὁ ῥήτωρ Λιβάνιος, περὶ τὸ 340, ἐδίδασκε τοὺς μαθητάς του.

Ἐπὶ αὐτοκράτορος Οὐάλεντος εἷς ἐκ τῶν ὑπασπιστῶν του ἐκηρύχθη αὐτοκράτωρ ἐν Καδήκιοΐ. Ὁ Οὐάλης τὸν συνέλαβεν εὐκόλως καὶ τὸν ἀπεκεφάλισε, διέταξε δὲ τὴν καταστροφὴν τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ἐκ τοῦ ὑλικοῦ τῶν ὁποίων κατά τινας ἐκτίσθη τὸ ὁμώνυμον ὑδραγωγεῖον. «Ὁμομώκει γὰρ τοῦτο ποιήσειν νικήσας τὸν τύραννον», λέγει ὁ ἱστορικὸς Σωκράτης.

Ἐν Καδή—κιοΐ κατὰ τὸ ἔτος 399 ἀπεκεφαλίσθη ὁ εὐνοῦχος Εὐτρόπιος, ὅστις κατὰ τὸν Νικηφόρον Κάλλιστον «εἰς τοσοῦτον δόξης ἤρθη ὡς καὶ πατὴρ τοῦ κρατοῦντος ἀναγραφῆναι». Πεσὼν οὗτος ὑπὸ τὴν δυσμένειαν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀρκαδίου καὶ τῆς συζύγου του Εὐδοξίας καὶ καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ Γότθου Γαϊνᾶ κατέφυγεν εἰς τὸ ἄσυλον τοῦ Μεγάλου ναοῦ ὅπου ὑψώθη ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ φωνὴ τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἐκφωνήσαντος τὸν περὶ ματαιότητος τοῦ βίου γλαφυρὸν λόγον. Καὶ ἔσωσε μὲν αὐτὸν τότε ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ἀλλὰ συλληφθεὶς οὗτος ἐξωρίσθη εἰς Κύπρον ὁπόθεν μεταφερθεὶς ἐνταῦθα ἀπεκεφαλίσθη ἐν τῇ συνοικίᾳ Καλαμήσια τοῦ Καδή—κιοΐ, ὅπου οὗτος εἶχεν οἰκοδομήσει λαμπρὸν ἀνά-

κτορον. Τοῦ Εὐτροπίου τούτου τὸν τάφον καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ τάφου ἐπιγραφὴν ἀνεκάλυψε πρὸ ὀγδοηκονταετίας ὁ ἀείμνηστος Ματθαῖος Παρανίκας. Κατὰ τοὺς συναξαριστὰς εἰς τὸν λιμένα τοῦτον, ἀποκληθέντα λιμένα τοῦ Εὐτροπίου διὰ τὸ ἀνάκτορον τοῦ ἀποκεφαλισθέντος εὐνούχου, ὑπῆρχεν ὁ ἀμπελὼν τῆς χήρας, τὸν ὁποῖον ἁρπαγέντα ὑπὸ τῆς βασιλίσσης Εὐδοξίας ἀπέκοψε τῆς ξηρᾶς ἡ κομίζουσα τὸ σῶμα τοῦ θείου πατρὸς βασιλικὴ τριήρης.

Ἐν Καδή—κιοϊ συνεκροτήθη κατὰ τὸ ἔτος 451 ἡ τετάρτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος κατὰ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου ἐπὶ Μαρκιανοῦ καὶ Πουλχερίας. Περισσότεροι τῶν 630 πατέρων τῆς Ἐκκλησίας συνῆλθον ἐν τῇ βασιλικῇ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας, ἀπὸ τῆς 8ης Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς 1ης Νοεμβρίου. Κατὰ τὴν Στ' συνεδρίαν, καθ' ἣν παρέστη καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Μαρκιανός, ἐδόθησαν τῇ ἐπισκοπῇ Χαλκηδόνος τὰ πρεσβεῖα Μητροπόλεως. Ἡ σχετικὴ πρᾶξις ἔχει ὡς ἀκολούθως· «Ὁ θειότατος καὶ εὐσεβέστατος ἡμῶν δεσπότης πρὸς τὴν Ἁγίαν Σύνοδον εἶπεν : Εἰς τιμὴν τῆς τε Ἁγίας Μάρτυρος Εὐφημίας καὶ τῆς ὑμετέρας Ὁσιότητος τὴν Χαλκηδονέων πόλιν ἐν ᾗ τῆς ἁγίας πίστεως συνεκροτήθη μητροπόλεως ἔχειν πρεσβεῖα ἐθεσπίσαμεν». Ἡ Σύνοδος αὕτη ἐψήφισε καὶ τὸν γνωστὸν 28ον κανόνα.

Ἡ βασιλικὴ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας ἐκτίσθη κατὰ τὸν δ' αἰῶνα ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Ἁγίας, τὴν ὁποίαν οἱ εὔποροι γονεῖς της ἔθαψαν μεγαλοπρεπῶς εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς μιλλίου ἀπὸ τῆς πόλεως. Ἡ μεγαλοπρεπὴς αὕτη καὶ ἀξιοθαύμαστος βασιλικὴ ὑπῆρχεν ἀσφαλῶς περὶ τὸ τέλος τοῦ δ' αἰῶνος, διότι ἐντὸς αὐτῆς συνηντήθη ὁ γότθος ἀρχηγὸς Γαϊνᾶς μετὰ τοῦ Ἀρκαδίου τῷ 399. Περὶ τὸν ναὸν τοῦτον ἐνωρὶς ἤδη ἐκτίσθησαν κατοικίαι διὰ τὸν κλῆρον καὶ τοὺς προσκυνητάς. 1) Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ ὁ χρόνος τῆς καταστροφῆς τῆς Βασιλικῆς. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ καταστροφὴ συνετελέσθη κατὰ τὸ ἔτος 626 ὑπὸ τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι τότε κατέστρεψαν ὅλα τὰ προάστεια καὶ τὰς ἐκκλησίας πέριξ τοῦ Καδή—κιοϊ. Οἱ ἱστορικοὶ τῶν μετέπειτα χρόνων, οὐδὲν ἀναφέρουν

1) Ὁ ναὸς οὗτος εἶχε καὶ δικαίωμα ἀσυλίας καὶ εἰς αὐτὸν κατέφυγαν οἱ κατὰ Λέοντος τοῦ Μακέλλου συνωμόσαντες Ἄσπαρ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ,Αρδαβούριος. Τυχόντες ἀμνηστείας κατ' ἀρχάς, βραδύτερον ἐδολοφονήθησαν διὰ τοῦ Ζήνωνος, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεζεύ ων ὁ Λέων τὴν θυγατέρα του Ἀριάδνην διαζεύξας αὐτὴν ἀπὸ τὸνυἱὸν τοῦ Ἄσπαρος. Εἰς τὸν ναὸν τοῦτον κατέφυγεν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ καὶ ὁ Πάπας Βιγίλιος.

περὶ τῆς βασιλικῆς καὶ φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐσώζοντο μόνον τὰ ἐρείπιά της. Τὸ σκῆνος τῆς Ἁγίας ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἱερὰ σκεύη τῆς βασιλικῆς εἶχον ἤδη πρὸ τῆς καταστροφῆς μεταφερθῇ εἰς τὸν παρὰ τὸν ἱππόδρομον τῆς Ἰσταμποὺλ ναὸν τῆς Ἁγίας. Ὁ ναὸς οὗτος, ὅστις φαίνεται ὅτι ἐκτίσθη τὸν ε' αἰῶνα μ. Χ. ἀνεκαλύφθη κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν τῶν θεμελίων τοῦ νέου δικαστικοῦ μεγάρου ἐν Σουλτὰν Ἀχμὲτ κατὰ τὸ 1931—42. Ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς ἁψῖδος, ἀνεκαλύφθησαν 14 νωπογραφίαι (fresques) τῶν παθῶν τῆς Ἁγίας. Ὁ Ναὸς οὗτος ὑφίστατο καὶ ἕνα αἰῶνα μετὰ τὴν ἅλωσιν, φαίνεται δὲ ὅτι κατεστράφη ἀπὸ πυρκαϊάν. Κατὰ τοὺς συγχρόνους ἱστορικοὺς ὁ Κωνσταντῖνος Κοπριώνυμος διέταξε νὰ ριφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν τὸ σκῆνος τῆς Ἁγίας. Τοῦτο ὅμως μετεφέρθη ὑπὸ τῶν κυμάτων εἰς τὴν Λῆμνον, ἐξ ἧς ἡ αὐτοκράτειρα Εἰρήνη τὸ μετεκόμισεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ τὸ ἐτοποθέτησεν εἰς τὸν ἀνακαινισθέντα ναὸν τῆς Ἁγίας Εὐφημίας.

Ἡ βασιλικὴ ἦτο ἐκτισμένη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Χαϊδὰρ — πασᾶ, πλησίον δηλ. τοῦ Καδήκιοϊ ὡς τοῦτο συνάγεται πλὴν ἄλλων καὶ ἐκ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καθ' ἣν οἱ πατέρες τῆς Συνόδου μετὰ τὰς συνεδρίας, μὴ ἔχοντες καταλύματα ἐπαρκῆ περὶ τὸν ναὸν διὰ 630 μέλη ἐπέστρεφον καὶ διενυκτέρευον ἐν Καδή—κιοϊ. Κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἐν Χαϊδὰρ — πασᾶ, ἀνεκαλύφθη ἁγίασμα τὸ ὁποῖον ὑποτίθεται ὅτι ἦτο προσηρτημένον εἰς τὴν βασιλικὴν τῆς Ἁγίας. Τὸ Καδή—κιοϊ πλὴν τῆς βασιλικῆς τῆς Ἁγίας Εὐφημίας εἶχε καὶ ἄλλους ναούς, ἐκ τῶν ὁποίων τρεῖς εἶναι γνωστοί : τοῦ ἁγίου Χριστοφόρου, τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τῆς ἁγίας Βάσσης. Κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Βάσσης, ἥτις ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Μαξιμιανοῦ ἐν νήσῳ τοῦ Μαρμαρᾶ πλησίον τῆς Κυζίκου εἶναι ἐκτισμένος ὁ σημερινὸς ναὸς τῆς Ἁγίας Εὐφημίας.

Πρεσβύτερος τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Βάσσης ἐχρημάτισεν ὁ Πέτρος ὁ Κναφεὺς ὁ μετὰ ταῦτα Πατριάρχης Ἀντιοχείας. Περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Χριστοφόρου ἀνεκαλύφθη πρὸ ἑβδομηκονταετίας ἐπιγραφὴ δηλοῦσα τὸν χρόνον τῶν ἐγκαινίων αὐτοῦ (22 Σεπτεμβρίου 452). Ὁ δὲ ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου εἶναι γνωστὸν ἐκ τῶν Πατρίων (ἐκδ. Πρεζέρ σ. 260), ὅτι ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Σεργίου (610—638), ὅστις καὶ ἐνεταφιάσθη ἐν αὐτῷ. Ἐν Καδή—κιοϊ ὑπῆρχε καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Μιχαηλίτση, ὅπου μετεκομίσθη ὑπὸ τοῦ κτίτορος αὐτῆς Μιχαὴλ τὸ λείψανον τοῦ Ὁμολογητοῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου.

Κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα ἐν Καδή—κιοϊ ἔλαβον χώραν δραματικαὶ σκηναί. Τὴν 27ην τοῦ 602 ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος ἐκθρονισθεὶς ὑπὸ τοῦ

Φωκᾶ ἐξετελέσθη μετὰ τῶν τεσσάρων αὐτοῦ τέκνων εἰς τὸν λιμένα τοῦ Εὐτροπίου. Μετά τινας ἡμέρας, ὑπέστη τὴν αὐτὴν τύχην ὁ πέμπτος υἱὸς τοῦ Μαυρικίου Θεόδωρος. Ἡ αὐτοκράτειρα Κωνσταντία, αἱ θυγατέρες της καὶ ἡ χήρα τοῦ Θεοδώρου διατελοῦσαι ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ Πατριάρχου ἐσώθησαν κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ βραδύτερον κατηγορηθεῖσαι ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ, ἐξετελέσθησαν ὁμοίως ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 605 ἀρχίζουν αἱ ἐπιθέσεις τῶν Περσῶν κατὰ τῆς Μ. Ἀσίας. Προχωροῦντες οὗτοι ἄνευ σοβαρᾶς ἀντιστάσεως, φθάνουν εἰς τὸ Καδή—κιοΐ, τὸ ὁποῖον καὶ πολιορκοῦν. Καὶ ναὶ μὲν δὲν κατώρθωσαν νὰ καταλάβουν τὴν πόλιν, ἀλλὰ ἐλεηλάτησαν ὅλα τὰ περίχωρα καὶ συνέλαβον πολλοὺς αἰχμαλώτους. Καὶ ἡ κατάστασις αὕτη συνεχίσθη μέχρι τοῦ ἔτους 628, ὁπότε ὁ Ἡράκλειος μετὰ ἑξαετῆ ἀγῶνα εἰσελθὼν μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῶν Περσῶν, ἐνίκησε κατὰ κράτος τὸν βασιλέα των Χοσρόην θανατωθέντα ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τῶν ὑπηκόων του ἵνα μὴ πέσῃ αἰχμάλωτος.

Κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους τὸ Καδή -κιοΐ συνεμερίσθη τὴν τύχην τοῦ Βυζαντίου μέχρι τοῦ ἔτους 1350 ὁπότε κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Τούρκων.

† Ὁ Εἰρηνουπόλεως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ
ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ (*)

ΕΤΟΣ 1868. (Συνέχεια).

920) ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ — ΜΠΛΗΖΙΩΤΗΣ — (Ἀρχιμ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Προύσης Νικοδήμου.

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ καὶ χειροτονία, ἐγκρίσει τῆς Ἁγ. καὶ Ἱ. Συνόδου καὶ ἐγγράφῳ ἀδείᾳ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου, ἐγένετο ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Προύσης τοῦ ἁγίου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου.

2 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 27).

921) ΒΟΣΝΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (ἀπὸ Σβορνικίου). «Ἰγνατίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

13 Ἀπριλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 28).

922) ΣΒΟΡΝΙΚΙΟΥ ΠΑΪΣΙΟΥ (ἀπὸ Βιδύνης) «Διονυσίου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Βόσνας».

13 Ἀπριλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 29).

923) ΒΙΔΥΝΗΣ ΑΝΘΙΜΟΥ — ΜΙΧΑΗΛ (ἀπὸ Πρεσλάβας). «Παϊσίου μετατεθέντος εἰς τὴν Σβορνικίου».

13 Ἀπριλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'. σελ. 30).

Σημ. Ἀρχ.: Ὁ Βιδύνης Ἄνθιμος εἶναι ὁ πρῶτος ἔξαρχος τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας.

924) ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΛΕΟΝΤΙΟΥ (ἀπὸ πρ. Νεοκαισαρείας) «ἀποκατάστασις — ἀπομακρυνθέντος Ἱεροθέου».

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἀποκατάστασις ἐγένετο διὰ Ὑπομνηματιστικῆς Πράξεως τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

28 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 33).

---

*) Συνέχεια ἐκ τῆς 484ης σελίδος τοῦ ἔτους ΛΒ'. (1957).

925) ΚΡΗΤΗΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ — ΚΑΒΑΣΙΛΑΣ — (ἀπὸ Διδυμοτείχου). «Διονυσίου παραιτηθέντος».

16 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 35).
Αὐτόθι ἐν σελίδι 34 ἐνυπόγραφος παραίτησις Διονυσίου.

926) ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ — ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ —ἀπὸ π. Κρήτης). «Μελετίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Κρήτης».

16 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., 36).

927) ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Τρίκκης). «Λεοντίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

18 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 37).

928) ΤΡΙΚΚΗΣ ΕΠΙΣΚ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ —ΙΣΑΑΚΙΔΗΣ— (Τριτεύων τῶν Πατριαρχείων). «Μελετίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Νεοκαισαρείας».

4 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 38).

929) ΛΑΜΨΑΚΟΥ ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ — ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ — (Ἱερομ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Κυζίκου Νικοδήμου.

4 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 39).

ΕΤΟΣ 1869

930) ΚΑΡΠΑΘΟΥ ΚΑΙ ΚΑΣΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ (Ἐπισκ. Τρῳάδος). «Νικηφόρου διὰ τοὺς ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατ' ἔκτασιν ἐκτεθημένους εὐλόγους καὶ νομίμους λόγους παυθέντος ἀπ' αὐτὴν καὶ τέλεον ἀπομακρυνθέντος».

16 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 40).

931) ΣΥΝΑΔΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Ἡρακλείας Παναρέτου.

9 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 41).

932) ΕΛΕΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ — ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ — ('Αρχιμ.) Τιτουλάριος 'Επίσκοπος τοῦ Μ. Νικομηδείας Διονυσίου.

13 Μαρτίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 42).

933) ΣΕΛΕΥΚΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ — ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ — ('Ιερομ.) Τιτουλάριος 'Επίσκοπος τοῦ Μ. Μελενίκου Διονυσίου.

1 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 43).

934) ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ('Επισκ. Σταγῶν). «'Αλεξάνδρου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».

12 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 44).

935) ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ (ἀπὸ 'Ιωαννίνων), παραιτηθέντος Βενεδίκτου.

26 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 45).

936) ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ — ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ — (ἀπὸ Βερροίας). «Παρθενίου μετατεθέντος εἰς τὸν Θρόνον τῆς 'Αγ. Μητροπόλεως Πελαγωνείας».

26 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 46).

937) ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΚΑΙ ΝΑΟΥΣΗΣ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΥ (ἀπὸ πρώην Πελαγωνείας). «Τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κυρίου Σωφρονίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν Θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως 'Ιωαννίνων ἡ μετριότης ἡμῶν συνδιασκεψαμένη μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων Συναδελφῶν 'Αρχιερέων, τῶν τὴν 'Ι. Σύνοδον συγκροτούντων ἐνεκρίναμεν καὶ ἀπεφηνάμεθα κοινῇ Συνοδικῇ διαγνώσει ὅπως ἀναλάβῃ προεδρικῶς τὴν ἀρχιερατικὴν προστασίαν τῆς 'Επαρχίας ταύτης ὁ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς 'Ι. Μ. πρώην Πελαγωνείας κ. Βενέδικτος......».

26 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 47).

938) ΒΕΛΙΣΣΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ (ἀπὸ πρώην Δεβρῶν) παραιτηθέντος 'Ανθίμου.

11 'Ιουνίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 48).

939) ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΥ — ΤΣΑΤΣΟΣ — (Ἱεροδιάκονος). «Διονυσίου διὰ τοὺς ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκτεθειμένους εὐλόγους καὶ νομίμους λόγους παυθέντος ἀπ' αὐτῆς καὶ τέλεον ἀπομακρυνθέντος......».

14 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 50).

940) ΣΤΑΓΩΝ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (Ἐπισκ.) (ἀπὸ Ἐπισκ. Λαοδικείας). «Θεοφίλου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Σισανίου».

21 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'. σελ. 51).

941) ΣΜΥΡΝΗΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Φιλαδελφείας). «Χρυσάνθου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

25 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 54).

942) ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (Ἐπισκ. πρ. Παραμυθίας) «Μελετίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἁγ. Μητροπόλεως Σμύρνης».

2 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 55).

943) ΚΙΣΑΜΟΥ ΚΑΙ ΣΕΛΙΝΟΥ ΜΙΧΑΗΛ — ΣΤΡΑΤΗΓΑΚΗΣ— (Ἱερομ.) «Τοῦ τέως ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κυρίου Γερασίμου τὴν ἰδίαν παροικίαν ἐν κρισίμοις περιστάσεσι καταλιπόντος καὶ εἰς ἕτερον ἀποδράντος κράτος, ὅπου καὶ διαμένει εἰσέτι, ἡμεῖς οἱ εἰς Χανία ἐπὶ τούτῳ προσκληθέντες ἀρχιερεῖς, ἀδείᾳ καὶ προτροπῇ τοῦ Σ. ἡμῶν Κυριάρχου ἁγίου Κρήτης κ. Μελετίου συνελθόντες ἐν τῷ ἐνταῦθα πανσέπτῳ τῶν Εἰσοδίων Ναῷ, ἔχοντες καὶ τὴν γνώμην τῶν ἀπόντων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν καὶ ψήφους κανονικὰς προβαλλόμενοι......».

28 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'. σελ. 56).

944) ΚΥΔΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ—ΓΡΗΓΟΡΑΚΗΣ — (Ἡγούμενος Ζωοδόχου Πηγῆς Κρήτης). «Μισαὴλ τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος».

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Κρήτῃ Ἱ. Ναῷ τῶν Εἰσοδίων.

28 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 56).

ΕΤΟΣ 1870

945) ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΙΜΟΘΕΟΥ —ΚΑΣΤΡΙΝΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ — ('Αρχιμ.) «Μελετίου οἰκειοθελῶς καὶ ἀπαραβιάστως ἕνεκα γήρως παραιτησαμένου».

Σημ. 'Αρχειοφ. : 'Η ἐκλογὴ καὶ ἡ χειροτονία ἐγένετο ἐν τῷ Μητροπ. Ναῷ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ (Κρήτης).

19 'Ιανουαρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 57).

946) ΠΡΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ — ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ — (ἀπὸ Βοδενῶν) θανόντος Κωνσταντίου.

2 'Απριλίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 58).

947) ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΔΩΡΟΘΕΟΥ — ΣΧΟΛΑΡΙΟΣ — (ἀπὸ Δημητριάδος). «Στεφάνου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

2 'Απριλίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 59).

948) ΛΕΡΝΗΣ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ('Αρχιδιάκονος) αἰτήσει Μ. Ρόδου Συνεσίου, θανόντος 'Ιγνατίου.

2 'Απριλίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 60).

949) ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΚΑΙ ΖΑΓΟΡΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ. (Μ. 'Αρχιδιάκονος) «Δωροθέου διὰ Συνοδικῆς ἐκλογῆς καὶ κανονικῶν ψήφων μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν Θρόνον τῆς 'Αγιωτάτης Μητροπόλεως Λαρίσσης».

2 'Απριλίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 61).

950) ΒΟΔΕΝΩΝ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ ('Επισκ. Πέτρας). «Νικοδήμου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν 'Ι. Μ. Προύσης».

2 'Απριλίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 62).

951) ΑΛΕΞΑΝΡΕΙΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ — Ο ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ — (ἀπὸ πρ. Κωνσταντινουπόλεως Σωφρόνιος Γ'.), «ἀποκατάστασις, θανόν-

τος Νικάνορος».

Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν ὑπομνηματιστικὸν Γράμμα ὑπὸ ἡμερ. 30 Μαΐου. (Κῶδ. Π. Ἀρχ. ΞΖ΄., σελ. 63—64).

952) ΒΕΛΙΤΖΗΣ ΔΑΝΙΗΛ (Ἀρχιμ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Βόσνης Διονυσίου.

14 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 65).

953) ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ — ΚΟΚΚΩΔΗΣ — (Ἀρχιμ.) — Ἀρχιγραμματεὺς Ἱ. Συνόδου Οἰκουμεν. Πατριαρχείου). Δωροθέου παραιτηθέντος.

26 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 66).

ΕΤΟΣ 1871.

954) ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ— ΕΠΙΣΚ. ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ — ΠΡΟΔΡΟΜΙΔΗΣ — (Ἀρχιμ.) Ἀρχιερ. Προϊστάμενος Ἁγίου Δημητρίου (Κουρτουλούς). Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.

1 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 67).

955) ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (ἀπὸ Ἀγχιάλου), θανόντος Παϊσίου.

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἠπράκτησε μὴ δεξαμένου τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἀγχιάλου Βασιλείου.

28 Ἀπριλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 68).

956) ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΣΤ΄. — ΦΟΥΡΤΟΥΝΙΑΔΗΣ — ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΠΑΡΑΙΤΗΣΙΣ (ἐνυπόγραφος).

9 Ἰουνίου 1871. (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 70).

957) ΑΝΘΙΜΟΥ ΣΤ΄. ΚΟΥΤΑΛΙΑΝΟΥ — ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ — ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΕΚΛΟΓΗ (Γ΄. Πατριαρχεία) (ἀπὸ πρ. Κωνσταντινουπόλεως).

5 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 71—72).

958) ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ — ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ — (Μ. Πρωτοσύγκελλος). «Ἐπειδὴ ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Ἀγχιάλου Βασίλειος μὴ ἀποδεχόμενος τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Καισαρείας ἀποκατάστασιν».

30 Σεπτεμβρίου (Κώδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 73).

959) ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ (Ἐπισκ. Λαμψάκου). «Θεοφίλου ἐκπτώτου γενομένου».

28 Δεκεμβρίου (Κώδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 74).

ΕΤΟΣ 1872

960) ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ — ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Ἐλευθερουπόλεως) «τοῦ ἐν αὐτῷ ἀρχιερατεύοντος Παναρέτου παντελεῖ καθαιρέσει τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ καθυποβληθέντος διὰ τοὺς κανονικοὺς λόγους τοὺς φαινομένους ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἐκκλησιαστικῷ γράμματι».

19 Ἰανουαρίου (Κώδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 81).
Γράμμα καθαιρέσεως. (Κῶδ. 48, σελ. 85).

Σημ. Ἀρχειοφ.: Τὸ Μ. Μήνυμα καὶ ἡ Εὐχαριστία ἐγένετο ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ Θ'. Μαρτίου 1872).

961) ΣΥΝΑΔΩΝ ΔΟΣΙΘΕΟΥ (Πρωτοσύγκελλος Ἡρακλείας Δοσιθέου). Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Ἡρακλείας.

8 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 82).

962) ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ (Πρωτοσύγκελλος τοῦ Μ. Δράμας Ἀγαθαγγέλου). Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπ. Δράμας.

Σημ. Ἀρχειοφ.: Ἡ χειροτονία αὐτοῦ ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Μουχλίῳ Ἱ. Ναῷ τῆς Θεοτόκου, Ἐκκλ. Ἐπιθ. 1872, ΙΙ 71.

Μαρτίου. (Κώδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 83).

963) ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΩΝ ΠΑΪΣΙΟΥ (Λευκονίων τῆς Μ. Σμύρνης). «Κυρίλλου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

Τιτουλάριος Μ. Σμύρνης.

29 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 84).

964) ΗΛΙΑΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (Ἀρχιμ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Διδυμοτείχου Διονυσίου».

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ χειροτονία αὐτοῦ ἐγένετο ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἁγίου Νικολάου Τζιβαλίου, τὴν 2αν Ἀπριλίου 1872.

30 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 85).

965) ΑΙΝΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Νεοκαισαρείας) «τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος διά τε τὸ γῆρας καὶ τὰς σωματικὰς αὐτοῦ ἀσθενείας παραιτηθέντος οἰκειοθελῶς καὶ ἀπαραβιάστως...»

8 Ἀπριλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 86).

966) ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΥ — ΦΙΝΤΙΑΣ — (ἀπὸ πρ. Νεοκαισαρείας ἀποκατάστασις). «Μελετίου μετατεθέντος εἰς τὴν Μητρ. Αἴνου».

Ὑπομνηματιστικὴ πρᾶξις 8 Ἀπριλίου

(Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 87).

967) ΒΟΣΝΑΣ ΠΑΪΣΙΟΥ (ἀπὸ Μ. Σβορνικίου) «παυθέντος Διονυσίου».

5 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 88).

968) ΣΒΟΡΝΙΚΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (ἀπὸ πρ. Σβορνικίου) ἀποκατάστασις.

Ὑπομνηματιστικὴ πρᾶξις 5 Μαΐου

(Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 89).

969) ΕΦΕΣΟΥ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ (ἀπὸ Δράμας). «Παϊσίου παυθέντος».

25 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 90).

970) ΦΙΛΙΠΠΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΜΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ — ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ — (ἀπὸ 'Αγκύρας) «'Αγαθαγγέλου προβιβασθέντος εἰς τὴν 'Ι. Μ. 'Εφέσου».

25 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 100).

971) ΑΓΚΥΡΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (πρ. Κασσανδρείας). «'Ιωαννικίου διὰ κανονικῶν ψήφων προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Δράμας».

25 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 101).

972) ΣΩΖΟΥΑΓΑΘΟΥΠΟΛΕΩΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ (πρ. Σισανίου). «Προκοπίου διά τε τὸ γῆρας καὶ τὰς σωματικὰς αὐτοῦ ἀσθενείας οἰκειοθελῆ καὶ ἀπαραβίαστον ποιησαμένου παραίτησιν».

6 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 105,

αὐτόθι σελ. 104, ἡ ἐνυπόγραφος παραίτησις Προκοπίου).

973) ΒΙΔΥΝΗΣ ΠΑΪΣΙΟΥ ('Επισκ. Βράτζης). «'Ανθίμου ποινῇ ἐνδίκῳ ἐκκλησιαστικῇ παντελοῦς καθαιρέσεως τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ καθυποβληθέντος, τελευταῖον δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου ὡς Σχισματικοῦ κηρυχθέντος».

19 'Οκτωβρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'. σελ. 110).

974) ΒΡΑΤΖΗΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ ('Αρχιμ.) «Παϊσίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Βιδύνης.»

23 'Οκτωβρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'. σελ. 112).

975) ΠΡΕΣΛΑΒΑΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ('Αρχιμ.) «Τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Πρεσλάβας ἀπροστατεύτου διαμεινάσης».

23 'Οκτωβρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 113).

976) ΝΥΣΣΑΒΑΣ ΙΓΝΑΤΙΟΥ — ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ — ('Επισκ. Εἰρηνουπόλεως). «Παρθενίου ποινῇ ἐνδίκῳ ἐκκλησιαστικῇ παντελοῦς

καθαιρέσεως τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ καθυποβληθέντος, τελευταῖον δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Συνόδου ὡς σχισματικοῦ κηρυχθέντος».

27 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 115).
Καθαίρεσις Νυσσάβας Παρθενίου. Πατρ. Γράμμα.
(Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 108).

977) ΣΑΜΑΚΟΒΙΟΥ ΙΛΑΡΙΩΝΟΣ — ΜΙΧΑΗΛΩΦ — (ἀπὸ Ξάνθης) «τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Σαμακοβίου πρὸ ἱκανῶν ἐτῶν ἀπροστατεύτου διατελούσης, διοικήσεως ἀρχιερατικῆς».

23 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 118).

978) ΞΑΝΘΗΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ — ΘΩΜΑΪΔΗΣ — (ἀπὸ Νύσσης). «Ἱλαρίωνος μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἁγ. Μητροπόλεως Σαμακοβίου».

23 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 119).

979) ΣΟΦΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΥ (ἀπὸ πρ. Μ. Βελισσοῦ). «Δωροθέου κοινῇ ἐνδίκῳ ἐκκλησιαστικῇ παντελοῦς καθαιρέσεως τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ καθυποβληθέντος, τελευταῖον δὲ καὶ ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου ὡς σχισματικοῦ κηρυχθέντος».

27 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 121).
Καθαίρεσις Σοφίας Δωροθέου. Πατρ. Γράμμα.
(Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 106).

ΕΤΟΣ 1873

980) ΑΙΝΟΥ ΔΩΡΟΘΕΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Κίτρους). «Μελετίου παραίτησιν, οἰκειοθελῆ καὶ ἀπαραβίαστον ὑποβαλόντος».

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 123.
Αὐτόθι σελ. 122 ἐνυπόγραφος παραίτησις
ὑπὸ ἡμερομ. 12 Μαρτίου 1873).

981) ΚΙΤΡΟΥΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (πρ. Αἴνου). «Δωροθέου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Αἴνου, Συνοδικῇ διαγνώμῃ καὶ συγκαταθέσει τοῦ κανονικοῦ κυριάρχου τῆς Ἐπαρχίας ταύτης Ἱερωτ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ κυρίου Νεοφύτου, ὅπως ἀναλάβῃ προεδρικῶς τὴν ἀρχιερατικὴν προστασίαν τῆς Ἐπαρχίας ταύτης ὁ Ἱερώτατος Μητρ. πρώην Αἴνου κὺρ Μελέτιος.»

Μάρτιος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 124).

982) ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (ἀπὸ 'Επισκ. Περιστερᾶς). «Γενναδίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

17 'Απριλίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 126).

983) ΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΜΙΣΛΙΑΝΟΣ — (ἀπὸ Κασσανδρείας). «Χρυσάνθου παραίτησιν οἰκειοθελῆ καὶ ἀβίαστον ὑποβαλόντος».

17 'Απριλίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 126).

984) ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ — ΓΑΖΗΣ — (Μ. 'Αρχιδιάκονος). «Γρηγορίου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Γάνου καὶ Χώρας».

18 'Απριλίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 127).

985) ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ — ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ — (ἀπὸ Διδυμοτείχου). «Κυρίλλου διὰ τοὺς ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἱ. Συνόδου ἀναφερομένους εὐλόγους καὶ κανονικοὺς λόγους παυθέντος».

1 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 128).

986) ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ — ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ — (ἀπὸ Ἰκονίου). «Διονυσίου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως 'Αδριανουπόλεως».

1 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 129).

987) ΙΚΟΝΙΟΥ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ (ἀπὸ Μηθύμνης) «Σωφρονίου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἁγ. Μητροπόλεως Διδυμοτείχου».

1 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 130).

988) ΜΗΘΥΜΝΗΣ ΠΑΪΣΙΟΥ — ΚΟΥΡΕΝΤΗΣ — (ἀπὸ Ἴμβρου) «Ἀγαθαγγέλου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Ἰκονίου».

Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 131).

989) ΙΜΒΡΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ — ΓΛΥΚΑΣ — (Ἀρχιμ. — Καθηγητὴς τῆς Ἱ. Θεολ. Σχολῆς Χάλκης). «Παϊσίου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Μηθύμνης».

2 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 132).

990) ΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ ΤΙΜΟΘΕΟΥ — ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ — (ἀπὸ Μ. Χαλεπίου). «Γρηγορίου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».

14 Ἰουλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 133).

991) ΧΑΛΕΠΙΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ — Ο ΕΚ ΜΟΥΤΑΛΑΣΚΗΣ — (Ἐπίσκ. Ναζιανζοῦ). «Τιμοθέου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Γάνου καὶ Χώρας».

17 Ἰουλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 134).

992) ΑΝΘΙΜΟΥ ΣΤ΄. — ΚΟΥΤΑΛΙΑΝΟΣ — ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ — ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ, ἐνυπόγραφος παραίτησις.

30 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 136).

993) ΙΩΑΚΕΙΜ Β΄. — ΚΟΚΚΩΔΗΣ — ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΚΛΟΓΗΣ (Β΄. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ). (Ἀνθίμου παραιτηθέντος).

Σημ. Ἀρχειοφ. : (Α΄. Πατριαρχεία 1860—1863, Β΄., Πατριαρχεία 1873—1878).

23 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 137—139).

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἀπέθανε 4 Αὐγούστου 1878. Ἐτάφη ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ.

994) ΛΑΜΨΑΚΟΥ ('Επισκ.) ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ — ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ— ('Ιερομ.) αἰτήσει τοῦ Μ. Κυζίκου Νικοδήμου. Τιτουλάριος 'Επίσκοπος Μητρ. Κυζίκου.

13 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 140).

995) ΤΡΩΑΔΟΣ ΜΕΘΟΔΙΟΥ (Πρωτοσύγκ. Μητρ. Δέρκων), αἰτήτοῦ Μ. Δέρκων Νεοφύτου. Τιτουλάριος 'Επίσκοπος Μητροπόλεως Δέρκων.

13 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 141).

996) ΒΟΣΝΗΣ ΑΝΘΙΜΟΥ (ἀπὸ Σοφίας). «Παϊσίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

22 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 142).

ΕΤΟΣ 1874

997) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ — Ο ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ — (ἀπὸ Βάρνης). «Νεοφύτου διὰ τοὺς ἐν ἐκτάσει ἐκτεθημένους λόγους ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς 'Ι. Συνόδου τῆς τε προλαβούσης Πατριαρχείας, τῆς μεσοπατριαρχείας παυθέντος ἀπ' αὐτῆς καὶ τέλεον ἀπομακρυνθέντος...».

9 'Ιανουαρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 144).

998) ΒΑΡΝΗΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ — ΕΥΤΥΧΙΔΗΣ — ('Αρχιμ. — 'Αρχιγραμματεὺς τῆς 'Ι. Συνόδου τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου). «'Ιωακεὶμ διὰ κανονικῶν ψήφων προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης».

12 'Ιανουαρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 144).

999) ΚΟΡΥΤΣΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΥ — ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ — (Μ. Πρωτοσύγκελλος). «Νεοφύτου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

Σημ. 'Αρχειοφ. : 'Ο Δωρόθεος Εὐελπίδης ἐχειροτονήθη ἐν τῷ Π.

Πατριαρχ. Ναῷ τὴν 18ην Ἀπριλίου 1874 ὑπὸ τοῦ Οἰκ. Πατριάρχου καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου (Ἐκκλ. Ἐπιθ. II, σελ. 40).

14 Ἀπριλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄. σελ. 145).

1000) ΜΕΤΡΩΝ ΕΠΙΣΚ. ΔΟΣΙΘΕΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Συνάδων). «Ἀνθίμου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος...»

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ὁ Ἄνθιμος ἀπέθανε τὴν 10ην Ἰουνίου 1874 (Ἐκκλησ. Ἐπιθ. II, σ. 45).

15 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 146).

1001) ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΙΛΑΡΙΩΝΟΣ (ἀπὸ Μ. Σαμακοβίου). «Νικηφόρου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ὁ Νικηφόρος ἀπέθανε τὴν 27ην Ἰουνίου 1874. (Ἐκκλ. Ἐπιθ. II, σελ. 45).

16 Ἰουλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 147).

1002) ΛΕΟΝΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΠΙΣΚ. ΝΕΟΦΥΤΟΥ — ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ — (Ἱερομ.) αἰτήσει τοῦ Μ. Ἀμασείας Σωφρονίου. Τιτουλάριος Ἐπισκ. Μ. Ἀμασείας.

16 Ἰουλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 147 6).

1003) ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΠΙΣΚ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ — ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ — (Ἱερομ.) Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος Μ. Ρεύματος.

5 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 148).

1004) ΚΛΑΥΔΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΥΓΕΝΙΟΥ — ΧΡΥΣΟΧΕΡΗΣ — (Ἀρχιμ.) «Κατὰ θερμὴν αἴτησιν τῶν ἐνοριτῶν Χριστιανῶν κατοίκων τῆς ἐν Κοντοσκαλίῳ Ἱ. Ἐκκλησίας τῆς Ἐλπίδος...». Ἀρχιερατ. Προϊστάμενος Κοντοσκαλίου.

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ χειροτονία του ἐγένετο τὴν 11ην Αὐγούστου ἐν τῇ Ἱ. Ἐκκλησ. Κοντοσκαλίου. (Ἐκκλ. Ἐπιθ. II, σελ. 75).

10 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 149).

1005) ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ — Ο ΛΕΣΒΙΟΣ — (Ἀρχιμ.)

«Κατὰ θερμὴν αἴτησιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης περισπουδάστου ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ κυρίου Μεθοδίου...».

5 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 150).

Σημ. : Ἡ χειροτονία αὐτοῦ ἐγένετο ἐν Μυτιλήνῃ ὑπὸ τοῦ Μακαρ. Πατριάρχου πρώην Ἀλεξανδρείας Καλλινίκου καὶ δύο ἄλλων ἀρχιερέων τὴν 22αν Σεπτεμβρίου 1874 (Ἐκκλ. Ἐπιθ. II, σελ. 104).

1006) ΑΒΥΔΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (Ἀρχιμ.) «Κατὰ θερμὴν αἴτησιν τῶν Ἐνοριτῶν Χριστιανῶν τῆς ἐν Ὑψωμαθείοις Ἱερᾶς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου......». Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος Ὑψωμαθείων.

Σημ. : Ἡ χειροτονία ἐγένετο ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἁγ. Κωνσταντίνου Ὑψωμαθείων ὑπὸ τῶν Μητρ. Κυζίκου, Λαρίσσης καὶ τοῦ Ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως (Ἐκκλ. Ἐπ. II, σελ. 104).

5 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 151).

1007) ΛΕΥΚΗΣ ΑΒΕΡΚΙΟΥ (Πρωτοσύγκελλος τοῦ Μ. Καστορίας). «Κατὰ θερμὴν αἴτησιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἁγίου Νικαίας κυρίου Ἰωαννικίου».

Σημ. : Ἐχειροτονήθη τὴν 26ην Ὀκτωβρίου ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ (Ἐκκλ. Ἐπιθ. II, σελ. 119).

22 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 152).

1008) ΚΡΗΤΗΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ — ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ — (ἀπὸ Διδυμοτείχου) παραιτηθέντος Μελετίου.

23 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 153).
Αὐτόθι ὑπὸ ἡμερομ. 23 Νοεμβρίου ἐνυπόγραφος παραίτησις τοῦ Μελετίου.

1009) ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ — ΚΑΒΑΣΙΛΑΣ — (Πρ. Κρήτης). «Σωφρονίου μετατεθέντος εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Κρήτης «ἐγένετο ἀποκατάστασις (Μελετίου) «τοῦ ἄλλοτε εὐδοκίμως Ἀρχιερατεύσαντος καὶ θεαρέστως ποιμάναντος τὸ ἐν αὐτῇ λογικὸν ποίμνιον.»

23 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 154).

ΕΤΟΣ 1875

1010) ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ — ΘΩΜΑΔΗΣ — (ἀπὸ Ξάνθης). «Γερασίμου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

Σημ.: Ὁ Γεράσιμος ἀπέθανε τὴν 24ην Φεβρουαρίου 1875. (Ἐκκλ. Ἐπιθ. ΙΙ, σελ. 182).

4 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 155).

1011) ΞΑΝΘΗΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ — ΕΥΤΥΧΙΔΗΣ — (ἀπὸ Βάρνης) «Καλλινίκου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἁγ. Μητροπόλεως Χαλκηδόνος».

6 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 156).

1012) ΚΑΡΠΑΘΟΥ ΚΑΙ ΚΑΣΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ — ΠΗΓΑΣ — (Ἀρχιμ.) «Ἰγνατίου παραίτησιν οἰκειοθελῆ καθυποβαλόντος τῇ Ἐκκλησίᾳ».

Σημ. Ὁ Γεράσιμος ἦτο Πρωτοσύγκελλος τῆς Μ. Ἀδριανουπόλεως. Ἡ χειροτονία αὐτοῦ ἐγένετο τῇ 8ῃ Μαρτίου 1875 (Ἐκκλησ. Ἐπιθ. ΙΙΙ, σελ. 25).

6 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 157).
Αὐτόθι ὑπὸ ἡμερομ. 22 Φεβρουαρίου 1875
ἐνυπόγραφος παραίτησις τοῦ Ἰγνατίου.

1013) ΛΕΡΝΗΣ ΕΠΙΣΚ. ΔΑΝΙΗΛ — ΚΕΦΑΛΙΑΝΟΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Βελίτζης). «Μακαρίου διὰ τοὺς ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκτεθεμένους λόγους παυθέντος καὶ τέλεον ἀπομακρυνθέντος».

7 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 158).

1014) ΒΑΡΝΗΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ — ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Μυρέων). «Καλλινίκου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἁγ. Μητροπόλεως Ξάνθης...».

22 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 159).

1015) ΜΥΡΕΩΝ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ — ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ — (Ἱεροδιάκονος). «Κατὰ θερμὴν αἴτησιν τοῦ Πανιερ. Μ. Σμύρνης περιποθήτου ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ κυρίου Μελετίου».
Τιτουλάριος τοῦ Μ. Σμύρνης Μελετίου.

24 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 160).

1016) ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΚΑΛΛΙΔΗΣ — (Ἀρχιμ.) «Κατὰ θερμὴν αἴτησιν τοῦ Πανιερ. Μ. Ἡρακλείας Παναρέτου».
Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Ἡρακλείας Παναρέτου.

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 161).

1017) ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ (ἀπὸ Ἐρσεκίου). «Διονυσίου παραιτηθέντος».

12 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 162).

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ὁ Μελενίκου Διονύσιος ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς ἐνυπογράφου παραιτήσεώς του, ἐπὶ 38 ἔτη διετέλεσε Μητροπολίτης Μελενίκου.

Παρῃτήθη 25 Μαρτίου 1875. «γήρως ἕνεκα καὶ ἀσθενικῆς καταστάσεως μὴ ἐξαρκῶν εἰς τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τῆς Ἐπαρχίας ταύτης».

(Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 161).

1018) ΕΡΣΕΚΙΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ — ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ — (ἀπὸ Νυσσάβας). «Προκοπίου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Μελενίκου».
Σημ. : Ἡ χειροτονία αὐτοῦ ἐγένετο ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ 22ᾳ Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. (Ἐκκλ. Ἐπιθ. ΙΙΙ, σελ. 106).

19 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., 163).

1019) ΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ — ΠΑΠΑ ΦΩΤΕΙΝΟΣ — (Μ. Ἀρχιδιάκονος). «Τιμοθέου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».

19 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 164).

1020) ΚΟΡΥΤΣΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΥ — ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ — (Ἱεροδιάκονος). «Δωροθέου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

3 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 165).

1021) ΑΜΦΙΠΟΛΕΩΣ ΙΑΚΩΒΟΥ — ΛΕΒΕΝΤΙΝΟΣ — (Ἀρχιμ.) Ἀρχιερατ. Προϊστάμενος Παναγίας Εἰσοδίων (Σταυροδρομίου).

12 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 166).

1022) ΚΙΣΣΑΜΟΥ ΚΑΙ ΣΕΛΙΝΟΥ — ΕΠΙΣΚ. ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Ρύμνης). «Μισαὴλ διὰ τοὺς ἐν τοῖς Πραικτικοῖς τῆς Ἱ. Συνόδου εὐλόγους λόγους παυθέντος».

26 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 167).

1023) ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΠΙΣΚ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Ἐρυθρῶν). «Ἀγαθαγγέλου διὰ τοὺς ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἱ. Συνόδου εὐλόγους λόγους παυθέντος».

17 Ἰουλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 168).

1024) ΔΕΡΚΩΝ ΙΩΑΚΕΙΜ — ΚΟΚΚΩΔΗΣ — (ἀπὸ Λαρίσσης). «Νεοφύτου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

Σημ. : Ὁ Νεόφυτος ἀπέθανε τὴν 5ην Αὐγούστου 1875 εἰς ἡλικίαν 55 ἐτῶν καὶ ἐτάφη ἐντὸς τοῦ Ἱ. Ναοῦ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως (Ἐκκλ. Ἐπιθ. III, σελ. 157).

7 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 169).

1025) ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (ἀπὸ Σερρῶν). «Ἰωακεὶμ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Δέρκων».

7 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 170).

1026) ΣΕΡΡΩΝ ΦΙΛΟΘΕΟΥ — ΒΡΥΕΝΝΙΟΣ — (Ἀρχιμ.) — Διευθυντὴς Μ. Σχολῆς). «Νεοφύτου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Λαρίσσης».

Σημ. : Ἡ χειροτονία τοῦ Φιλοθέου ἐγένετο τὴν 31ην Αὐγούστου 1875 (Ἐκκλ. Ἐπιθ. III, σελ. 171).

7 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 171).

1027) ΣΤΡΩΜΝΙΤΣΗΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ (ἀπὸ Βοδενῶν), «τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κὺρ Ἱεροθέου διὰ λόγους ἀπαραιτήτους, ὡς

ἐν τοῖς Πρακτικοῖς φαίνεται, παυθέντος Συνοδικῇ διαγνώσει καὶ ἀπομακρυνθέντος ἀπ' αὐτῆς».

18 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 173).

1028) ΒΟΛΕΝΩΝ ΙΕΡΟΘΕΟΥ (ἀπὸ πρ. Στρωμνίτσης). «Ἀγαθαγγέλου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Στρωμνίτσης».

18 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 174).

1029) ΠΕΡΙΣΣΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΕΠΙΣΚ. ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ — ΚΑΣΣΑΡΑΣ (Ο ΠΡΟΦΗΤΗΛΙΤΗΣ) (Πρωτοσύγκ. Μ. Θεσσαλονίκης).

«Διονυσίου διὰ τοὺς ἐν τοῖς προτεταγμένοις πρακτικοῖς ἐκτεθειμένους λόγους Συνοδικῇ ἀποφάσει παυθέντος». Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο κελεύσει καὶ δεσποτικῇ ἐπιταγῇ τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Θεοπροβλήτου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης ὑπερτίμου καὶ Ἐξάρχου πάσης Θετταλίας κυρίου Ἰωακεὶμ ἐν τῷ Ι. Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγ. Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων Πολυανῆς Μελετίου ἔχοντος καὶ τὰς γνώμας τοῦ τε ἁγίου Σερβίων καὶ Κοζάνης Εὐγενίου καὶ τοῦ ἁγίου Πλαταμῶνος Ἰακώβου, Καμπανίας, Ἱερεμίου, Πέτρας Ἀνθίμου καὶ Ἀρδαμερίου Ἀνθίμου.»

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους Ἀμβρόσιος Κασσάρας, ἐγένετο, Πλαταμῶνος, Λαρίσσης (καθαιρεθεὶς τὸ 1910, ἀπεκατεστάθη τὸ 1920).

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 176).

1030) ΜΥΡΙΝΗΣ ΕΠΙΣΚ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (Ἀρχιδιάκονος Μ. Ἐφέσου). Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Ἐφέσου Ἀγαθαγγέλου. «Ἐγκρίσει τῆς Ἁγ. καὶ Ἱ. Συνόδου καὶ ἐγγράφῳ ἀδείᾳ τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου ἡμῶν Αὐθέντου καὶ Δεσπότου τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου κυρίου κυρίου Ἰωακείμ».

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο, ἐν τῇ ἐν Κυδωνίαις Ἱ. Ἐκκλησίᾳ τῆς Μεσαίας Παναγίας τῆς ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τιμωμένης, τὴν 1ην Νοεμβρίου 1875.

Σημ. : Ἡ Μυρίνα ἦτο πόλις τῆς Αἰολίδος χώρας, κτίσμα, ὡς λέγεται, τῶν Ἀμαζόνων, ὕστερον Σεβαστόπολις ἐπικληθεῖσα. Κατὰ Στράβωνα, Μυρίνη ἐκαλεῖτο μία τῶν Ἀμαζόνων, ἥτις ἐτάφη εἰς τὴν ἐν λόγῳ Μυρίναν. Γράφεται δὲ καὶ Μύριννα καὶ Μύρινα. Οὕτως ἐκαλεῖτο καὶ πόλις τῆς Λήμνου, τὸ νῦν Κάστρον, ὅθεν Μυριναῖος ὁ κάτοικος, κατὰ Ἡρόδοτον (Ἐκκλ. Ἐπιθ. IV, σελ. 18).

Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 176).

1031) ΚΙΤΡΟΥΣ ΕΠΙΣΚ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ — ΛΟΥΣΗΣ — (Ἀρχιδιάκονος Μ. Θεσσαλονίκης). «Μελετίου διὰ τοὺς ἐν τοῖς προτεταγμένοις πρακτικοῖς ἐκτεθειμένους λόγους Συνοδικῇ ἀποφάσει παυθέντος... κελεύσει καὶ ἐπιταγῇ τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Θεοπροβλήτου Μητροπολίτου ἁγίου Θεσσαλονίκης ὑπερτίμου καὶ Ἐξάρχου πάσης Θετταλίας κυρίου κυρίου Ἰωακείμ... κατήλθομεν ἐν τῷ Πανσέπτῳ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγ. ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου, ἔνθα... ψηφοφορίας κανονικῆς γενομένης ἔλαχεν ἀπολύτου πλειοψηφίας...».

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 176).

ΕΤΟΣ 1876

1032) ΒΕΛΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (Ἀρχιμ.) «Γερμανοῦ παυθέντος διὰ τοὺς ἐν τοῖς Συνοδικοῖς Πρακτικοῖς ἐκτεθειμένους λόγους».

Σημ. : Ἡ χειροτονία τοῦ Βασιλείου ἐγένετο ἐν τῇ Ἱ. Θεολ. Σχολῇ Χάλκης τὴν 8ην Ἰανουαρίου 1876. (Ἐκκλ. Ἐπιθ. IV, σελ. 89 καὶ VII 147).

Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ., σελ. 175).

1033) ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΜΕΘΟΔΙΟΥ - - ΑΡΩΝΗΣ (ἀπὸ Μυτιλήνης). «Τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κὺρ Εὐσταθίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

Σημ. : Ὁ Εὐστάθιος Κλεόβουλος ἀπέθανε τὴν 26ην Ἰανουαρίου 1876 (Ἐκκλ. Ἐπιθ. IV, σελ. 88).

28 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 177).

1034) ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ — ΒΑΛΙΑΔΗΣ — (Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου). «Μεθοδίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Καισαρείας».

Σημ. : Ἡ χειροτονία του ἐγένετο 30 Ἰανουαρίου 1876 ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ (Ἐκκλ. Ἐπιθ. IV, σελ. 90).

28 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 178).

1035) ΡΟΔΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ — ΚΑΒΑΚΟΠΟΥΛΟΣ — (ἀπὸ Κώου). «Συνεσίου διὰ τοὺς ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκτεθειμένους εὐλόγους λόγους ἐκπτώτου ἀπ' αὐτῆς γενομένου...».

19 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 179).

1036) ΚΩΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Φαναριοφερσάλων). «Γερμανοῦ μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μητρ. Ρόδου».

19 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 180).

1037) ΦΑΝΑΡΙΟΦΕΡΣΑΛΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ — ΙΣΑΑΚΙΔΗΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Τρίκκης). «Μελετίου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Κώου».

19 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 181).

1038) ΤΡΙΚΚΗΣ — ΕΠΙΣΚ. — ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Σελευκείας). «Κωνσταντίου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Φαναριοφερσάλων».

21 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 181 β).

1039) ΑΡΔΑΜΕΡΙΟΥ ΕΠΙΣΚ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ — ΜΑΤΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ — (Ἀρχιδιάκονος Μ. Θεσσαλονίκης). «Ἀνθίμου οἰκειοθελῶς διὰ τὸ γῆρας αὐτοῦ παραιτηθέντος».

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 182).

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Θεσσαλονίκης ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου (Θεσσαλ.).

Σημ. Ἡ χειροτονία ἐγένετο τῇ 7ῃ Μαρτίου ἐν τῷ αὐτῷ Ἱ. Ναῷ (Ἐκκλ. Ἐπιθ. IV 132).

1040) ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ ΜΑΤΘΑΙΟΥ — ΠΕΤΡΙΔΗΣ — (ἀπὸ Δρυϊνουπόλεως), παυθέντος Παρθενίου.

Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 183).

1041) ΔΡΥΪΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΝΘΙΜΟΥ — ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ — (ἀπὸ Δεβρῶν). «Ματθαίου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. Πελαγωνείας».

7 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 184).

1042) ΔΕΒΡΩΝ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Ἐλαίας). «Ἀνθίμου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. Δρυϊνουπόλεως».

9 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 185).

1042 б) ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (Πρωτοσύγκελλος) (Ὑπόμνημα δὲν ὑπάρχει, ἀναφέρεται ἡ ἐκλογὴ κατ' Ὀκτωβρίου 1876 ἐν Ἐκκλ. Ἐπιθ. VII, σελ. 148).

ΕΤΟΣ 1877

1043) ΠΡΟΙΚΟΝΝΗΣΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ — ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Παμφίλου). «Γεδεὼν πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».

Σημ. : Ὁ Γεδεὼν ἀπεβίωσε τὴν 12 Ἰανουαρίου 1877, (Ἐκκλησ. Ἐπιθ. VI, σελ. 35).

24 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 186).

1044) ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ — ΒΟΤΟΣΙΑΔΗΣ — (πρώην Ἀδριανουπόλεως). «Ζαχαρίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

Σημ. : Ὁ Ζαχαρίας ἀπεβίωσε τὴν 1ην Φεβρουαρίου 1877, (Ἐκκλ. Ἐπιθ. VI, σελ. 52).

9 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 188).

1045) ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΤΑΡΑΣΙΟΥ — ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ — (ἀπὸ Ἐπ. Χριστουπόλεως). «Διονυσίου παραίτησιν οἰκειοθελῆ καὶ ἀπαραβίαστον ὑποβαλόντος».
19 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 190).

1046) ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΚΑΙ ΝΑΟΥΣΗΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ (ἀπὸ Μ. Μογλενῶν). «Βενεδίκτου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».
2 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 191).

1047) ΜΟΓΛΕΝΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ — ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ — (ἀπὸ Ἐπ. Εἰρηνουπόλεως). «Προκοπίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μ. Βερροίας καὶ Ναούσης».
2 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 192).

1048) ΚΡΗΤΗΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ — ΚΑΒΑΣΙΛΑΣ — (ἀπὸ Μ. Διδυμοτείχου). «Τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κὺρ Σωφρονίου ἐγκριθέντος ἀπομακρυνθῆναι αὐτῆς διὰ τοὺς ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκτεθειμένους λόγους, ἡ Μετριότης ἡμῶν συνδιασκεψαμένη μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱ. Συνόδου ἔγνω ἀποκαταστῆσαι ἐν τῇ Ἐπαρχίαι ταύτῃ τὸν Ἱ. Μητροπολίτην Διδυμοτείχου, ἀγαπητὸν... καὶ ἄλλοτε εὐδοκίμως ἀρχιερατεύσαντος καὶ θεαρέστως ποιμάναντα τὸ ἐν αὐτῇ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον».
(Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 193).
Σημ. Ἀρχειοφ. : Ὁ Κρήτης Μελέτιος Καβάσιλας, ὁ Καλύμνιος δὶς διετέλεσε Μητρ. Κρήτης (1868—1873 καὶ 187—1882). (Ἐκκλησ. Ἐπιθ. VI, σελ. 130).

1049) ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ — ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ — (πρ. Κρήτης ἀποκατάστασις. «Μελετίου ἀποκατασταθέντος αὖθις ἐν τῇ προτέρᾳ αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ Κρήτης...».
9 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 194).
Σημ. Ἀρχειοφ.: Ἡ ἀποκατάστασις ἐγένετο δι' Ὑπομνηματιστικῆς Πράξεως.

1050) ΑΓΧΙΑΛΟΥ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΥ — ΑΔΑΜΑΝΤΙΔΗΣ — (Μ. Ἀρχιμανδρίτης). «Βασιλείου διὰ τοὺς ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκτεθεμένους λόγους παυθέντος ἀπ' αὐτῆς καὶ τέλεον ἀπομακρυνθέντος........».
17 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 195).

1051) ΕΛΑΙΑΣ ΕΠΙΣΚ. ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ — ΜΑΡΓΑΡΙΤΙΑΔΗΣ — (Ἀρχιμ.). Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Ἐφέσου Ἀγαθαγγέλου.

28 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 196).

1052) ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ — ΓΟΡΓΙΑΣ — (Μ. Ἀρχιδιάκονος). «Ἀνθίμου παυθέντος καὶ τέλεον ἀπομακρυνθέντος».

Σημ.: Ἡ εἰς Ἀρχιερέα χειροτονία αὐτοῦ ἐγένετο κδ΄ Ἰουλίου ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ. (Ἐκκλ. Ἐπιθ. VI, σελ. 137).

20 Ἰουλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 197).

1053) ΒΙΖΥΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ — ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ — (ἀπὸ Ἑλενουπόλεως). «Πλάτωνος πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».

1 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 198).

1054) ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΠΙΣΚ. ΦΩΤΙΟΥ — ΜΑΝΙΑΤΗΣ — (Ἀρχιμ.). Ἀρχιερ. Προϊστάμενος Μ. Ρεύματος.

11 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 199).

Σημ.: Ἡ χειροτονία τοῦ Φωτίου ἐγένετο ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ταξιαρχῶν Μ. Ρεύματος 14 Αὐγούστου. (Ἐκκλ. Ἐπιθ. VI, σελ. 149).

1055) ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ ΦΙΛΟΘΕΟΣ — ΒΡΥΕΝΝΙΟΣ — (ἀπὸ Σερρῶν). «Διονυσίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

24 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 200).

1056) ΣΕΡΡΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΠΑΥΛΙΔΗΣ — (ἀπὸ Χίου). «Φιλοθέου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. Νικομηδείας».

24 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 201).

(Συνεχίζεται)

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΣΧΟΛΗ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΩΡΙΓΕΝΗ (*)

ΗΡΑΚΛΑΣ

Μετὰ τὸν ἐξαναγκασμὸν εἰς φυγὴν τοῦ Ὠριγένους ἐκ τῆς πόλεως Ἀλεξανδρείας (232) τὴν διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς ἀνέλαβεν ὁ μέχρι τοῦδε βοηθὸς αὐτοῦ Ἡρακλᾶς.

Περὶ τῆς γεννήσεως καὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας τοῦ Ἡρακλᾶ δὲν γνωρίζομεν πολλὰ πράγματα. Κατὰ Συναξάριόν τι Κοπτο - Ἀραβικὸν ἐξ ἐθνικῶν ἐγεννήθη γονέων, γενομένων μετ' αὐτοῦ ὕστερον Χριστιανῶν.1) Ὁ Ἡρακλᾶς κατ' ἀρχὰς ἐμαθήτευσε παρὰ διδασκάλῳ τινι τῆς φιλοσοφίας, πιθανῶς παρὰ τῷ Ἀμμωνίῳ Σακκᾷ, ἐπὶ μίαν πενταετίαν καὶ ἐξέμαθε καλῶς τὰ προπαιδευτικὰ μαθήματα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν. Εἰς ἐπιστολήν του ὁ Ὠριγένης, παρ' Εὐσεβίῳ, λέγει περὶ αὐτοῦ :

«καὶ τὸν νῦν ἐν τῷ πρεσβυτερίῳ καθεζόμενον... Ἡρακλᾶν, ὅντινα εὗρον παρὰ τῷ διδασκάλῳ τῶν φιλοσόφων μαθημάτων, ἤδη πέντε ἔτεσιν αὐτῷ προσκαρτερήσαντα πρὶν ἢ ἐμὲ ἄρξασθαι ἀκούειν ἐκείνων τῶν λόγων· δι' ὃν καὶ πρότερον κοινῇ ἐσθῆτι χρώμενος ἀποδυσάμενος καὶ φιλόσοφον ἀναλαβὼν σχῆμα μέχρι τοῦ δεῦρο τηρεῖ βιβλία τε Ἑλλήνων κατὰ δύναμιν οὐ παύεται φιλολογῶν. 2)

Ὁ Ἡρακλᾶς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Πλουτάρχου, τοῦ μαρτυρίῳ θείῳ κατακοσμηθέντος, ἦσαν μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν, οἵτινες προσῆλθον πρὸς τὸν Ὠριγένη διὰ νὰ μαθητεύσουν. 3) Πιθανῶς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῆς μαθητείας του νὰ ἠσπάσθη τὸν Χριστιανισμόν. Συντόμως δὲ εἰσῆλθε καὶ εἰς τὰς τάξεις τοῦ Κλήρου, γενόμενος Πρεσβύτερος. Ἡ πολιτεία του ὑπῆρξεν ἄμεμπτος καὶ πολλὰ ἦσαν τὰ δείγματα τῆς μορφώσεώς του «πλείστην βίου φιλοσόφου καὶ ἀσκήσεως ἀπόδειξιν παρασχών». 4) Ἕνεκα τούτου ὁ Ὠριγένης, ὡς ἐκ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν

(*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου.

1) παρὰ Χρυσ. Παπαδοπούλῳ, ἔνθ. ἀν., σελ. 84—5.

2) Εὐσεβίου, Ε. Ι., VI, XIX.

3) Αὐτ. VI, III.

4) Αὐτόθι.

καὶ μὴ δυνάμενος πλέον μόνος νὰ ἐξαρκῇ εἰς τὸ ἔργον τοῦ διδασκάλου, ἐχώρισε τὴν Σχολὴν εἰς δύο τμήματα καὶ

τὸν Ἡρακλᾶν τῶν γνωρίμων προκρίνας, ἔν τε τοῖς θείοις σπουδαῖον καὶ ἄλλως ὄντα λογιώτατον ἄνδρα καὶ φιλοσοφίας οὐκ ἄμοιρον, κοινωνὸν καθίστη τῆς κατηχήσεως, τῷ μὲν τὴν πρώτην τῶν ἄρτι στοιχειουμένων εἰσαγωγὴν ἐπιτρέψας, αὐτῷ δὲ τὴν τῶν ἐν ἕξει φυλάξας ἀκρόασιν. 5)

Ὁ Ἡρακλᾶς κατέστη περίφημος καὶ ἐκτὸς τῆς Ἀλεξανδρείας. Τοῦτο μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸ ταξείδιον, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβεν ὁ Ἰούλιος ὁ Ἀφρικανὸς νὰ κάμῃ πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ νὰ γνωρίσῃ τὸν Ἡρακλᾶν. 6)

Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ὠριγένους εἰς Καισάρειαν ἀνατίθεται εἰς αὐτὸν ἡ διεύθυνσις τῆς Σχολῆς (232). Δὲν μένει ὅμως ἐπ' ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα ἐν αὐτῇ, διότι κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δημητρίου, τοῦ ἐπισκοπεύσαντος ἐπὶ μίαν τεσσαρακονταετίαν καὶ ἄνω (189—232), καλεῖται εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας.7) Ὡς Ἐπίσκοπος θὰ ἐνδιεφέρετο διὰ τὴν Σχολήν, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς του καὶ ἐντεῦθεν, διηύθυνεν ὁ μαθητὴς τοῦ Ὠριγένους Διονύσιος, πιθανῶς δὲ νὰ ἐξηκολούθει νὰ ἐδίδασκεν ἐν αὐτῇ.

Αἱ μαρτυρίαι ἀλληλοσυγκρούονται ὡς πρὸς τὴν συμπεριφοράν του, ὅτε Ἐπίσκοπος, πρὸς τὸν Ὠριγένη. Μεταγενέστεραι μαρτυρίαι λέγουν ὅτι δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν διδάσκαλόν του τὴν ἐκ νέου εἴσοδον εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

Ἔργα τοῦ Ἡρακλᾶ δὲν διεσώθησαν. Ἴσως καὶ νὰ μὴ συνέγραψε, διότι μαρτυρία ἀρχαίων περὶ τοῦ τοιούτου δὲν σώζεται. Ὁ Διονύσιος ὁμιλῶν μετὰ σεβασμοῦ περὶ αὐτοῦ λέγει ὅτι παρέλαβε κανόνα καὶ τύπον τινὰ παρὰ τοῦ Ἡρακλᾶ περὶ τοῦ βαπτίσματος τῶν αἱρετικῶν. «Τοῦτον ἐγὼ τὸν κανόνα καὶ τύπον παρὰ τοῦ μακαρίου πάπα ἡμῶν Ἡρακλᾶ παρέλαβον». 8) Ὁ Διονύσιος καλεῖ τὸν προκάτοχόν του Πάπαν καὶ ἔκτοτε ὁ τίτλος οὗτος ἀποδίδεται εἰς τὸν Ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας.

Ὁ Ἡρακλᾶς ὕστερον ἀπὸ μίαν δεκαεξαετῆ δόκιμον ἐπισκοπικὴν ὑπηρεσίαν ἀποθνήσκει (247 ἢ 248) καὶ διάδοχός του ἐκλέγεται ὁ Διονύσιος. 9)

5) Εὐσεβίου, Ε. Ι., VI, XV.

6) Αὐτ., VI, XXXI.

7) Αὐτ., VI, XXVI.

8) Ἐπιστολαὶ τοῦ Διονυσίου Ἀλεξανδρείας, σ. 53—54.

9) Εὐσεβίου, αὐτ., VI, XXXV.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ 1)

Δὲν γνωρίζομεν τὸ ἀκριβὲς ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ Διονυσίου. Τοῦτο πιθανώτατα θὰ πρέπῃ νὰ τοποθετηθῇ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Γ' αἰῶνος ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ λόγῳ γήρατος ὅπως παρευρεθῇ εἰς τὴν κατὰ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως ἐν Ἀντιοχείᾳ, τὸ 264 ἢ 265, συνελθοῦσαν Σύνοδον 2) Τὸ Ἀνατολικὸν Χρονικὸν τὸν θεωρεῖ καταγόμενον ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Σαβαίων (Sabaita). 3) Ἐσωτερικοὶ ὅμως λόγοι ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Διονυσίου δὲν ἐπιβεβαιώνουν τὸ τοιοῦτον. Πιθανῶς οἱ πρόγονοί του νὰ ἦσαν Ἀραβικῆς καταγωγῆς. Οὗτος ἐγεννήθη καὶ ἀνεπτύχθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ διαστέλλει ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων κατοίκων τῆς Αἰγύπτου, ἄρα ἐξυπονοεῖ ἑαυτὸν Ἑλληνικῆς καταγωγῆς.

Κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας. Εἰς τὴν ἐπ. του πρὸς Γερμανὸν ἀριθμεῖ

ἀποφάσεις, δημεύσεις, προγραφάς, ὑπαρχόντων ἁρπαγάς, ἀξιωμάτων ἀποθέσεις, δόξης κοσμικῆς ὀλιγωρίας, ἐπαίνων ἡγεμονικῶν καὶ βουλευτικῶν καταφρονήσεις, 4) τὰς ὁποίας ὑπέστη κατὰ τὸν ἐπὶ Δεκίου διωγμόν.

Καὶ ἡ μόρφωσις, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν, ἦτο ἀνάλογος πρὸς τὴν οἰκο-

---

1) Εὐσεβίου, Ε. Ι., VI—VII, Εὐαγγελικὴ Προπαρασκευή, VII—XIV. Ἱερωνύμου, Περὶ τῶν Ἐνδόξων ἀνδρῶν, 69. Ἀθανασίου, περὶ Διονυσίου Ἀλεξ. ΕΠΜ., 25, 488 ἑξῆς. Βασιλείου, Ἐπιστολαὶ II, 188. IX. XLI. Περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, XXIX. Simon de Magistriis, Rome, 1796.

ΕΠΜ., 10, 1232—1345, 1577—1602. Τεμάχιά τινα ἐκ τῶν ἔργων του ἐξέδωσαν καὶ οἱ Mai, Pitra, Routh καὶ ὁ Charles L. Feltoe, Διονυσίου Λείψανα. The Letters and other Remains of Dionysius of Alexandria. Cambridge, 1904. Ἐπίσης St. Dionysius of Alexandria. Letters and Treatises, London, S. P. C. K., 1918.

Χρυσ. Παπαδοπούλου, Ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ μέγας Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξ., Ἀλεξάνδρεια, 1918. Παραμυθίας Ἀθηναγόρου, Ὁ γνήσιος συγγραφεὺς τῶν εἰς τὸν Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην ἀποδιδομένων συγγραμμάτων, Ἀθῆναι, 1932. Fr. Dittrich, Dionysius der Grosse von Alexandrien. Freiburg, I)B, 1867. J. Burel, Denys d'Alexandrie..., Paris, 1910. Forster, De doctrina et sententiis Dionisiis, Berolini, 1865

2) Εὐσεβίου, Ε. Ι., VII, XXVII, 2.

3) παρὰ Χρυσ. Παπαδοπούλῳ, Ἱστ. τῆς Ἐκκλ. Ἀλεξ., σ. 88.

4) σ. 35.

γενειακὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ θέσιν. Τὰ συγγράμματά του μαρτυροῦν εὐρεῖαν γνῶσιν τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ γενικῶς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ὁ Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς καλεῖ αὐτὸν «ὁ ἀπὸ ῥητόρων». 5) Καταγόμενος ἀπὸ οἰκογένειαν ῥητόρων ἴσως νὰ ἐξήσκησε καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο.

Κατὰ τὸ Ἀνατολικὸν Χρονικόν, ἡ μελέτη τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου τὸν ὡδήγησεν εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Δημητρίου. Πάντως, πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς Χριστόν, ὑπῆρξε βαθὺς μελετητὴς τῆς Χριστιανικῆς φιλολογίας καὶ τῶν ἀντιθέτων πρὸς αὐτὴν συγγραμμάτων. Μία ἐκ τῶν ἐπιστολῶν του διαφωτίζει τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου σκέψεις αὐτοῦ.

Ἐγὼ δὲ καὶ τοῖς συντάγμασι καὶ ταῖς παραδόσεσι τῶν αἱρετικῶν ἐνέτυχον, χραίνων μέν μου πρὸς ὀλίγον τὴν ψυχὴν ταῖς παμμιάροις αὐτῶν ἐνθυμήσεσιν, ὄνησιν δ᾿ οὖν ἀπ᾿ αὐτῶν ταύτην λαμβάνων, τὸ ἐξελέγχειν αὐτοὺς παρ᾿ ἐμαυτῷ καὶ πολὺ πλέον βδελύττεσθαι. καὶ δή τινος ἀδελφοῦ τῶν πρεσβυτέρων με ἀπείργοντος καὶ δεδιττομένου συμφύρεσθαι τῷ τῆς πονηρίας αὐτῶν βορβόρῳ· λυμανεῖσθαι γὰρ τὴν ψυχὴν τὴν ἐμαυτοῦ, καὶ ἀληθῆ γε λέγοντος, ὡς ἠσθόμην· ὅραμα θεόπεμπτον προσελθὸν ἐπέρρωσέ με, καὶ λόγος πρός με γενόμενος προσέταξε διαρρήδην λέγων· Πᾶσιν ἐντύγχανε οἷς ἂν εἰς χεῖρας λάβοις· διευθύνειν γὰρ ἕκαστα καὶ δοκιμάζειν ἱκανὸς εἶ, καί σοι γέγονε τοῦτο ἐξ ἀρχῆς καὶ τῆς πίστεως αἴτιον. ἀπεδεξάμην τὸ ὅραμα, ὡς ἀποστολικῇ φωνῇ συντρέχον τῇ λεγούσῃ πρὸς τοὺς δυνατωτέρους. Γίνεσθε δόκιμοι τραπεζῖται. 6)

Ἐκτὸς τῆς κατ᾿ ἰδίαν μελέτης, παρηκολούθησε καὶ τὰ μαθήματα τοῦ Ὠριγένους ἐν τῇ Κατηχητικῇ Σχολῇ, εἰσδύσας οὕτω βαθύτερον εἰς τὰς Χριστιανικὰς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς. Εἰσῆλθε καὶ εἰς τὰς τάξεις τοῦ Κλήρου, γενόμενος Πρεσβύτερος. 7)

Δὲν γνωρίζομεν ἐὰν ἦτο ἔγγαμος ἢ ἄγαμος. Τὸ περὶ Φύσεως ἔργον αὐτοῦ τὸ ἀφιερώνει «Τιμοθέῳ τῷ παιδί», ἀλλαχοῦ δὲ μνημονεύονται οἱ παῖδες, οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτὸν εἰς τὴν φυγήν. 8) Ἀπὸ τὴν ἑρμηνείαν τῆς λέξεως παῖς ἐξαρτᾶται καὶ ἡ λύσις τοῦ προβλήματος τούτου.

Κατὰ τὴν εἰς τὸν Ἐπισκοπικὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας ἀνάρρησιν τοῦ Ἡρακλᾶ (232), ὁ Διονύσιος ἐκλήθη νὰ ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπισκόπου τούτου ἐγένετο

5) Σχόλια Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, 55. ΕΠΜ., 4, 60.

6) σ. 52—3.

7) Ἱερωνύμου, ἔνθ. ἀν.

8) σ. 25.

Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας (τὸ 248 ἢ 249). Ἐν τῇ Σχολῇ πιθανώτατα νὰ παρέμεινε καὶ κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους.

Κατὰ τὴν μέχρι τοῦ 249 εἰρηνικὴν περίοδον ὁ Διονύσιος ἀφιέρωσεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν Θεολογικῶν γραμμάτων. Τὰ συγγράμματά του ἤρχιζαν νὰ ἐμφανίζωνται. Ἐσυνέχιζεν ἓν λαμπρὸν παρελθόν. Ἡ Σχολὴ καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ἐξηκολούθει νὰ ἀκμάζῃ.

Διὰ τῆς ἀνόδου του εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον ἤρχιζαν οἱ ἀγῶνές του. Ἡ Ἐκκλησία ἐπέπρωτο νὰ δεχθῇ τὰς τρομερωτέρας τῶν καταδιώξεων. Ἀφ' ἑτέρου αἱ συνεχεῖς στάσεις καὶ αἱ λοιμικαὶ ἀσθένειαι, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Αἰγύπτῳ προὐξένουν περισσοτέρας ἀνησυχίας. Καὶ τὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ δὲν ἀφῆκαν ἀνεπηρέαστον τὸν Ἐπίσκοπον Διονύσιον.

Κατὰ τὸν ἐπὶ Δεκίου διωγμὸν (250) ὁ Διονύσιος συλληφθεὶς ὑπὸ στρατιωτῶν ὡδηγήθη εἰς Ταπόσιριν. Ἐκεῖ κατὰ παράδοξον συντυχίαν ἠλευθερώθη ὑπὸ χωρικῶν καὶ παρέμεινε κεκρυμμένος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ διωγμοῦ τούτου μακρὰν τοῦ ποιμνίου του. 9) Δι' ἐπιστολῶν διηύθυνε τὰ τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ.

Τὸ 251, ὅτε κατέπαυσεν ὁ σκληρὸς διωγμός, ὁ Διονύσιος ἐπέστρεψεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἀφιέρωσεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ καθήκοντος. Σκληρότεροι ὅμως ἡμέραι ἐπέπρωτο νὰ ἀκολουθήσουν.

Κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ ἐπὶ Βαλεριανοῦ διωγμοῦ (257) ὁ Διονύσιος συνελήφθη καὶ πάλιν. Ὁμοῦ μετ' ἄλλων ὡδηγήθη πρὸ τοῦ Ἐπάρχου Αἰμιλιανοῦ. Ὁ Εὐσέβιος διέσωσε τὰ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ταύτην διατρέξαντα, τὰ ὁποῖα καὶ μαρτυροῦν τὸν ἐπίσημον τρόπον διαδικασίας τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὴν περίοδον τῶν διωγμῶν.

Εἰσαχθέντων Διονυσίου καὶ Φαύστου καὶ Μαξίμου καὶ Μαρκέλλου καὶ Χαιρήμονος, Αἰμιλιανὸς διέπων τὴν ἡγεμονίαν εἶπε· Καὶ ἀγράφως ὑμῖν διελέχθην περὶ τῆς φιλανθρωπίας τῶν κυρίων ἡμῶν ἣ περὶ ὑμᾶς κέχρηνται. δεδώκασι γὰρ ἐξουσίαν ὑμῖν σωτηρίας, εἰ βούλοισθε ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν τρέπεσθαι καὶ θεοὺς τοὺς σώζοντας αὐτῶν τὴν βασιλείαν προσκυνεῖν, ἐπιλαθέσθαι τε τῶν παρὰ φυσιν. τί οὖν φατὲ πρὸς ταῦτα ; οὐδὲ γὰρ ἀχαρίστους ὑμᾶς ἔσεσθαι περὶ τὴν φιλανθρωπίαν αὐτῶν προσδοκῶ, ἐπειδήπερ ἐπὶ τὰ βελτίω ὑμᾶς προτρέπονται. Διονύσιος ἀπεκρίνατο· οὐ πάντες πάντας προσκυνοῦσι Θεούς, ἀλλ' ἕκαστοί τινας, οὓς νομίζουσιν, ἡμεῖς τοίνυν τὸν ἕνα Θεόν, τὸν δημιουργὸν τῶν ἁπάντων, τὸν καὶ τὴν βασιλείαν ἐγχειρίσαντα τοῖς Θεοφιλεστάτοις Οὐαλεριανῷ καὶ Γαλ-

9) Ἐπ. πρὸς Γερμανόν, σελ. 23—27.

λιηνῷ σεβαστοῖς, τοῦτον καὶ σέβομεν καὶ προσκυνοῦμεν, καὶ τοῦτο διηνεκῶς ὑπὲρ τῆς βασιλείας αὐτῶν, ὅπως ἀσάλευτος διαμένῃ, προσευχόμεθα. Αἰμιλιανὸς διέπων τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῖς εἶπεν· Τίς γὰρ ὑμᾶς κωλύει καὶ τοῦτον, εἴπερ ἐστὶ θεός, μετὰ τῶν κατὰ φύσιν θεῶν προσκυνεῖν; θεοὺς γὰρ σέβειν ἐκελεύσθητε, καὶ οὓς πάντες ἴσασι. Διονύσιος ἀπεκρίνατο· Ἡμεῖς οὐδένα ἕτερον προσκυνοῦμεν. Αἰμιλιανὸς διέπων τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῖς εἶπεν· Ὁρῶ ὑμᾶς ὁμοῦ καὶ ἀχαρίστους ὄντας καὶ ἀναισθήτους τῆς πραότητος τῶν σεβαστῶν ἡμῶν. διόπερ οὐκ ἔσεσθε ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀλλ' ἀποσταλήσεσθε... 10)

Ὁ Αἰμιλιανὸς ἐξώρισε τὸν Διονύσιον εἰς τὰ μέρη τῆς Λιβύης, εἰς τόπον λεγόμενον Κεφρών, ἀπαγορεύσας αὐτῷ πᾶσαν συνάθροισιν Ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν εἴσοδον εἰς τὰ κοιμητήρια. Παρὰ δὲ τὴν κρατικὴν ἀπαγόρευσιν ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστῶν ηὐξήθη καταπληκτικῶς, ἔκ τε τῶν ἐντοπίων καὶ τῶν ἐξ Ἀλεξανδρείας προσερχομένων. Ὁ Ἔπαρχος τότε ἐξώρισε τὸν Διονύσιον πρὸς τὰ ἐνδότερα, εἰς «χωρίον ἔρημον μὲν ἀδελφῶν καὶ σπουδαίων ἀνθρώπων... ταῖς δὲ τῶν ὁδοιπορούντων ἐνοχλήσεσι καὶ ληστῶν καταδρομαῖς ἐγκείμενον».

Μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνύψωσιν τοῦ Γαλλιηνοῦ (261) ἀφέθη ἐλεύθερος νὰ ἐπιστρέψῃ.

Κατὰ τὴν τοπικὴν ἐπανάστασιν καὶ τὸν ἐπακολουθήσαντα λοιμὸν ὁ Διονύσιος ὡς πραγματικὸς πνευματικὸς πατὴρ ἵστατο ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἔργου τῆς ἀλληλοβοηθείας καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως, περιλαβὼν ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν φροντίδων αὐτοῦ ὄχι μόνον τοὺς Χριστιανοὺς ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐθνικοὺς τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ὁ Διονύσιος, ὡς Ἐπίσκοπος τῆς δευτέρας κατὰ σειρὰν Ἐπισκοπικῆς Ἕδρας, ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος καὶ εἰς τὴν διακανόνισιν τῶν γενικῆς φύσεως Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων τῆς ἐποχῆς του. Τοιαῦτα ἦσαν : τὸ περὶ τῆς ἀποδοχῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν πεπτωκότων, τὸ τοῦ κύρους τοῦ Βαπτίσματος τῶν ἐξ αἱρέσεων προσερχομένων, τὸ τοῦ Σαβελλίου, τὸ τοῦ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως καὶ τὸ τοῦ Χιλιασμοῦ. Ὁ Διονύσιος ἦτο μᾶλλον ὑπὲρ τῆς εἰρηνικῆς διευθετήσεως τῶν πραγμάτων καὶ ἄνθρωπος ὄχι τῶν ἄκρων. Αἱ Ἐπιστολαί του, αἱ ὑπ' αὐτοῦ συγκληθεῖσαι Σύνοδοι καὶ αἱ συνομιλίαι του τοιοῦτον ἀποδεικνύουν τὸν ἄνδρα.

Γράφων πρὸς Νοουτιανὸν ἔλεγε :

Διονύσιος Νοουάτῳ τῷ ἀδελφῷ, χαίρειν.

Εἰ ἄκων, ὡς φής, ἤχθης, δείξεις, ἐὰν ἀναχωρήσῃς ἑκών. ἔδει μὲν γὰρ καὶ πᾶν ὁτιοῦν παθεῖν ὑπὲρ τοῦ μὴ διακόψαι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ

10) σ. 30—1.

ἦν οὐκ ἀδοξοτέρα τῆς ἕνεκεν τοῦ μὴ εἰδωλολατρῆσαι γινομένης ἡ ἕνεκεν τοῦ μὴ σχίσαι μαρτυρία, κατ' ἐμὲ δὲ καὶ μείζων. ἐκεῖ μὲν γὰρ ὑπὲρ μιᾶς τις τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἐνταῦθα δὲ ὑπὲρ ὅλης τῆς ἐκκλησίας μαρτυρεῖ· καὶ νῦν δὲ εἰ πείσαιο ἢ βιάσαιο τοὺς ἀδελφοὺς εἰς ὁμόνοιαν ἐλθεῖν, μεῖζον ἔσται σοι τοῦ σφάλματος τὸ κατόρθωμα, καὶ τὸ μὲν οὐ λογισθήσεται, τὸ δὲ ἐπαινεθήσεται. εἰ δὲ ἀπειθούντων ἀδυνατοίης, σώζων σῶζε τὴν σεαυτοῦ ψυχήν. ἐρρῶσθαί σε ἐχόμενον τῆς εἰρήνης ἐν κυρίῳ εὔχομαι. 11)

Εἰς τὸν διὰ καλάμου ἀγῶνα κατὰ τοῦ Σαβελλίου ἐχρησιμοποίησε φράσεις τινάς, ὄχι καὶ τόσον συμφώνους πρὸς τὸ Ὀρθόδοξον φρόνημα. Διὸ καὶ κατηγορήθη πρὸς τὸν ὁμώνυμόν του Ἐπίσκοπον Ρώμης ὡς μὴ ὀρθοφρονῶν. Ὁ Διονύσιος Ρώμης ἐν Συνόδῳ καὶ δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἀλεξανδρέων ἐζήτησεν ἐξηγήσεις. Ὁ δὲ Διονύσιος συγγράψας τὸ ἔργον του «Ἔλεγχος καὶ Ἀπολογία» ἐτοποθέτησε τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν των.

Αἱ Χιλιαστικαὶ ἀντιλήψεις, διὰ τῆς συγγραφῆς τοῦ ἔργου «Ἔλεγχος Ἀλληγοριστῶν» ὑπὸ τοῦ Νέπωτος ἐν Ἀρσινόῃ καὶ διὰ τῆς προφορικῆς διδασκαλίας, ἰδίως ὑπὸ Κορακίωνός τινος, διεδίδοντο ἐν Μέσῃ Αἰγύπτῳ. Ὁ Διονύσιος ἐλθὼν εἰς Ἀρσινόην, ἔσχε δημοσίαν συνδιάλεξιν μετὰ τοῦ Κορακίωνος ἐπὶ τριήμερον καὶ κατώρθωσε νὰ φέρῃ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν αὐτόν τε καὶ τοὺς ὁμόφρονάς του. Συνέγραψε δὲ καὶ ἔργον κατὰ τοῦ Χιλιασμοῦ.

Εἰς τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ Σύνοδον ἀπέστειλε γραπτῶς τὰς ἀπόψεις αὐτοῦ καὶ ἀπέθανε πλήρης ἡμερῶν κατὰ τὸ ἔτος 265.

Ὁ Διονύσιος ὑπῆρξε γόνιμος Ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεύς. Πολλὰ ἐκ τῶν συγγραμμάτων του δυστυχῶς ἀπωλέσθησαν. Ὁ Εὐσέβιος εἰς τὴν Ἐκκλ. Ἱστορίαν καὶ εἰς τὸ Χρονικόν του διέσωσε τὸ μεγαλείτερον μέρος αὐτῶν, ἐξ ὧν καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν ἐξέδωσεν ὁ Feltoe τὰ «Διονυσίου Λείψανα».

Ἔργα γενικῆς μορφῆς εἶναι : Π ε ρ ὶ Φ ύ σ ε ω ς. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τὸ φιλοσοφικῆς καὶ θεολογικῆς χροιᾶς, ὁ Διονύσιος καταπολεμεῖ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἐπικούρου καὶ τὴν θεωρίαν τῶν ἀτόμων. Π ε ρ ὶ Π ε ι ρ α σ μ ῶ ν, ἔργον ἀπολεσθὲν καὶ μνημονευόμενον ὑπὸ τοῦ Εὐσεβίου. Π ε ρ ὶ Ἐ π α γ γ ε λ ι ῶ ν, δύο συγγράμματα, κατὰ τοῦ μνημονευθέντος «Ἐλέγχου τῶν Ἀλληγοριτῶν» τοῦ Νέπωτος. Εἰς τὸ πρῶτον σύγγραμμα καταπολεμεῖται ὁ Χιλιασμὸς καὶ ὑποδεικνύεται ἡ ὀρθότης τῆς ἀλληγορικῆς ἑρμηνείας εἰς δὲ τὸ δεύτερον θίγεται τὸ πρόβλημα τοῦ συγ-

11) σελ. 38—9.

γραφέως τῆς Ἀποκαλύψεως, ὡς τοιούτου ὑποδεικνυομένου ἑτέρου πρὸς τὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννου. Ἔλεγχος καὶ Ἀπολογία, εἰς τέσσαρα βιβλία, ἔνθα ὁ Διονύσιος ὑπεραμύνεται τῆς Ὀρθοδοξίας αὐτοῦ εἰς τὸ περὶ τῆς Τριάδος δόγμα.

Ἐκ τῶν Ἐξηγητικῶν αὐτοῦ 12) διεσώθησαν εἰς τὰς Σειρὰς καὶ εἰς ὡρισμένους κώδικας ὀλίγα μόνον τεμάχια, ἐκ τῶν ὁποίων ἐλάχιστα θεωροῦνται γνήσια. Τοιαῦτα εἶναι ἐκ τῶν κατ' Ὠριγένους, εἰς τὸν Ἰώβ, εἰς τὴν Ἀρχὴν τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ, εἰς τὸ Ἆσμα Ἀσμάτων, εἰς Λουκᾶν, εἰς τὰς Πράξεις, εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους, εἰς τὴν Ἐπ. Ἰακώβου, εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν.

Ἐπιστολαί. Κατάλογον τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Διονυσίου κατήρτισεν ὁ Εὐσέβιος, ὡς καὶ ὁ Ἱερώνυμος. Αἱ περισωθεῖσαι ἐπιστολαὶ δεικνύουν τὴν μεγάλην προτίμησιν τοῦ Διονυσίου εἰς τὸ συγγραφικὸν τοῦτο εἶδος. Ἐπιστολὰς ἀπέστελλε πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, τὰς λεγομένας Ἑορταστικάς, ἢ καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις, καὶ εἰς διάφορα πρόσωπα, πρὸς Πρεσβυτέρους καὶ Ἐπισκόπους ὑπ' αὐτὸν καὶ ἐκτὸς τῆς Ἀλεξανδρείας εὑρισκομένους, εἰς Συνόδους καὶ εἰς αἱρετικούς. Ἔχομεν τὴν πρὸς Φαβιανόν, πρὸς Γερμανόν, πρὸς Νοουατιανόν, πρὸς Κορνήλιον, περὶ Βαπτίσματος πέντε, πρὸς Κόνωνα, περὶ Μετανοίας, πρὸς Δομέτιον καὶ Δίδυμον, πρὸς Ἑρμάμμωνα, πρὸς τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἀδελφούς, πρὸς Ἱέρακα, πρὸς τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ Σύνοδον, πρὸς Βασιλείδην, κ.ἄ.

Ἡ πρὸς Βασιλείδην Ἐπιστολή, διαιρεθεῖσα εἰς τέσσαρας Κανόνας ἔλαβε Κανονικὸν κῦρος παρὰ τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

Ὁ Διονύσιος μεγάλως ἐτιμᾶτο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του. Ἤδη ὁ Εὐσέβιος καλεῖ αὐτὸν «μέγαν», ὁ Ἀθανάσιος «καθολικῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλον» καὶ ὁ Βασίλειος «κανονικόν». Ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῶν φωτεινοτέρων ἐκπροσώπων τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του. Εὐγενὴς κατὰ τὸ ἦθος καὶ τοὺς τρόπους, λεπτὸς κατὰ τὸν χαρακτῆρα, ἔχων πρὸ τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν τῆς Ἐκκλησίας, εἰργάσθη σοβαρῶς διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον. Κληρονομήσας μίαν πλουσίαν παράδοσιν τῶν πρὸ αὐτοῦ διδασκάλων τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ πνεύματος, ἐμόχθησε διὰ τὴν συνέχισιν τῆς κληρονομίας ταύτης. Τὸ συγγραφικόν του ἔργον χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν χρῆσιν μιᾶς καθαρᾶς, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἐποχήν του, Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀπὸ τὴν ἀνάλυσιν καὶ ζῶσαν περιγραφὴν τῶν πέριξ αὐτοῦ συμβαινόντων καὶ ἀπὸ τὸ ὕφος, τὸ ὁποῖον οὐδόλως καταπονεῖ τὸν ἀναγνώστην. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν τιμᾷ τὴν μνήμην του τῇ 3ῃ Ὀκτωβρίου.

12) σελ. 199—260.

ΘΕΟΓΝΩΣΤΟΣ 1)

Εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Σιδίτου, μετὰ τὸν Διονύσιον εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς τοποθετεῖται ὁ Πιέριος, μετὰ δὲ τοῦτον ὁ Θεόγνωστος. Οἱ νεώτεροι ὅμως συγγραφεῖς δὲν συμφωνοῦν μετὰ τοῦ Σιδίτου καὶ θέτουν τὸν Θεόγνωστον πρὸ τοῦ Πιερίου. Οὗτος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔδρασε περὶ τὰ τέλη τοῦ Γ' αἰῶνος.

Ὁ Εὐσέβιος καὶ ὁ Ἱερώνυμος οὐδὲν περὶ αὐτοῦ ἀναφέρουν. Ὁ Μ. Ἀθανάσιος ἀποκαλεῖ αὐτὸν «θαυμάσιον καὶ σπουδαῖον ἄνδρα» καὶ «ἄνδρα λόγιον». 2) Ὁ δὲ Ἰ. Φώτιος πρὸ τῆς ἀναλύσεως τοῦ ἔργου τοῦ Θεογνώστου θέτει τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν : «Τοῦ μακαρίου Θεογνώστου Ἀλεξανδρείας καὶ Ἐξηγητοῦ Ὑποτυπώσεις». Καὶ ὑπὸ τῶν δύο Πατέρων φέρεται ὡς διάδοχος τοῦ Ὠριγενιστικοῦ πνεύματος. Ὁ Ἰ. Φώτιος μάλιστα ἀνευρίσκει Ὠριγενιστικάς τινας κακοδοξίας ἐν αὐτῷ. Ὁ Θεόγνωστος ἐδίδαξεν ἐν τῇ Σχολῇ καὶ ἡρμήνευσε παραλλήλως καὶ τὰς Γραφάς.

Μνημονεύεται ἔργον του ὑπὸ τὸν τίτλον Ὑποτυπώσεις, ἐκ τοῦ ὁποίου διεσώθησαν ἐλάχιστα μόνον τεμάχια. Κατὰ τὸν Ἰ. Φώτιον τὸ σύγγραμμα τοῦτο, δογματικῆς φύσεως, ἀπετελεῖτο ἐξ ἑπτὰ βιβλίων. Τὸ πρῶτον βιβλίον ὡμίλει περὶ Θεοῦ Πατρός, τὸ δεύτερον περὶ τοῦ Υἱοῦ, τὸ τρίτον περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ τέταρτον περὶ τῶν Ἀγγέλων καὶ τῶν Δαιμόνων, τὸ πέμπτον καὶ ἕκτον περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Σωτῆρος καὶ τὸ ἕβδομον περὶ τῆς Δημιουργίας.

Τὸ δογματικῆς ὑφῆς τοῦτο ἔργον ἠκολούθει ἐν πολλοῖς τὸ περὶ Ἀρχῶν σύγγραμμα τοῦ Ὠριγένους καὶ ἐξέθετε, κατὰ τὸν Ἰ. Φώτιον, κακοδοξίας τινάς : τὸν Υἱὸν ὡς κτίσμα, λεπτὰ σώματα εἰς τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς δαίμονας, «ὅτι τὸν Υἱὸν φανταζόμεθα ἄλλοτε ἐν ἄλλοις τόποις περιγραφόμενον, μόνῃ δὲ τῇ ἐνεργείᾳ μὴ περιγραφόμενον». Ὁ Ἀθανάσιος ὅμως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Φώτιον οὐδὲν κακόδοξον ἀνευρίσκει ἐν τῷ βιβλίῳ καὶ θεωρεῖ τὸν Θεόγνωστον ὑπέρμαχον τῆς ὀρθῆς πίστεως. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Μ. Ἀθανάσιος ἐξαιρετικῶς τιμᾷ τοὺς προκατόχους του ἐν

1) Ἀθανασίου, Ἐπ. 4 πρὸς Σεραπίωνα. Ἐπ. «ὅτι ἡ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος...», 25. Γρηγορίου Νύσσης, πρὸς Εὐνόμιον ΙΙΙ, ΙΙΙ. Φωτίου, Μυριόβιβλος, 106. ΕΠΜ., 10, 236—242. Routh, Reliquiae Sacrae, III, 407—422. L. B. Radford, Three Teachers of Alexandria, Theognostus, Pierius, and Peter, Campridge, 1908.

2) Αὐτόθι.

τῷ Ἐπισκοπικῷ θρόνῳ καὶ τοὺς Διδασκάλους τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς. Πιθανῶς μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἰ. Φωτίου αἱ Ὑποτυπώσεις νὰ ἐνοθεύθησαν ὑπὸ τρίτων προσώπων.

Ὁ Θεόγνωστος, κρινόμενος ὡς συγγραφεὺς ὑπὸ τοῦ Ἰ. Φωτίου :

ἔστι δὲ τὴν φράσιν ἀπέριττος καὶ βαθύς, καλλιλεξίᾳ τε ὡς ἐν Ἀττικῷ καὶ συνήθει χρώμενος λόγῳ, καὶ τοῦ συνήθους οὐδ' ἐν ταῖς συντάξεσιν ἀνακεχωρηκώς. τοῦ μέν τοι μεγέθους δι' ἐνάργειαν καὶ ἀκρίβειαν τῶν ρημάτων οὐ καταφέρεται. 3)

ΠΙΕΡΙΟΣ 1)

Κατὰ τὸν Φίλιππον τὸν Σιδίτην καὶ τὸν Ἰ. Φώτιον, ὁ Πιέριος προέστη τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διδασκαλείου. Ὑπῆρξε διδάσκαλος τοῦ Παμφίλου καὶ ἐτιμᾶτο μεγάλως ὑπὸ τοῦ Εὐσεβίου, ὅστις καὶ προσωπικῶς ἐγνώριζεν αὐτόν. Ἦτο Πρεσβύτερος τῆς κατὰ Ἀλεξάνδρειαν Ἐκκλησίας καὶ ἔδρασε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἐπισκοπῆς τοῦ Θεωνᾶ (281)2—300).

Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ἐπαινετικώτατα ὁμιλοῦν περὶ αὐτοῦ. Εἶχεν ἀποκτήσει ἱκανὴν μόρφωσιν ἐγκυκλοπαιδικὴν καὶ φιλολογικήν. Κατεῖχε τὰς Γραφὰς καὶ τὴν Θεολογικὴν ἐπιστήμην. Ἠγάπα τὴν ἐργασίαν καὶ ἐφημίζετο διὰ τὴν εὐφυΐαν του. Ἐσαγήνευε τὰ πλήθη ὅταν ὡμίλει, καὶ αἱ ὁμιλίαι του ἀπέδιδον πολλοὺς καρπούς. Ἐφήρμοζε προσέτι τὰς διδασκαλίας του εἰς τὴν καθημερινὴν ζωήν, ἀσκῶν τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ἠθικὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην. Κατὰ τὸν Εὐσέβιον

ἀλλ' ὃ μὲν ἀκτήμονι βίῳ καὶ μαθήμασι φιλοσόφοις δεδοκίμαστο, ταῖς περὶ τὰ θεῖα θεωρίαις καὶ ἐξηγήσεσι καὶ ταῖς ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τῆς Ἐκκλησίας διαλέξεσιν ὑπερφυῶς ἐξησκημένος. 2)

Κατὰ δὲ τὸν Φώτιον :

Καὶ ἐπὶ τοσοῦτον δ' αὐτὸν ἐλάσαι λέγουσι φιλοπονίας καὶ εὐφυΐας καὶ τῆς ἐν πλήθεσιν ὁμιλίας τέρψιν παρέχειν σὺν ὠφελείᾳ, ὥστε καὶ νέον ὀνομασθῆναι Ὠριγένην. ἦν γὰρ τότε ἐν τοῖς ἀξιολογιωτάτοις Ὠριγένης. Διαλεκτι-

3) ἔνθ. ἀν.

1) Εὐσεβίου, Ε. Ι., VII., XXXII, 26, 27, 30. Ἱερωνύμου, De Vir. Ill. 76. Praef. in Hos. Φωτίου, Μυριόβιβλος, 118, 119. ΕΠΜ., 10, 241—246. Routh, Rel. S., III, 425—435. L. B. Radford, op. cit.

2) Αὐτ. 26.

κὴν δὲ καὶ ρητορικὴν αὐτὸν φάσιν ἀσκηθῆναι, καὶ ἐγκρατείας δὲ καὶ ἑκουσίου πτωχείας ἐραστὴν γενέσθαι. 3)

Μνημονεύονται ἀρκετὰ συγγράμματα αὐτοῦ, ἐξ ὧν, δυστυχῶς, οἱ τίτλοι μόνον διεσώθησαν. Ὁ Ἰ. Φώτιος ἀναφέρει σύγγραμμά του ἐκ 12 βιβλίων συνιστάμενον, εἰς τὸ ὁποῖον θίγονται ζητήματα δογματικά. Πιθανῶς τοῦτο νὰ ἀπετέλει σημειώσεις διὰ τὰς παραδόσεις αὐτοῦ. Ἀναφέρει ἐπίσης καὶ λόγους αὐτοῦ εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν, εἰς τὸ Πάσχα καὶ εἰς τὸν Ὠσηέ. Ὁ δὲ Σιδίτης τὰς ὁμιλίας του εἰς τὴν Θεοτόκον καὶ εἰς τὸν Βίον τοῦ Παμφίλου. Ὁ Ἰ. Φώτιος ἀνευρίσκει εἰς τὰ ἔργα τοῦ Πιερίου Ὠριγενιστικὰς διδασκαλίας, ὅπως τὴν προΰπαρξιν τῶν ψυχῶν καὶ τὴν ὑποταγὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὸν Πατέρα καὶ ὁμιλεῖ ἐπαινετικῶς διὰ τὴν συγγραφικὴν αὐτοῦ δεινότητα.

Ἔστι δὲ τὴν φράσιν σαφής τε καὶ λαμπρὸς καὶ ὥσπερ ρέων τῷ λόγῳ, μηδέν τε ἐπιμελὲς ἐνδεικνύμενος, ἀλλ' ὡς ἐξ αὐτοσχεδίου ὁμαλῶς τε καὶ λείως τε καὶ ἠρέμα φερόμενος, τοῖς δὲ ἐνθυμήμασιν, εἴπερ τις ἄλλος γονιμώτατος. 4)

Κατὰ τὸν Φίλιππον τὸν Σιδίτην ἀνεδείχθη μάρτυς. Κατὰ τὸν Ἱερώνυμον ὅμως ἐπιζήσας τοῦ διωγμοῦ διῆλθε τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του ἐν Ρώμῃ. Ὀρθῶς λοιπὸν ἀναφέρει ὁ Φώτιος «ὅτι καὶ οἱ μὲν αὐτὸν καὶ μαρτυρίῳ τὸν βίον τελειῶσαι, οἱ δὲ μετὰ τὸν διωγμὸν τὸν ὑπόλοιπον τοῦ ζῆν χρόνον ἐν Ρώμῃ διαγεγονέναι», 5) λέγουσιν.

Α Χ Ι Λ Λ Α Σ

Ὁ Εὐσέβιος ὁμοῦ μετὰ τοῦ Πρεσβυτέρου Πιερίου ἀναφέρει καὶ τὸν Πρεσβύτερον Ἀχιλλᾶν εἰς τὴν θέσιν τοῦ διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς. Καὶ οὗτος εἶχε τὰ ἀνάλογα προσόντα διὰ τὴν θέσιν ταύτην.

... ἐπὶ ταὐτὸν τῷ Πιερίῳ πρεσβυτερίου ἠξιωμένος Ἀχιλλᾶς ἐγνωρίζετο, τῆς ἱερᾶς πίστεως τὸ διδασκαλεῖον ἐγκεχειρισμένος, οὐδενὸς ἧττον σπανιώτατον φιλοσοφίας ἔργον καὶ πολιτείας εὐαγγελικῆς τρόπον γνήσιον ἐπιδεδειγμένος. 1)

3) Αὐτ., 119.

4) Ἔνθ. ἀν.

5) Αὐτόθι.

1) Εὐσεβίου, Ε. Ι., VII, XXXII, 30.

Δὲν γνωρίζομεν ἐὰν εἶναι ὀρθὸν νὰ ταυτίσωμεν τὸν συμπρεσβύτερον τῷ Πιερίῳ Ἀχιλλᾶν τοῦτον, τὸν δράσαντα ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Θεωνᾶ, πρὸς τὸν μετέπειτα Ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας Ἀχιλλᾶν (311—312). 2)

ΣΕΡΑΠΙΩΝ

Εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Σιδίτου μετὰ τὸν Θεόγνωστον φέρεται ὡς διδάσκαλος ἐν τῇ Σχολῇ ὁ Σεραπίων. Τίποτε ὅμως περισσότερον δὲν εἶναι γνωστὸν περὶ τοῦ προσώπου τούτου.

ΠΕΤΡΟΣ Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ 1)

Ὁ Πέτρος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν Φιλίππου τοῦ Σιδίτου, ὑπῆρξε διευθυντὴς τῆς Κατηχητικῆς Σχολῆς μετὰ τὸν Σεραπίωνα. Ἐκτὸς τῆς πληροφορίας ταύτης οὐδὲν ἄλλο εἶναι γνωστὸν περὶ τῶν σχέσεών του πρὸς τὴν Σχολήν.

Ἐκ τῆς Μυσταγωγίας του, ὅτε ἔμελλε νὰ δεχθῇ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, πληροφορούμεθα ὅτι ἀνετράφη ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Θεωνᾶ, τὸν ὁποῖον θεωρεῖ πνευματικὸν αὐτοῦ Πατέρα. 2)

Τὸ 300, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ προκατόχου του Θεωνᾶ, ἀνῆλθεν εἰς τὸν Ἐπισκοπικὸν θρόνον, ὃν καὶ διηύθυνεν ἐπ' ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα. Πάντες οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ ὁμιλοῦν ἐπαινετικῶς διὰ τὸν Ἐπίσκοπον τοῦτον. Κατὰ τὸν Εὐσέβιον προέστη

τῶν κατὰ Ἀλεξάνδρειαν παροικιῶν.. ἐπιφανέστατα, θεῖον ἐπισκόπων χρῆμα βίου τε ἀρετῆς ἕνεκα καὶ τῆς τῶν ἱερῶν λόγων συνασκήσεως ..

Πέτρος, αὐτῆς Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος, θεῖόν τι χρῆμα διδασκάλων τῆς ἐν Χριστῷ θεοσεβείας. 3)

---

2) L. Petit, Achillas, ἐν Λεξικῷ Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας Ἐκκλησιαστικῆς (Γαλλ.), 1, 312—313.

1) Εὐσεβίου, Ε. Ι., VII, XXXII. VIII, XIII. IX, VI. Σωκράτους, Ε. Ι., Ι, 5. Ι, 6. Λεοντίου τοῦ Βυζαντίου, κατὰ Νεστοριανῶν καὶ Εὐτυχιανῶν Ι. κατὰ Μονοφυσιτῶν. Ἰουστινιανοῦ, Ἐπ. πρὸς Μηνᾶν.

ΕΠΜ., 18, 468—522. Routh, Rel. S., IV, 21—82.

2) Ἰουστινιανοῦ, αὐτ.

3) Ε. Ι., IX, VI, 2. VIII, XIIII, 7.

Ἐκ τῶν 11 ἢ 12 ἐτῶν, καθ' ἃ ἐποίμανε τὴν Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας, μόνον ἐπὶ μίαν τριετίαν ἠδυνήθη εἰρηνικῶς νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὰ ζητήματα τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ, διότι ἠκολούθησαν κατόπιν οἱ σκληροὶ διωγμοί.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του διεμορφώθη τὸ Μελιτιανὸν Σχίσμα, τὸ ὁποῖον ἐχώρισε τὴν Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας εἰς δύο.

Κατὰ τὸν ἐπὶ Μαξιμίνου διωγμὸν καὶ περὶ τὸ ἔτος 311 ἀπέθανε θάνατον μαρτυρικόν. 4) Ἡ μνήμη του ἐπιτελεῖται τῇ 24ῃ Νοεμβρίου.

Ἐκ τῶν συγγραφῶν καὶ τῶν Ἐπιστολῶν του διεσώθησαν ὀλίγα τινά. Τὸ περὶ Μετανοίας ἔργον του χωρισθὲν εἰς 14 Κανόνας ἔλαβε κῦρος κανονικόν. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο προσετέθη καὶ 15ος Κανὼν ἐκ τοῦ περὶ τοῦ Πάσχα πονήματός του. Περιεσώθησαν ἐπίσης Ἐπιστολὴ πρὸς τὸ ποίμνιόν του, εἰς Λατινικὴν μετάφρασιν, καὶ τεμάχια ἐκ τοῦ περὶ τῆς Θεότητος βιβλίου, ἐκ τοῦ περὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιδημίας, ἐκ τοῦ πρώτου λόγου «περὶ τοῦ μηδὲ προϋπάρχειν τὴν ψυχήν, μηδὲ ἁμαρτήσασαν τοῦτο εἰς σῶμα βληθῆναι».

Ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν ἔργων του, αὐτὸς πρῶτος μετὰ τοῦ Μεθοδίου Ὀλύμπου ἐπολέμησαν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς κακοδοξίας τοῦ Ὠριγένους.

ΜΑΚΑΡΙΟΣ Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

Μόνον ὁ Σιδίτης ὀνομάζει τὸν Μακάριον τὸν Πολιτικὸν διδάσκαλον τῆς Σχολῆς. Κατὰ τὴν ἰδίαν χρονικὴν περίοδον ἤκμασαν δύο μεγάλοι Μοναχοὶ Μακάριοι ὀνομαζόμενοι, ὁ εἷς Πολιτικός, ἀστὸς ἢ Ἀλεξανδρεὺς καὶ ὁ δεύτερος Αἰγύπτιος λεγόμενος. Πιθανὸν ὁ πρῶτος νὰ εἶναι ὁ ἴδιος πρὸς τὸν ἐν τῇ Σχολῇ διδάσκαλον, ὅστις μετὰ ταῦτα ἐγκαταλείψας τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἦλθε καὶ διέμεινεν εἰς τὰ μέρη τῆς Θηβαΐδος, τῆς Σκήτεως καὶ τῆς Νιτρίας. Ὁ Μακάριος οὗτος καλεῖται Πολιτικὸς ἢ ἀστός, λόγῳ τοῦ ὅτι κατήγετο ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας, «ὁ δὲ πολιτικός, ὡς ἀστὸς ὠνομάζετο. Ἦν γὰρ τῷ γένει Ἀλεξανδρεύς», 1) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἄλλον τὸν ἐκτὸς τῆς Ἀλεξανδρείας καταγόμενον καὶ Αἰγύπτιον καλούμενον.

Ἀμφότεροι ἐχειροτονήθησαν Πρεσβύτεροι καὶ ἔσχον πληθὺν μαθητῶν. Μεταξὺ τούτων διεκρίθη Εὐάγριος ὁ Ποντικὸς λεγόμενος. «Αμ-

4) Αὐτ., VII, XXXII, 31. Σωκράτους, Ε. Ι., Ι, 5, 6.

1) Σωκράτους, Ε. Ι., IV, 23—24. Σωζομενοῦ, Ε. Ι., III, 14. Παλλαδίου, Λαυσαϊκὴ Ἱστορία, XIX, XX.

φότεροι δὲ πολλῶν ἕνεκεν ἐγένοντο περιβόητοι, δι' ἄσκησιν, διὰ βίον, διὰ τὰ ἐν χερσὶν αὐτῶν γενόμενα θαύματα». 2)

ΔΙΔΥΜΟΣ Ο ΤΥΦΛΟΣ 1)

Ὁ Δίδυμος ὁ Τυφλὸς δίδει τὰς τελευταίας ἀναλαμπὰς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς.

Ἐγεννήθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ' αἰῶνος (310—315). Ἡ ζωή του πληροῖ τὴν ἑκατονταετηρίδα ταύτην. Εἰς ἡλικίαν τεσσάρων ἐτῶν ἔχασε τὴν ὅρασίν του. 2) Τὸ ἀτύχημα τοῦτο δὲν ἐστάθη ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν μόρφωσίν του. Τὸ ψυχικόν του σθένος καὶ ἡ διανοητική του ἱκανότης κατενίκησαν τὴν σωματικήν του ταύτην ἀδυναμίαν. Ὁ Παλλάδιος λέγει ὅτι δὲν ἐφοίτησε παρὰ τοῖς διδασκάλοις. 3) Διὰ τῆς ἀκροάσεως ὅμως καὶ διὰ τῆς ἁφῆς κατώρθωσε νὰ ἐκμάθῃ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας.

Ὁ Θεὸς δὲ αὐτῷ ἀντὶ τῶν αἰσθητῶν ὀφθαλμῶν παρέσχε τοὺς νοητούς. Ἃ γὰρ δι' ὀφθαλμῶν παιδευθῆναι οὐκ ἴσχυσε, ταῦτα δι' ἀκοῆς ἐξεμάνθανε.

Λέγεται δὲ τοὺς χαρακτῆρας τῶν γραμμάτων, σανίδι καταχαραχθέντας εἰς βάθος, ἐκμαθεῖν τοῖς δακτύλοις ἐφαπτόμενος· συλλαβὰς δὲ καὶ ὀνόματα καὶ τὰ ἄλλα ἐφεξῆς, καταλήψεως νοῦ, καὶ συνεχεῖ ἀκροάσει καὶ ἀναμνήσει τῶν ἀκοῇ θηρωμένων. 4)

Καὶ αὐτὸς ἔλαβε τὴν ἰδίαν πρὸς τοὺς προκατόχους αὐτοῦ διδασκάλους μόρφωσιν.

---

2) Σωκράτους, Ε. Ι., IV., 23.

1) Παλλαδίου, Λαυσ. Ἱστ. IV. Σωκράτους, Ε. Ι., IV, 25. Σωζομενοῦ, Ε. Ι., III, 15. Θεοδωρήτου, Ε. Ι., IV, 29. Ἱερωνύμου, De Vir. Ill., 109, Ρουφίνου, Νικηφόρου Καλλίστου, Ε. Ι., IX, 17.

ΕΠΜ., 39, 131—1818.

G. Bardy, Didyme l' Aveugle, Paris, 1910. J. Leopold, Didymus der blinde von Alexandrien, Leipzig, 1905.

2) «Οὗτος ἀπ' ὀμμάτων ὑπῆρχεν, ὡς αὐτός μοι διηγήσατο, τετραέτης τὰς ὄψεις ἀποβαλών», Παλλαδίου, αὐτ. Κατὰ τὸν Σωκράτη «οὗτος κομιδῆ νέος ὤν, καὶ τὰ πρῶτα τῶν γραμμάτων στοιχεῖα μαθών, τῷ τῆς ὀφθαλμίας περιέπεσε πάθει· καὶ κακῶς διατεθεὶς τὸ ὁρατικὸν ἀπέβαλεν». Ε. Ι., IV, 25. Τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ Σωζομενός., Ε. Ι., III, 15.

3) Αὐτόθι.

4) Σωκράτους, αὐτ. Σωζομενοῦ, αὐτ.

Ὁ δὲ Δίδυμος, παιδόθεν τῆς ὀπτικῆς ἐστερημένος αἰσθήσεως, καὶ ποιητικῶν καὶ ρητορικῶν μετέλαχε παιδευμάτων· ἀριθμητικῆς τε καὶ γεωμετρίας, καὶ ἀστρονομίας, καὶ τῶν Ἀριστοτέλους συλλογισμῶν, καὶ τῆς Πλάτωνος εὐεπείας, διὰ τῶν ἀκοῶν εἰσεδέξατο τὰ μαθήματα, οὐχ ὡς ἀλήθειαν ἐκπαιδεύοντα, ἀλλ' ὡς ὅπλα τῆς ἀληθείας κατὰ τοῦ ψεύδους γιγνόμενα. Καὶ μέντοι καὶ τῆς θείας Γραφῆς μεμάθηκεν οὐ μόνον τὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ τὰ τούτων νοήματα. 5)

Ἄγνωστον πότε ἀκριβῶς, ἀνέλαβεν ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τοῦ Μ. Ἀθανασίου τὴν διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς. Ὑπῆρξε «προϊστάμενος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τοῦ ἱεροῦ διδασκαλείου τῶν ἱερῶν μαθημάτων». 6) Ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος διὰ τῆς γραφῆς ὅσον καὶ διὰ τοῦ λόγου εἰς τοὺς Ἀρειανικοὺς ἀγῶνας καὶ ἐθεωρεῖτο ὑπέρμαχος τῆς Ὀρθοδοξίας. Εἰς τὰς σχέσεις του πρὸς τοὺς αἱρετικούς, κατὰ τοὺς ἱστορικούς,ἦτο εὐγενὴς καὶ προσεπάθει διὰ τῆς πειθοῦς καὶ τῆς διαλεκτικῆς νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ὀρθὴν πίστιν. «Ἔπειθε γὰρ ῥαδίως, οὐ βίᾳ λόγων τοῦτο ποιεῖν δοκῶν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἄγαν πειθοῦς, ἕκαστον αὐτῶν οἱονεὶ κριτὴν καθίστη τῶν ἀμφιβόλων» 7) καίτοι εἰς τὰ ἔργα του ἐπιτίθεται δριμέως κατὰ τῶν Ἀρειανῶν καὶ τῶν ἄλλων αἱρετικῶν γενικῶς. Ἡ φήμη του ὡς διδασκάλου δὲν παρέμεινεν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀλλὰ διεδόθη καὶ πέραν αὐτῶν. Ἐτίμων, ἐπεσκέπτοντο ἢ ἤρχοντο διὰ νὰ μαθητεύσουν παρ' αὐτῷ οἱ περιφημότεροι ἄνδρες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὡς ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ὁ Ἱ. Ἀντώνιος, ὁ Ρουφῖνος, ὁ Ἱερώνυμος, ὁ Παλλάδιος κ.ἄ.

Ἦν δὲ οὐ τυχὸν θαῦμα· καὶ πολλοὶ κατὰ κλέος τοῦ ἀνδρὸς εἰς Ἀλεξάνδρειαν παρεγίνοντο, οἱ μὲν αὐτοῦ ἀκουσόμενοι, οἱ δὲ ἱστορήσοντες μόνον... Τοῖς δὲ ἀπὸ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας περισπούδαστος ἦν. 8)

Ὁ Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης εἰς μίαν τῶν Ἐπιστολῶν του πρὸς τὸν Δίδυμον ὁμιλεῖ πρὸς αὐτὸν περὶ τῶν δύο υἱῶν του. 9) Ἐκ τούτου καὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Διδύμου, ἔνθα οὗτος ὁμιλεῖ περὶ τῶν παιδίων αὐτοῦ, ὑποθέτομεν ὅτι ἦτο ἔγγαμος. Δὲν νομίζομεν νὰ ἦτο χειροτονημένος, διότι αἱ πηγαὶ σιωποῦν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου. Ὀνομάζεται ὁ συγγραφεύς, μακάριος, θαυμαστός, ἐλλόγιμος, προϊστάμενος... τοῦ ἱεροῦ διδασκαλείου, ὁ ἐκκλησιαστικὸς φιλόσοφος, οὐδέποτε ὅμως φέρει τὸν τίτλον κληρικοῦ.

---

5) Θεδωρήτου, Ε. Ι., IV., 29.

6) Σωζομενοῦ, ἔνθ. ἀν.

7) Αὐτόθι.

8) Αὐτόθι.

9) V, 206.

Οἱ μεγαλύτεροι τῶν μοναχῶν ἔτρεφον αἰσθήματα ἀγάπης πρὸς αὐτὸν καὶ οὗτος φαίνεται νὰ ἔζῃ ἀσκητικώτατα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του. Ὁ Ἰ. Ἀντώνιος τρεῖς φορὰς τὸν ἐπεσκέφθη. «Εἰς τὴν κέλλαν ταύτην τρίτον εἰσῆλθεν ὁ μακάριος Ἀντώνιος ἐπισκεψόμενός με». 10) Συνεζήτησαν ζητήματα θρησκευτικῆς φύσεως καὶ συμπροσηυχήθησαν. Ἐκ τῶν λόγων τοῦ Ἰ. Ἀντωνίου πρὸς τὸν Δίδυμον διεσώθησαν τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά :

Μηδέν, ὦ Δίδυμε, ταραττέτω σε ἡ τῶν αἰσθητῶν ὀφθαλμῶν ἀποβολή. Τοιοῦτοι γάρ σοι λείπουσιν ὀφθαλμοί, οἷς καὶ μυῖαι καὶ κώνωπες βλέψαι ἰσχύουσιν· χαῖρε δὲ ὅτι ἔχεις ὀφθαλμούς, οἷς καὶ ἄγγελοι βλέπουσι, δι' ὧν καὶ ὁ Θεὸς θεωρεῖται καὶ τὸ αὐτοῦ φῶς καταλαμβάνεται. 11)

Ὁ Δίδυμος, εἰς τὴν διδασκαλίαν ἠκολούθει τὴν Ὠριγενιστικὴν μέθοδον. Διηύθυνε τὴν Σχολὴν σχεδὸν ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον πεντηκονταετίαν. Ἀπέθανεν ὑπέργηρως περὶ τὸ 395—400, εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 85. Λόγῳ τοῦ ὅτι ἐδέχετο ὡρισμένας κακοδοξίας τοῦ Ὠριγένους, περὶ αἰωνιότητος τοῦ κόσμου, προϋπάρξεως τῶν ψυχῶν καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν πάντων, κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (553) ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ὠριγένους καὶ τοῦ Εὐαγρίου ὡς αἱρετικός.

Ἐτιμᾶτο μεγάλως διὰ τὸ συγγραφικόν του ἔργον, τὸ ὁποῖον χωρίζεται εἰς ἐξηγητικὸν καὶ δογματικόν.

Ἐγνώριζε καλῶς τὴν Ἁγίαν Γραφήν, Παλαιάν τε καὶ Καινὴν καὶ ἡρμήνευσεν αὐτήν. Ἔγραψεν Ὑπομνήματα σχεδὸν εἰς ἅπασαν τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Ἐξ αὐτῶν σώζονται ὀλίγα μόνον τεμάχια. Ὑπῆρξεν ὑπέρμαχος τῆς ἀλληγορικῆς ἑρμηνείας. Κατὰ τὸν καθ. κ. Δημ. Μπαλᾶνον.

Ἡ ἐν λατινικῇ μεταφράσει τοῦ σχολαστικοῦ Εὐαγρίου, κατὰ τὸν στ' αἰῶνα, ἐξήγησις εἰς τὰς καθολικὰς ἐπιστολάς, πιθανώτατα δὲν εἶναι ἔργον τοῦ Διδύμου, ὡς ἐνομίζετο, ἀλλὰ σειρὰ ἐκ διαφόρων Ἑλλήνων ἑρμηνευτῶν, ἐν οἷς καὶ αὐτοῦ, μὴ ἀποτελεσθεῖσα πρὸ τοῦ στ' αἰῶνος. 12)

Ἐκ τῶν δογματικῶν αὐτοῦ ἔργων διεσώθησαν περισσότερα. Τοιαῦτα εἶναι τὸ περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος εἰς τρία βιβλία, τὸ περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς μετάφρασιν τοῦ Ἱερωνύμου, τὸ κατὰ Μανιχαίων, τὰ Ὑπομνήματα εἰς τὸ περὶ Ἀρχῶν τοῦ Ὠριγένους κ. ἄ.

(Συνεχίζεται)

10) Παλλαδίου, ἔνθ. ἀν.
11) Σωκράτους, ἔνθ. ἀν.
12) Πατρολογία, σ. 275.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ (*)

ΤΟΜΟΣ Γ'.

«ΤΜΗΜΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ Ι. ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΧΑΛΚΗΣ».

17) «Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου ἡγουμένου τοῦ Στουδίου, ἐγκώμιον εἰς τὸν μέγαν θεολόγον καὶ θεῖον εὐαγγελιστήν».
'Αρχ. : «Οὐρανοῦ προκειμένου ἡμῖν εἰς ὑπόθεσιν ἐγκωμίου......».

18) «Νικήτα ῥήτορος ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Διονύσιον τὸν ἀρεοπαγίτην».
'Αρχ. : «'Επ' ὄρους μὲν ὑψηλοῦ ἀναβῆναι τὸν τὴν θείαν εἰρήνην εὐαγγελισάμενον ....».

19) «Εὐθυμίου ἐλαχίστου τοῦ δούλου 'Ιησοῦ Χριστοῦ, ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανένδοξον ἀπόστολον τοῦ Χριστοῦ 'Ιερόθεον».
'Αρχ. : «'Ιερόθεον ἐπαινέσομαι τὸν ἱερὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον......».

20) «Νικήτα ῥήτορος ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανεύφημον ἀπόστολον Θωμᾶν».
'Αρχ. : «'Επαινετὸς ὁ ὑπὲρ τῶν ἁγίων πόθος......».

21) «Τοῦ αὐτοῦ, ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανεύφημον ἀπόστολον ἰάκωβον τὸν τοῦ ἀλφαίου».
'Αρχ. : «Χθὲς καὶ πρώην ὁ μακαριώτατος τῶν ἀποστόλων Θωμᾶς...».

22) «Τοῦ αὐτοῦ ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανεύφημον ἀπόστολον Λουκᾶν».
'Αρχ. : «Ὦ λαμπρότης, ὢ αἴνεσις, ὢ σήμερον δόξα καὶ χάρις......».

23) «Τοῦ αὐτοῦ, ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανεύφημον ἀπόστολον καὶ 'Ιεράρχην 'Ιάκωβον τὸν ἀδελφόθεον.»
'Αρχ. : «Ὡς γλυκεῖα τῆς παρούσης ἡμέρας ἡ χὰρις......».

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους, τόμ. ΛΒ' (1957), σελ. 502.

24) «Ἰωάννου Χαρτοφύλακος Θεσσαλονίκης τοῦ Σταυρακίου, λόγος εἰς τὰ θαύματα τοῦ μυρορρόα μεγάλου Δημητρίου». 22)

Ἀρχ. : «Ὁ λόγος τοῦ μυροῤῥόα δημητρίῳ τὰ θαύματα ποῦ γὰρ δίκαιον τὴν τοσαύτην τῶν θαυμάτων πηγήν...».

25) «Λόγος ἐγκώμιος εἰς τοὺς ἁγίους καὶ θαυματουργοὺς ἀναργύρους κοσμᾶν καὶ δαμιανόν».

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ λόγου δὲν ἀναφέρεται.

Ἀρχ. : «Τὴν σὴν ὦ τῶν καλῶν ἐραστὰ θαυμάζειν μὲν ἐμοὶ περὶ τὴν εὐσέβειαν......».

---

22) Ὁ Ἰωάννης Σταυράκιος, διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἐκκλησίας ἤκμασε κατὰ ἢ μετὰ τὸν 12ον αἰῶνα. Ὁ ὡς ἄνω λόγος : «εἰς τὰ θαύματα τοῦ μυρορρόα Μ. Δημητρίου», παρέχει ἀξιόλογον συμβολὴν τόσον εἰς τὸν βίον αὐτοῦ ὅσον καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ περιφήμου Ἱ. Ναοῦ τοῦ ἁγ. Δημητρίου Θεσσαλονίκης. Περὶ τοῦ βίου τοῦ ἁγ. Δημητρίου καὶ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ βλ. χειρόγραφον Παναγίας Καμαριωτίσσης Χάλκης ὑπ' ἀριθμ. 99 φ. 195 α—240 β. Ἐγκώμιον βλ. Χειρόγραφον Κων)πόλεως Φιλοθέου Κοκκίνου (ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Βιέννης, ὑπ' ἀριθμ. 12 (φ. 293—317) καὶ 20 (φ. 1—20 καὶ Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς ὑπ' ἀριθμ. 41). Πανομοιότυπος τοῦ ἐν τῷ ὡς ἄνω 33ῳ Χειρογράφῳ Κώδικι τῆς Ἱ. Θεολ. Σχολῆς «λόγος εἰς τὰ θαύματα τοῦ μυρορρόα Μ. Δημητρίου» εἶναι καὶ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 677 Χειρόγραφον Ἰβήρων (ν. 319, καὶ τάξις Λάμπρου 4797), φύλ. 73—103 α. Τὸ Χειρόγραφον τοῦτο τῆς Ἱ. Μ. Ἰβήρων τύποις ἐξέδωκεν ὁ Ἰωακεὶμ Ἰβηρίτης : «Ἰωάννου Σταυρακίου λόγος εἰς τὰ θαύματα τοῦ ἁγ Δημητρίου. Θεσσαλονίκη, 1940». Μαρτύριον ἁγ. Δημητρίου εὕρηται καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 34 Κώδικι τῶν Χειρογράφων τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης (φ. 279 α—287 α).

Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Δημητρίου κατὰ τυπικὴν διάταξιν, βλ. Κώδικα ὑπ' ἀρ. 2047 τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν, ἔνθα φ. 146.«Ἀκριβὴς διάταξις τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Δημητρίου κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Συμεὼν Θεσσαλονίκης» (1419—1429).

Τὴν πρώτην συλλογὴν τῶν θαυμάτων τοῦ Μ. Δημητρίου κατήρτισεν Ἰωάννης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης. Ἐξεδόθη ἐν Acta Sanctorum Octobris 4, 104—160. Προσθήκας ἐξέδωκαν ὁ C. B. Hase, Leonis diaconi historia, ἐν Παρισίοις. 1819 σ. 260—262 καὶ ὁ A. Tougard, De l'histoire profane dans les Actes Grecs des Bollandistes. Paris 1874, σελ. 80—82. Ὁ Κρουμβάχερ ἀναφέρει ὅτι ὁ λόγος οὗτος τοῦ Ἰωάννου Σταυ-

26) «Ἀρκαδίου ἐπισκόπου κύπρου 23) ὁμιλία εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Γεώργιον».

Ἀρχ. : Συγκαλεῖ πάλιν ἡμᾶς ὦ φιλόχριστοι ὁ φιλόστοργος οὗτος τῆς εὐσεβείας καλλίνικος μάρτυς τῆς ἀληθείας Γεώργιος, εἰς τὸ μέγα τοῦτο καὶ πνευματικὸν καὶ πανίερον τέμενος.........».

27) «Νικήτα ῥήτορος ἁγίου ἀνδρὸς λόγος εἰς τοὺς ἀσωμάτους καὶ θεοειδεῖς ἀρχιστρατήγους Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ».

Ἀρχ. : «Μιχαὴλ ἐπαινῶν τὸν Γαβριὴλ ἐπαινέσομαι».

ρακίου περιέχεται «ἐν ἱκανοῖς Χειρογράφοις». (Κρουμβάχερ ἔνθ' ἀνωτέρω, τόμ. Ι, σελ. 385).

Εἰς τὸν Ἰωάννην Σταυράκιον ἀποδίδεται καὶ βίος τῆς ἐκ Θεσσαλονίκης ἁγίας Θεοδώρας ἐν Χειρογράφῳ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Φλωρεντίας (=πρώην Camaldoli 1214 saec. 12), ὅπερ περιέχει ἀποκλειστικῶς ἐγκώμια ἁγίων γυναικῶν. Ἐγκώμιον τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν ὁσιομάρτυρα Θεοδώραν, βλ. Χειρόγραφον Ἱ. Θεολ. Σχολῆς ἀριθμ. 41

Λόγους καὶ ἐγκώμια εἰς τὸν ἅγ. Δημήτριον ἔχουν γράψει πολλοὶ ἐν οἷς καὶ πλεῖστοι Ἀρχιεπίσκοποι Θεσσαλονίκης, ὅπως π.χ. ὁ Πλωτῖνος, ὁ Ἰωσήφ, ὁ Νικήτας καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. Ἐπίσης ὁ Λέων ὁ σοφός, ὁ Νικόλαος Καβάσιλας καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Ἀκροπολίτης (πρβλ. Bibliotheca hag. Graeca editio altera emendatior. Bruxellis, 1909, σελ. 74 καὶ ἑξ.) κ. ἄ.

Σώζεται καὶ ἀκολουθία : «Ψαλλομένη εἰς τὸν πανένδοξον μέγαν Δημήτριον τὸν μυροβλήτην ποιηθεῖσα, παρὰ τοῦ τιμιωτάτου καὶ μακαρίου χαρτοφύλακος Θεσσαλονίκης κὺρ Ἰωάννου τοῦ Σταυρακίου» ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 175 Χειρογράφῳ Κώδικι τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ Παντοκράτορος (Ἁγίου Ὄρους).

23) Ἀρκάδιος Ἐπίσκοπος Κωνσταντίας τῆς ἐν Κύπρῳ (630—638) διατελέσας μαθητὴς τοῦ Συμεὼν τοῦ Στυλίτου πρῶτος συνέγραψε τὸν βίον τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ. Ἐκλογὰς ἐξ αὐτοῦ ἐξέδωκεν ὁ Α. Παπαδόπουλος, Κεραμεύς: «Συμεὼν ὁ Θαυμαστοορείτης ὡς ὑμνογράφος καὶ μελῳδὸς» ἐν Βυζαντ. Χρονικ. Ι (1894), σελ. 145—148 καὶ 601—60·). Ὁλόκληρος διασώζεται ἐν κώδιξι Sabbait 108 saec. 11, Bodl Barroc. 240 saec. 12. Monac. 366, saec. 11. (Πρβλ. Βυζαντ. Δελτ. 4 (1895), σελ. 386). Ἡ ὁμιλία τοῦ Ἀρκαδίου ἐκτὸς ἐν τῷ χειρογράφῳ τῆς Θεολ. Σχολῆς, ἀριθμ. 33, εὕρηται καὶ ἐν τοῖς κώδιξι Coislin 146 καὶ 306. (Πρβλ. Κρουμβάχερ, τόμ. Ι, σελ. 384, μετάφρ. Γ. Σωτηριάδου).

28) Παντολέοντος διακόνου καὶ χαρτοφύλακος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, διήγησις θαυμάτων τοῦ θείου ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ».

'Αρχ. : «Μεγάλη καὶ πολλαὶ καὶ ποικίλαι τῆς ἀσωμάτου......».

29) «Μιχαὴλ τοῦ μακαριωτάτου συγγέλου (sic) τῆς ἁγίας τοῦ Θε(οῦ) μεγάλης ἐκκλησίας, ἐγκώμιον εἰς τοὺς ταξιάρχτς τῶν ἀγγέλων μιχαὴλ καὶ γαβριὴλ καὶ εἰς τὴν σύναξιν αὐτῶν».

'Αρχ. : «Τὸ στόμα μου ἤνοιξα καὶ ἤλκυσα πνεῦμα φησὶν ὁ θεῖος δαβίδ.............».

30) «Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὁμιλία εἰς τὰ σεραφὶμ (sic).»

'Αρχ. : «Μόλις ποτὲ τὸ κατὰ ὀξέαν διαπλεύσαμεν πέλαγος......».

31) «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου τοῦ στουδίου».

'Αρχ. : «Καὶ πᾶσι μὲν ἡδὺς τοῦ παντὸς ἄξιος ὁ μέγας πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ ὁμολογητὴς Θεόδωρος............»

32) «Νικήτα ῥήτορος ἁγίου ἀνδρὸς εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανεύφημον ἀπόστολον φίλιππον».

'Αρχ. : «'Αντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης............».

33) «Τοῦ αὐτοῦ, ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανεύφημον ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν ματθαῖον».

'Αρχ. : «Ματθαίου δὲ μνήμης, τί ἂν γένοιτο χαριέστερον....»

34) «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν βασιλείου τοῦ μεγάλου ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα βαρλαάμ».

'Αρχ. : «Πρότερον μὲν τῶν ἁγίων οἱ θάνατοι, κοπετοῖς ἐκοσμοῦντο καὶ δάκρυσιν.............».

35) «Βίος καὶ θαύματα τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν γρηγορίου τοῦ δεκαπολίτου».

Ἀρχ. : «Ἅπαν μὲν τῶν πάντων, οὐδὲν οὕτω πέφυκε πρὸς ἀρετῆς ἀνάληψιν τε καὶ μίμησιν..............».

36) «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, λόγος εἰς τὴν πάναγνον Θεοτόκον, ὅτε προσηνέχθη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα».

Ἀρχ. : «Ἰδοὺ καὶ πάλιν ἑτέρα πανήγυρις, καὶ φαιδρὰ ἑορτή».

37) «Γεωργίου ἀρχιεπισκόπου νικομηδείας 24) λόγος εἰς τὰ εἰσόδια τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὅτε προσηνέχθη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα».

Ἀρχ. : «Καλὰς ἡμῖν ὑποθέσεως ἀρχάς......».

38) «Θεοφυλάκτου τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, 25) λόγος εἰς τὰ εἰσόδια τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ὅτε προσηνέχθη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῆς».

Ἀρχ. : «Καὶ μνήμη μὲν δικαίου μετ' ἐγκωμίων γινομένη......».

---

24) Γεώργιος ὁ Μητροπολίτης τῆς ἐν Βιθυνίᾳ Νικομηδείας, χαρτοφύλαξ τῆς ἁγ. Σοφίας καὶ στενὸς φίλος τοῦ Ἰ. Φωτίου, ὑφ' οὗ καὶ ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Νικομηδείας (860). Ἐκ τῶν πολλῶν ἐκκλησιαστικῶν του λόγων, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἀναβιβάζεται εἰς 170, ἐννέα εἶναι μόνον ἐκδεδομένοι ἐν τῇ Ἑλλην. Πατρολ. Migne, τόμ. 100, στήλ. 1336—1528) καὶ εἷς ἐν λατινικῇ μεταφράσει, τὰ ποιήματά του δὲ εὕρηνται ἐν τοῖς λειτουργικοῖς βιβλίοις.

Βιβλιογραφίαι: W. Chist et M. Paranikas «Anthologia Graeca carminum christianorum» (Lipsiae 1871). Κρουμβάχερ, Ἱστορ. Βυζ Λογοτεχνίας. Μετάφρ. Σωτηριάδου τόμ. Α'. — Ἀριστάρχου Σ. «Φωτίου λόγοι καὶ ὁμιλίαι», Σταμποὺλ 1900), κ. ἄ.

25) Θεοφύλακτος, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας, ἐγεννήθη ἐν τῇ νήσῳ Εὐβοίᾳ. Ἦτο διάκονος τοῦ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ταύτῃ Ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ὅτε ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ Δούκας (1071—78) τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ βασιλόπαιδος Κωνσταντίνου. Ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Βουλγαρίας πρὸ τοῦ 1078.

Ὁ κύριος κλάδος τῆς συγγραφικῆς τοῦ Θεοφυλάκτου δράσεως εἶναι ὁ ἑρμηνευτικός. Αἱ ἑρμηνεῖαι αὐτοῦ περιλαμβάνουν ἱκανὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης καὶ σχεδὸν πᾶσαν τὴν Καινήν. Τὰς πηγάς του ὁ Θεοφύλακτος δὲν ὀνομάζει, ἀλλ' ἡ σπουδαιοτάτη αὐτῶν ἦτο Θεοδώρητος ὁ Κύρου. Ἐκ τῆς συλ-

39) «Γεωργίου ἐπισκόπου νικομηδείας, λόγος εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου».

'Αρχ. : «Αἱ τῶν θείων πανηγύρεων ἐλλάμψεις.........».

40) «Ταρασίου ἀρχιεπισκόπου Κων)πόλεως, 26) λόγος εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου».

'Αρχ. : «Φαιδρὰ καὶ παράδοξος ἡ παροῦσα πανήγυρις.........».

41) «Νικήτα ῥήτορος τοῦ Πλαγῶνος. (sic) ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον 'Ανδρέαν».

'Αρχ. : «Πᾶσι μὲν τοῖς τοῦ Θεοῦ λόγου φίλοις.........».

λογῆς τῶν ὁμιλιῶν του ἐξεδόθησαν μόνον δύο, ἡ εἰς τὴν Ὕψωσιν τοῦ Σταυροῦ καὶ ἡ εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Γενικὴν ἔκδοσιν τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ κατήρτισεν ὁ Fr. Foscari εἰς τόμ. 4 ἐν Βενετίᾳ 1754.

'Εξεδόθησαν πρῶτον τὰ ὑπομνήματα εἰς τοὺς πέντε ἐλλάσσονας Προφήτας : 'Ησαΐαν, 'Αββακούμ, 'Ιωνᾶν, Ναοὺμ καὶ Μιχαίαν, τὰ εἰς τὰς καθολικὰς ἐπιστολὰς καὶ δύο νέαι παραλλαγαὶ τοῦ ὑπομνήματος εἰς τὰς Πράξεις τῶν 'Αποστόλων. 'Ανατύπωσις ἐν τῇ 'Ελλ. Πατρολογίᾳ Migne τόμ. 123—126. Περὶ τῶν ὑπομνημάτων πρβλ. Β. Γεωργιάδου ἐν 'Εκκλ. 'Αληθείᾳ 4 (1883—84), σελ. 109 καὶ ἑξ., 5 (1884—85), σελ. 10—14.

Διδασκαλία τις τοῦ Θεοφυλάκτου πρὸς τὸν βασιλόπαιδα Κωνσταντῖνον εὕρηται ἐν παραφράσει εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 126 χειρόγραφον τῆς 'Ι. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Θεοφυλάκτου, ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, Παιδεία Βασιλικὴ πρὸς Πορφυρογέννητον Κωνσταντῖνον».

26) Ταράσιος 'Αρχιεπίσκοπος Κων)πόλεως (785—806) ἦτο Σύμβουλος τῆς Αὐτοκρατείρας Εἰρήνης καὶ θεῖος τοῦ Πατριάρχου Φωτίου. 'Επὶ τῆς ἐποχῆς του συνεκλήθη ἐν Νικαίᾳ τῷ 787 ἡ Ζ΄. Οἰκουμ. Σύνοδος, εἰς ἣν ἐπεκυρώθη ἡ προσκύνησις τῶν σεπτῶν Εἰκόνων καὶ ἀνέλαβε καὶ αὖθις ἡ 'Εκκλησία τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς εὐπρέπειαν (Κεδρηνὸς σελ. 371). 'Επὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ἐγένετο ἐν τῇ Πόλει μας ταύτῃ (790) ὀλεθρία πυρκαϊά, ἥτις ἀπετέφρωσε τὸ Πατριαρχεῖον καὶ συγκατέκαυσε τὰ ἐν αὐτῷ πολυπληθῆ καὶ ἐπίσημα Χειρόγραφα τοῦ 'Ι. Χρυσοστόμου. Τὸν βίον αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ 'Ιγνάτιος Μοναχός, ὁ μετ' ὀλίγον Πατριαρχεύσας (846—857) καὶ ὁ Μεταφραστής, σωζόμενον ἐν τῇ τῶν 'Ιβήρων Μονῇ, τὰ δὲ Συντάγματα φέρονται ἐν τοῖς Πρακτι-

(30) ΑΡΙΘΜ. 34.

Ὀνομασία

Πανηγυρικὸν Ὀκτωβρίου

Ἐποχή

ΙΣΤ'. αἰῶνος.

Χαρακτηρισμοί

Χάρτ. στιλπνὸς βομβύκινος 0,31.5X0,22. φ. 321. Στίχοι σελ. 28. Σελίδες δίστηλοι. Γραφὴ ἀρίστη. Τὰ γράμματα τῶν ἐπικεφαλίδων ἐρυθρά. Στάχωσις νεωτέρα.

Περιεχόμενον

1) φ. 1—5 α : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ μάρτυρος τοῦ Χριστοῦ ἀνανίου».

Ἀρχ. : «Λουκιανοῦ τοῦ δυσσεβοῦς κατὰ τῆς ἑώας μέρη........».

κοῖς τῆς Ζ'. Οἰκουμ. Συνόδου (Βλ. καὶ Σύνταγμ. Κανόν. ὑπὸ Γ. Ρ. καὶ Μ. Π. τόμ. Δ. σελ. 375). Ὁ ὡς ἄνω λόγος «εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου» ἀδίκως ἐθεωρήθη νόθος, διότι ἡ κατὰ τῶν εἰκονοκλαστῶν ἀντιρρητικὴ ἐπιστολὴ ἐπικυρώνει τὴν παράδοσιν τῶν Χειρογράφων. Ἐξεδόθη μετὰ τῶν ἐπιστολῶν ἐν τῇ Ἑλλην. Πατρολογίᾳ Migne. τόμ. 98, στήλ. 1428—1500. Τὴν πρὸς τὸ πλήρωμα ὁμιλίαν του κατὰ τὴν ἐκλογήν του παρέλαβεν ὁ Θεοφάνης εἰς τὴν Χρονογραφίαν ἔκδ. de Boor 1, 458—60. Πανηγυρικὸς λόγος εἰς τοὺς Πατέρας τῆς Ζ'. Οἰκουμ. Συνόδου ὑπὸ Ἐπιφανίου Ἐπισκόπου Κατάνης διεσώθη ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Συνόδου παρὰ Mansi, Concilia 13, 442—458, ἀνατύπωσις ἐν τῇ Ἑλλην. Πατρολογίᾳ Migne. Τὴν μνήμην τοῦ Πατριάρχου Ταρασίου ἐπιτελεῖ ἡ Ἐκκλησία Φεβρουαρίου 25, καθ' ἣν μετέστη πρὸς Κύριον, Πατριαρχεύσας ἔτη 21 καὶ ἡμέρας ἢ μῆνας 2.

2) φ. 5 α—24 β : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ μαρτύριον τῶν ἁγίων κυπριανοῦ καὶ ἰουστίνης».

Ἀρχ. : «Πολλὰ καὶ μεγάλα μὲ τὴν Ἀντιόχου θαυμάζειν. ....».

3) φ. 24 β—36 α : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου διονυσίου τοῦ ἀρεοπαγίτου».

Ἀρχ. : «Πάλαι μὲν ἐν τύποις ἦν τὰ τῆς πίστεως καὶ αἰνίγμασι».

4) φ. 36) α—40 α : «Μαρτύριον τῆς ἁγίας μάρτυρος χαριτίνης».
Ἀρχ. : «Ἐκράτει ποτὲ τὰ τῆς ἀσεβείας......».

5) φ. 40 α—48 α : «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον τοῦ Χριστοῦ Θωμᾶν».

Ἀρχ. : «Πάλαι μὲν τὰς κατὰ γῆν διατριβὰς ἀνύοντες οἱ ἀπόστολοι..».

6) φ. 48 α—64 β : «Μαρτύριον τῶν ἁγίων μαρτύρων σεργίου καὶ βάκχου».

Ἀρχ. : «Μαξιμιανοῦ βασιλεύοντος τοῦ τυράννου καὶ τῆς οἰκουμένης σχεδὸν ἁπάσης..........».

7) φ. 65—72 α : «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας Πελαγίας τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ».

Ἀρχ. : «Γυναικείαν ἀρετὴν τῆς τῶν ἀνδρῶν οὐδὲν ἀπολειφθεῖσαν..».

8) φ. 72 α—80 β : «Μαρτύριον τῶν ἁγίων μαρτύρων Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας».

Ἀρχ. : «Ἄρτι τῆς θεογνωσίας εἰς πάντα τὸν κόσμον διατρεχούσης».

9) φ. 80 β—89 α : «Μαρτύριον τῶν ἁγίων μαρτύρων πρόβου, ταράχου καὶ ἀνδρονίκου».
Ἀρχ. : «Διοκλητιανὸς τὴν αὐτοκράτωρα (sic) ρωμαίων διέπων ἀρχήν............».

10) φ. 89 α—102 β : «Μαρτύριον τῶν ἁγίων μαρτύρων κάρπου καὶ παπύλου».
Ἀρχ. : «Μεμνῆσθαι τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ παθόντων........».

11) φ. 103 α—110 β : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἄθλησις τῶν ἁγίων μαρτύρων ναζαρίου, γερβασίου,, προτασίου καὶ κέλσου».

Ἀρχ. : «Νέρωνος ἄρτι τὰ ρωμαίων σκῆπτρα διέποντος......».

12) φ. 110 β—122 α : «Βίος καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Λουκιανοῦ........».

Ἀρχ. : «Σαμόσατα πόλις τῆς συρίας ἐστίν».

13) φ. 122 α—130 α : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου τοῦ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου».

Ἀρχ. : «Τοῦ Θεοῦ λόγου διὰ τὴν ἐκ τῆς παρακοῆς ἐπενεχθεῖσαν ἡμῖν........».

14) φ. 130 α—140 α : «Μαρτύριον τοῦ ὁσιομάρτυρος ἀνδρέου τοῦ ἐν τῇ κρίσει».

Ἀρχ. : «Πολλὴν κατὰ τῶν τοῦ Χριστοῦ μαρτύρων τοῦ διαβόλου ἡ κακουργία........».

15) φ. 140 α—146 β : «Ὑπόμνημα εἰ στὸν ἅγιον ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν».

Ἀρχ. : «Εἰ καὶ δικαίου μνήμην μετ' ἐγκωμίων τελεῖσθαι θεῖός τις ἀνήρ........».

16) φ. 146 β—158 α : «Ματύριον τοῦ ἁγίου μάρτυρος Οὐάρου».

Ἀρχ. : «Μαξιμιανοῦ τοῦ τυράννου τὸ δυσσεβὲς ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην............».

17) φ. 158 α—190 β : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἀρτεμίου».

Ἀρχ. : «Μετὰ τὴν τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν........».

18) φ. 190 β—217 β : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἱλαρίωνος».

Ἀρχ. : «Ἐν Παλαιστίνῃ πόλις ἐστὶν οὐκ ἔλαττον ἢ πέντε καὶ τεσσαράκοντα σταδίους ἀπέχουσα γάζης......».

19) φ. 218 α—219 β : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἀγῶνες τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀβερκίου, ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως»

Ἀρχ. : «Μάρκου Ἀντωνίου καὶ Λευκίου Βήρου.......».

20) φ. 239 α— 249 α : «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον Ἰάκωβον τὸν ἀπόστολον καὶ ἀδελφόθεον».

Ἀρχ. : «Οὐ οὕτως ἡδύ τι τῷ φιλαρέτῳ καὶ κόρῳ».

21) φ. 249 α—275 β : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἀρέθα καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀθλησάντων ἁγίων μαρτύρων».

Ἀρχ. : «Ἔτος μὲν ἤδη πέμπτον.........».

22) φ. 275 β—278 β : «Μαρτύριον τῶν ἁγίων μαρτύρων Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν Νοταρίων».

Ἀρχ. : «Ἐπωχωρίαξε μὲν καὶ πρότερον ἤδη τὸ τῶν ἀρειανῶν δόγμα».

23) 279 α—287 α : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου».

Ἀρχ. : «Εἶχε μὲν τὰ Ρωμαίων σκῆπτρα, Μαξιμιανός.........».

24) φ. 287 α — 295 α : «Μαρτύριον τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας».

Ἀρχ. : «Διττὰς ἡμῖν ὁ λόγος Ἀναστασίας οἶδε γνωρίζειν......».

25) φ. 295 α — 314 α : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀβραμίου».

Ἀρχ. : «Ἀνδρῶν Φιλαρέτου βίος καὶ ἡ τῆς αὐτῶν πολιτείας διήγησις.......».

26) φ. 314 α—319 α : «Μαρτύριον τῶν ἁγίων μαρτύρων Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ».

Ἀρχ. : «Αἰγαί, πόλις ἐστὶν ἐπὶ κόλπῳ μὲν τῷ Ἰονίῳ κειμένη......».

27) φ. 319 α—321 β : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μάρτυρος Ἐπιμάχου».

Ἀρχ. : «Ἄρτι μὲν ἡ τῆς ἀσεβείας ἀχλύς.......» ἄνευ τέλους».

(Συνεχίζεται)

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΕΝ ΤΗ ΟΡΘΟΔΟΞΩ ΕΚΚΛΗΣΙΑ (*)

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν Κλῆρον καὶ τὸν Λαόν. Εἰς τὸν Κλῆρον ὑπάρχουσι τρεῖς Βαθμοί, τοῦ Διακόνου, τοῦ Πρεσβυτέρου καὶ τοῦ Ἐπισκόπου. Ἡ εἴσοδος εἰς τοὺς τρεῖς τούτους Βαθμοὺς τῆς Ἱερωσύνης ἐπιτρέπεται μόνον εἰς τοὺς ἄνδρας. Κατὰ ταῦτα αἱ γυναῖκες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Τάξιν τῶν Λαϊκῶν, καὶ ὡς τοιαῦται συμμετέχουσιν εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ κέκτηνται ἀνάλογα δικαιώματα καὶ καθήκοντα ὡς μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, τ. ἔ. τῆς Ἐκκλησίας. 1)

Συμφώνως πρὸς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον, αἱ γυναῖκες ἐπιτρέπεται πάντοτε νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν Ναόν, ἐκτὸς ὡρισμένων ἡμερῶν καθ' ἕκαστον μῆνα. 2) Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν αὐτῶν ἡμερῶν δὲν δύνανται νὰ προσέρχωνται εἰς τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, τὴν Θείαν Εὐχαριστίαν, 3) καὶ τὰ λοιπὰ ἐξ αὐτῶν. Ἡ προσέλευ-

*) Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.

1) Δ. Σ. Μπαλάνου, Ἡ θέσις τῆς γυναικὸς ἐν ταῖς θρησκείαις καὶ ἰδίως ἐν τῷ Χριστιανισμῷ (Συμβολαὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἠθικῆς), Ἀθῆναι, 1910. Τιμοθέου Θέμελη, Αἱ γυναῖκες τῆς Ἁγίας Γραφῆς, Ἀλεξάνδρεια, 1929. Π. Μπρατσιώτου, Ἡ γυνὴ ἐν τῇ Βίβλῳ, δευτέρα ἔκδοσις, Ἀθῆναι, 1940. Φ. Κουκουλέ, Βυζαντινῶν Βίος καὶ Πολιτισμός, 5 τόμοι, Ἀθῆναι, 1948—1952. Σ. Κατεντάκη, Ἡ ἐν τῷ χριστιανικῷ ἔργῳ θέσις τῆς γυναικὸς καὶ δὴ τῆς συγχρόνου θεολόγου, Ἀθῆναι, 1955. Ἰ. Κοτσώνη, Ἡ θέσις τῶν Λαϊκῶν ἐντὸς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὀργανισμοῦ (Κατὰ τὸ Κανονικὸν Δίκαιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας), Ἀθῆναι, 1956.

2) Διονυσίου Ἀλεξανδρείας, Κανὼν Β΄ ἐν Ἀμ. Ἀλιβιζάτου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Νόμοι, δευτέρα ἔκδοσις, Ἀθῆναι, 1949 σ. 326.

3) Αὐτόθι. Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, Ἀποκρίσεις, Ἀλιβιζάτου, αὐτ., σελ. 401—2. Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ, Κανονικόν, Ἀλιβιζάτου, αὐτ., σελ. 447—8.

σις τῶν γυναικῶν εἰς τὸν Ναὸν ἀπαγορεύεται ἐπίσης κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν μετὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν τεκνοποιίαν. Τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν, μήτηρ καὶ τέκνον προσέρχονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἔνθα ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἡ σχετικὴ εὐχή.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Θείας ἐν τῷ Ναῷ Λατρείας, αἱ γυναῖκες ἵστανται εἰς τὸν Γυναικωνίτην, εἰς ἄλλας Ἐκκλησίας εἰς τὸ καθόλου Βόρειον Κλῖτος τοῦ Ναοῦ καὶ γενικῶς εἰς οἱανδήποτε θέσιν τοῦ Κυρίως Ναοῦ, προοριζομένην διὰ τοὺς Λαϊκούς. 4) Ἡ εἴσοδος τῶν γυναικῶν εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα 5) καὶ τὸ ἐπ' Ἐκκλησίας ὑπ' αὐτῶν κήρυγμα 6) δὲν ἐπιτρέπονται. Εἰς Ἐκκλησίας τινὰς Ὀρθοδόξους ἡ Θεία Ψαλμῳδία ἐπιτελεῖται ὑπὸ μικτῶν Χορῳδιῶν, εἰς τὰς ὁποίας συμμετέχουσι καὶ αἱ γυναῖκες. Ἡ πρᾶξις αὕτη ὑπὸ Ὀρθοδόξων τινῶν κύκλων θεωρεῖται ἀντικανονική. 7)

Μολονότι αἱ γυναῖκες δὲν δύνανται νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν Ἱερὸν Κλῆρον, 8) λαμβάνουσιν ὅμως ἔμπρακτον μέρος εἰς τὴν Ἐσωτερικὴν Ἱεραποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας. Μεθ' ὅλων των τῶν δυνάμεων ἀφοσιοῦνται εἰς τὸ ἔργον τῆς φιλανθρωπίας, ἥτις ἐκδηλοῦται ὡς βοήθεια πρὸς τοὺς πάσχοντας καὶ ἐνδεεῖς, ὡς προσφορὰ ὑπηρεσίας ἐν τῷ καθήκοντι τῶν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων εἰς τὰ Ὀρφανοτροφεῖα, τὰ Νοσοκομεῖα καὶ ἄλλα τοιαύτης φύσεως Ἱδρύματα. Ὑπηρετοῦσιν εἰς τὸν τομέα τῆς Κατηχητικῆς καὶ Θρησκευτικῆς Διδασκαλίας. Διδάσκουσι δηλαδὴ τὰ Ὀρθόδοξα τέκνα

4) Ὁ Ὀρθόδοξος Ναὸς χωρίζεται εἰς τρία μέρη : α΄) τὸν Νάρθηκα, β΄) τὸν Κυρίως Ναόν, καὶ γ΄) τὸ Ἅγιον Βῆμα.

5) Κανὼν ΜΔ΄ τῆς Συνόδου τῆς Λαοδικείας (π. 360), Ἀλιβιζάτου, ἔνθ. ἀν., σ. 205. Κανὼν ΞΘ΄ τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου (692), Ἀλιβιζάτου, αὐτ., σ. 105.

6) Α΄ Κορ. 14, 34—36. Α΄ Τιμ. 2, 11—12. Κανὼν Ο΄ τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Ἀλιβιζάτου, αὐτόθι.

7) Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Ἀθῆναι, 1948, σ. 284. Λαοδικείας Μαξίμου, Περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, Ὀρθοδοξία ΚΖ΄ (1952) 24—36. Προικοννήσου Φιλοθέου, Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν Μουσική, Ἰσταμπούλ, 1953. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ συμμετοχὴ τῆς γυναικείας φωνῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Ψαλτῳδήματι, Ἰσταμπούλ, 1953. Εὐ. Ἀντωνιάδου, Ἡ Γυνὴ ἐν τῇ Ψαλμῳδίᾳ, Ἀπόστολος Ἀνδρέας Γ΄ (1953) ἀρ. 105—109.

8) Αἱ γυναῖκες, καθὼς καὶ οἱ ἄνδρες, προτιμοῦσιν ἐνίοτε τὸν Μοναχικὸν Βίον, προσφέρουσαι ἑαυτὰς εἰς τὸν Χριστόν, τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἁγνότητα.

τὰς βάσεις τῆς πίστεως, ἐπιτελοῦσιν ἔργον εὐαγγελισμοῦ μεταξὺ τῶν γυναικῶν πάσης ἡλικίας καὶ κατέχουσι τὰς ἕδρας τῶν Θρησκευτικῶν εἰς τὰς Ἀστικὰς Σχολὰς καὶ τὰ Γυμνάσια.

Εἰς Θεολογικάς τινας Σχολὰς Πανεπιστημίων εἰς τὰς Ὀρθοδόξους Χώρας, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, συναντῶμεν φοιτητρίας, αἵτινες μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν των ὑπηρετοῦσιν εἰς τοὺς ἤδη ἀναφερθέντας τομεῖς τῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Σήμερον εἰς Ἐκκλησίας τινὰς Ὀρθοδόξους καταβάλλεται μία προσπάθεια πρὸς ἐπανασύστασιν τῆς ἀρχαίας Τάξεως τῶν Διακονισσῶν. 9) Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Ἰ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου, ἡ ὑπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διατελοῦσα, ἔχουσιν ἤδη προβῆ εἰς ἀναλόγους ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου. 10) Ἡ Τάξις αὕτη τῶν Διακονισσῶν θὰ ἔχῃ ὡς κύριον σκοπὸν τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν γυναικῶν εἰς τὰς διαφόρους ἐκδηλώσεις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν ζωῆς.

Εἰς τοὺς προαναφερθέντας εἰδικοὺς Κανόνας, τοὺς ρυθμίζοντας τὴν θέσιν τῆς γυναικὸς ἐντὸς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οὐδεμία πρόθεσις ὑπάρχει πρὸς ὑποτίμησιν τῶν γυναικῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε καὶ εἶναι δυνατὸν οἱ Κανόνες οὗτοι νὰ ἐθεσπίσθησαν μὲ πνεῦμα ἀντιφεμινιστικόν. Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἐνταῦθα ἀκολουθεῖ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τὰς Παραδόσεις, αἵτινες σχετικῶς καθωρίσθησαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων.

Κατακλείοντες παραθέτομεν τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου γνώμας δύο Ὀρθοδόξων Θεολόγων, τοῦ Κανονολόγου Νικοδήμου Μήλας καὶ τοῦ Ἠθικολογοῦντος Βασιλείου Ἀντωνιάδου. Κατὰ τὸν πρῶτον

Ὡς δεύτερον θεμελιῶδες καὶ ἀπαραίτητον προσὸν πρὸς χειροτονίαν ἀπαιτοῦσιν οἱ ἱεροὶ κανόνες, ἵνα οἱ χειροτονούμενοι ὦσιν ἄνδρες καὶ οὐχὶ γυναῖκες. Ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀνεγνώρισε τὸ δικαίωμα ταῖς γυναιξίν, ἵνα αὗται φροντίζωσι περὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μᾶλλον

---

9) Εὐ. Δ. Θεοδώρου, Ἡρωΐδες τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης (Αἱ Διακόνισσαι διὰ τῶν αἰώνων), Ἀθῆναι, 1949. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Χειροτονία ἢ Χειροθεσία τῶν Διακονισσῶν, Θεολογία ΚΕ΄ (1954) 430—469, 576—601, ΚΣΤ΄(1955) 57—76.

10) Θεοδώρου, Ἡ Χειροτονία ἢ Χειροθεσία τῶν Διακονισσῶν, αὐτ. ΚΣΤ΄ (1955) 74—76.

ὀφείλουσιν αὗται κατὰ τὰ παραγγέλματα τῆς Ἁγίας Γραφῆς νὰ σιγῶσιν ἐν Ἐκκλησίᾳ καὶ νὰ ὑποτάσσωνται, οὐδαμῶς δικαιούμεναι ἐπιτελεῖν ἐσωτερικὰς ἐκκλησιαστικὰς διακονίας. 11)

Κατὰ τὸν Βασίλειον Ἀντωνιάδην,

Πολλῷ ἀτοπωτέρα καὶ ἐθνικῶν φρονημάτων ἐνδεικτικὴ εἶναι ἡ πρόσοδος τῶν γυναικῶν εἰς τὴν ἱερὰν τράπεζαν, ὡς ἱερειῶν καὶ μυσταγωγῶν, ἢ ἡ προεδρεία αὐτῶν ἐν ταῖς συνάξεσι τῶν πιστῶν, ὡς κηρύκων καὶ διδασκάλων τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, οἷαι τάσεις, ἀναφανεῖσαι ἤδη ἐνιαχοῦ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, δύνανται νὰ εὕρωσιν ἀκολούθους καὶ ἐν Εὐρώπῃ παρὰ τοῖς ἄγαν ἐλευθεροφρονοῦσιν ἐκ τῶν Διαμαρτυρομένων, παρὰ τὴν ἀνέκαθεν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ρητὴν τοῦ Ἀποστόλου ἀπαγόρευσιν. 12)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ
Καθηγητὴς τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

11) Νικοδήμου Μήλας, Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, μετάφρασις ἐκ τῆς δευτέρας Γερμανικῆς ἐκδόσεως ὑπὸ Μελετίου Ἀποστολοπούλου, Ἀθῆναι, 1906, σελ. 362—364.

12) Β. Ἀντωνιάδου, Χριστιανικὴ Ἠθική, τόμος Β΄, ΚΠόλις, 1927, σελ. 153—154. Ἴδε πλείονα περὶ τῆς θέσεως τῶν γυναικῶν, αὐτ., σελ. 149—154.

ΤΕΧΝΗΤΗ ΓΟΝΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ πάντως ἄνευ δεδικαιολογημένης τινὸς αἰτίας ἡ πρόθεσις ἡμῶν, ὅπως ἐπιληφθῶμεν τῆς θεολογικῆς μελέτης καὶ ἐξετάσεως καὶ παρ' ἡμῖν τοῦ θέματος τῆς Τεχνητῆς Γονιμοποιήσεως. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι μῆνες εἶδον ἐπανερχόμενον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος τὸ θέμα τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, καὶ δὴ ἐπὶ κλίμακος αὐτὸ τοῦτο διεθνοῦς, διότι ἤδη γεγονότα τινὰ ἐν τῇ Δύσει, ὅσα θὰ ἀναφέρωμεν ἐν τῇ συνεχείᾳ τοῦ λόγου, συνεκέντρωσαν ἐφ' ἑαυτὰ γενικὴν τὴν προσοχὴν καὶ ἀμέριστον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἁρμοδίων ἐπιστημονικῶν καὶ ἄλλων κύκλων, ἔκ τε τοῦ Νομικοῦ, τοῦ Ἰατρικοῦ, τοῦ Βιολαγικοῦ καὶ Κοινωνιολογικοῦ περιβάλλοντος, προσέτι δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Θεολογικοῦ γενικῶς κόσμου. ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, Δρ. **Fisher**, τὴν 14ην Ἰανουαρίου ἐ. ἔ., προκαλούμενος ἀπὸ τὴν ἐνώπιον τῆς ἀγγλικῆς Τηλεοράσεως γενομένην ἐπίκρισιν ἑνὸς ἐκ τῶν ἱερέων αὐτοῦ ἐν Λονδίνῳ, προέβη, διά τινος νευρώδους καὶ κατηγορηματικῆς ὁμιλίας του, εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς ἀντιλήψεως τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως. Καὶ οὕτω τὸ θέμα τοῦτο ἐπανῆλθε, καὶ διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν ἀμέσου θεολογικοῦ ἐνδιαφέροντος προβλημάτων τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης.

Τὸ πρόβλημα τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως δὲν ἐτέθη παρ' ἡμῖν οὔτε ἀπὸ θεολογικῆς ἢ ἠθικῆς πλευρᾶς, οὔτε καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν νομικῶν συνεπειῶν καὶ τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα θέτει διὰ τὸν χριστιανικὸν γάμον. Καὶ τοῦτο διότι ἴσως ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ πράγματος, μὴ συνηθισθεῖσα παρ' ἡμῖν, δὲν παρουσίασε συγκεκριμένας περιπτώσεις ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ὀρθοδόξῳ κοινωνίᾳ. Καὶ ὅμως ἡ Θεολογία ἔχει τὸ δικαίωμα, ὅπως ἀποφανθῇ πάντως καὶ γνωμοδοτήσῃ ἐπὶ παρομοίου θέματος, στενῶς συνδεομένου μὲ τὴν περὶ ἀνθρώπου καὶ δημιουργίας καὶ ἀναπαραγωγῆς καὶ συντηρήσεως τοῦ κόσμου διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας.

Διὸ καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ διαμφισβητήσῃ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος καὶ τὴν ἄμεσον αὐτοῦ ἐπικαιρότητα, ἰδίᾳ ὡς ἐμφανίζεται τοῦτο ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀμερικῇ σήμερον.

Ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις ἔχει τὴν ἱστορίαν της. Ἐφαρμόζεται δὲ ἤδη ἑκασταχοῦ εὐρέως ὁποσοῦν. Καὶ μελετᾶται ἐπισταμένως καὶ πολυμερῶς. Ἐκκλησίαι δέ τινες προέβησαν ἤδη εἰς τὴν ὑπεύθυνον ἀντιμετώπισιν ταύτης.

Προβαίνοντες ὅθεν ἐνταῦθα εἰς τὴν πρώτην ταύτην παρ' ἡμῖν ἔρευναν καὶ ἐξέτασιν τοῦ θέματος τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἀπὸ θεολογικῆς πλευρᾶς, σκόπιμον θεωροῦμεν, ὅπως δώσωμεν Α) μὲν σύντομον ἱστορίαν τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως μετὰ καί τινων πληροφοριῶν, στατιστικῶν καὶ ἄλλων, Β) συνοψίσωμεν ἐν ὀλίγοις τὴν μέχρι τοῦδε γενομένην θεολογικὴν ἀντιμετώπισιν τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἐν τῷ διαχριστιανικῷ κόσμῳ, εἶτα δὲ ἐξετάσωμεν Γ) τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν καθ' ἑαυτὴν καὶ ὡς πρὸς τοὺς σκοπούς, εἰς οὓς θεωρεῖται ὅτι κατατείνῃ, Δ) τὴν φυσιολογίαν ταύτης, Ε) τὴν ἠθικονομικὴν ἢ ἠθικοκανονικὴν καὶ κοινωνιολογικὴν αὐτῆς πλευρὰν καὶ Στ) τὴν κυρίως θεολογικὴν ὄψιν καὶ ἀντιμετώπισιν τοῦ ζητήματος.

*
* *

Α.— Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΓΟΝΙΜΟΠΟΙΗΣΕΩΣ.

Ἡ ἰδέα τῆς γονιμοποιήσεως καὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ὄντων ἄνευ τῆς φυσιολογικῶς ἀπαραιτήτου ἐπαφῆς καὶ γονιμοποιοῦ πράξεως τοῦ ἄρρενος ἐπὶ τοῦ θήλεως, ἀλλὰ διά τινος τεχνητοῦ μέσου, ἀποβλέποντος εἰς τὴν ἔμμεσον εἰσαγωγὴν τοῦ γονιμοποιοῦντος σπέρματος τοῦ ἄρρενος εἰς τὸν κυοφοροῦντα χῶρον τοῦ θήλεως, καὶ ἡ ἐν τῇ πράξει ἐφαρμογὴ τῆς ἰδέας ταύτης δὲν εἶναί τι τὸ νέον. Ἱστορικοί τινες τῆς Ἰατρικῆς ἀναβιβάζουσι ταύτην μέχρι τοῦ Μεσαίωνος, καὶ δὴ μέχρι τοῦ ΙΓ' καὶ ΙΔ' αἰῶνος, ὅτε καὶ ἀναφέρονται, ἰδίᾳ παρὰ τοῖς Ἄραψι, γεγονάτα τινὰ ἀναγόμενα εἰς ἰδιοτύπους περιπτώσεις χρησιμοποιήσεως τεχνητῶν μέσων, ἀνάμικτα μετὰ καί τινων ὑπερβολῶν καὶ περιέργων διηγήσεων, ἅτινα, καὶ ἐὰν ἔτι δὲν ἀποτελοῦσι συγκεκριμένας μορφὰς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, μαρτυροῦσιν ἐν τούτοις, ὅτι ἀπησχόλει ἤδη καὶ τότε τὰς σκέψεις ἡ ἰδέα αὕτη τῆς διὰ τεχνητῶν μέσων ἀναπαραγωγῆς τῶν εἰδῶν (1).

Ἀμεσωτέρας ἐνδείξεις τῶν περὶ τὴν ἰδέαν ταύτην προσπαθειῶν

(1) AMANIEU A., L'insémination artificielle, : L'Ami du Clergé, 57 (1947) p. 813. Ὁ Bon ἀναφέρει σχετικὸν χωρίον βιβλίου, γραφέντος κατὰ τὰ ἔτος 700 τῆς Ἐγείρας. Ἴδε Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαιδεία, τόμ. Η', σελ. 617.

καὶ ἐργασιῶν ἔχομεν ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος καὶ ἑξῆς, ὅτε καὶ ἑκασταχοῦ τῆς Δύσεως ἀπαντῶσιν ἐπιστήμονες, φυσιολόγοι ἢ ἰατροί, καλλιεργοῦντες τὴν ἰδέαν ταύτην καὶ πειραματιζόμενοι, συνήθως μὲν καὶ ἀμεσώτερον, ἐπὶ ζώων, σπανιώτερον δὲ καὶ μᾶλλον μεμονωμένως καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων.

Οὕτω πρῶτος μνημονευόμενος ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Παβίας καὶ εἶτα ἐν Παρισίοις, ἐπιστήμων εἶναι ὁ Ἰταλὸς Lazzaro Spallanzani (1729—1799), βιολόγος καὶ φιλόσοφος, συγχρόνως δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ ὁ φίλος καὶ συνάδελφος αὐτοῦ Γάλλος Charles Bonnet (1720—1793), οἵτινες καὶ ὑπεστήριξαν θετικῶς τὴν ἰδέαν τοῦ δυνατοῦ τῆς γονιμοποιήσεως τῶν ὄντων διὰ τῆς τεχνητῆς εἰσόδου τοῦ ἄρρενος σπέρματος εἰς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ θήλεως. Ἰδίᾳ ὁ πρῶτος, εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ «Expériences pour servir à l'histoire de la génération», τὸ ἐκδοθὲν ἐν Παρισίοις τὸ 1785, ἀναλύει τὸ δυνατὸν τοῦ ἐγχειρήματος τούτου. Πειράματα ἐπὶ κυνῶν ἔκαμεν ὁ αὐτὸς Spallanzani ἐπιτυχῶς, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Δανὸς Jean—Adolphe Jacobi, τὸ 1763, ἐπειραματίζετο ἐπὶ ἰχθύων (2).

Ἡ πρώτη ἐπὶ ἀνθρώπων προσπάθεια ἐγένετο ὑπὸ τοῦ John Hunter (1723—1793). Οὗτος εἰς παρουσιασθεῖσαν αὐτῷ περίπτωσιν ἀνδρὸς ὑποσπαδίου, ἀδυνατοῦντος νὰ γονιμοποιήσῃ τὴν σύζυγον αὐτοῦ, συνέστησεν αὐτῷ τὴν διὰ τεχνητῶν μέσων εἰσαγωγὴν τοῦ σπέρματος εἰς τὸν κόλπον τῆς γυναικός, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐπέτυχε πλήρως, τῆς γυναικὸς συλλαβούσης καὶ τεκούσης ὁμαλῶς (3). Μετ' αὐτὸν ὁ ἰατρὸς Girault ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος «ἐγχύσας» τὸ σπερματικὸν ὑγρὸν διὰ καθετῆρος εἰς τὸν κόλπον τῆς γυναικὸς κατὰ τρόπον ὄντως ὀδυνηρόν, ἔκτοτε δὲ ἀναφέρονται οὐκ ὀλίγοι ἰατροί, ἐπιδιδόμενοι εἰς τὴν μελέτην καὶ ἐφαρμογὴν τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως.

Πάντως καθ' ὁλόκληρον τὸν παρελθόντα ΙΘ' αἰῶνα, καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας αὐτοῦ, τὰ πειράματα ἐπολλαπλασιάσθησαν, κυρίως ἐπὶ ζώων, οἱ δὲ ἐν τῷ τέλει τοῦ αἰῶνος ἐκείνου καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἡμετέρου Κ' αἰῶνος πόλεμοι ὤθησαν τὰς Μεγάλας ἰδίᾳ Δυνάμεις, ἵνα περιλάβωσιν ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς κρατικῆς μερίμνης τὰς

(2) Chamber's Encyclopaedia (New edit., London 1950), vol. I, p. 652, ἄρθρον Artificial insemination. Πρβλ. καὶ Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαιδεία, τόμ. Η', σελ. 617.

(3) AMANIEU A., L'insémination artificielle, : L'Ami du Clergé, 57 (1947) p. 813.

ἐρεύνας καὶ τὰ πειράματα, εἶτα δὲ καὶ τὴν εὐρυτέραν ἐφαρμογὴν τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, προκειμένου περὶ μαζικῆς ἀναπαραγωγῆς τῶν ζώων ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ ἔλλειψις ἐφαίνετο μεγαλειτέρα εἰς τὰς πολεμικὰς περιόδους. Οὕτω ἐν Ρωσσίᾳ, διὰ τῶν ἐργασιῶν τοῦ E. Ivanoff καὶ τῶν συνεχιστῶν εἶτα τοῦ ἔργου αὐτοῦ Neumann, Milovanoff κ. ἄλλ., ἡ ἀναπαραγωγὴ τῶν ἵππων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων γενικώτερον ζώων, ἰδίᾳ τῶν βοοειδῶν, ἐβασίσθη ἀπολύτως καὶ ὁλοκληρωτικῶς ἐπὶ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως. Στατιστικαὶ τοῦ ἔτους 1929 ἀναφέρουσιν, ὅτι ἐν Ρωσσίᾳ ἐλειτούργουν 700 ὅλοι «ζωοτεχνικοὶ σταθμοί», ἐν οἷς ἐφηρμόσθησαν 120 χιλ. τεχνηταὶ γονιμοποιήσεις μὲ ἐπιτυχίαν 97%. Τὸ 1939 ὁ ἀριθμὸς οὗτος ηὐξήθη ἔτι περισσότερον καὶ ἡ ἀναλογία τῆς ἐπιτυχίας ἀνῆλθεν εἰς 100%, κυρίως ἐπὶ βοῶν. Ἡ Ἀγγλία ἐχρησιμοποίησε καὶ χρησιμοποιεῖ τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν ἐπὶ ζώων, καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ ἵππων, εὐρύτατα καὶ μὲ ἀποτελέσματα ὑπολογίσιμα ἐπὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ εἴδους (4). Ἡ Γαλλία ἐπωφελεῖται τῶν μεθόδων τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς ἀναπαραγωγῆς καὶ βελτιώσεως τοῦ εἴδους τῶν προβάτων καὶ τῶν συγγενῶν. Τὰ ὁλοκληρωτικὰ καθεστῶτα ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ ἐκρατικοποίησαν τότε τὸν θεσμὸν τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως καὶ κατέστησαν τοῦτον ἀποδοτικώτατον εἰς πάντας σχεδὸν τοὺς τομεῖς, ἡ δὲ ἐπιτυχία τῶν περιπτώσεων, ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν, εἶναι σταθερῶς 100 %.

Εἰς τὰς Ἡ. Π. Ἀ., διαρκοῦντος τοῦ τελευταίου πολέμου, ἐδόθη ἐξαιρετικὴ ὤθησις εἰς τὴν ἐπὶ ζώων τεχνητὴν γονιμοποίησιν, ἡ δὲ ἐπιτυχία τοῦ ἐγχειρήματος ὑπῆρξε καταπληκτική. Εἰδικοὶ ἀσχολούμενοι θεωρητικῶς ὅσον καὶ ἐμπειρικῶς ἐπὶ τοῦ θέματος, μὲ τὴν συνήθη καὶ πρασιδιάζουσαν εἰς τὸν Νέον Κόσμον μαθηματικὴν ἀκριβολογίαν καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀδιαψεύστου γλώσσης τῆς στατιστικῆς, καθώρισαν τὰς ἐπιστημονικὰς λεπτομερείας τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως καὶ τῶν βελτιωτικῶν ἐπὶ τῶν εἰδῶν ἐπιδράσεων ταύτης, διαπιστώσαντες ἐπὶ παραδείγματι, ὅτι ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις ἐπιδρᾷ εὐεργετικῶς ἐπὶ τῆς ποιότητος τοῦ ἐρίου καὶ τῶν δερμάτων τῶν ἐκ τεχνητῆς γονιμοποιήσεως προερχομένων ζώων καὶ αὐξάνει τὴν παραγωγὴν τοῦ γάλακτος εἰς ποσότητα καὶ ποιότητα κλπ. Κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ 1943 ἐν Ἡ. Π. Ἀ. ἐλειτούργουν 99 Κέντρα τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, ἐφαρμόζοντα τὰ τελειότερα ἀπό τε φυσιολογικῆς καὶ τεχνικῆς ἀπόψεως συστήματα καὶ μετὰ πλήρους, 100 %, ἐπι-

(4) ANDERSON A., The semen of animals and its use for artificial insemination (London 1945), passim..

τυχίας (5). Σήμερον ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς 'Αμερικανικῆς πρὸς τὰς ἐλευθέρας χώρας βοηθείας περιλαμβάνεται καὶ ἡ εἰς τὸν τομέα τοῦτον παροχὴ εὐρυτάτων δυνατοτήτων ἐφαρμογῆς ἐπὶ ζώων τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως. Καὶ εἰς τὰς λοιπὰς χώρας, ὡς π.χ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ, ἐφαρμόζεται ἐπὶ ζώων ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις. 'Εν Τουρκίᾳ δὲ ἐφαρμόζεται εὐρύτατα αὕτη καὶ ἐπιτυχῶς, εἰς εἰδικὰ ζωοτεχνικὰ κέντρα, «hara» ὀνομαζόμενα καὶ τουρκιστί, («ἱπποφορβεῖα» κατὰ τὸν ἑλληνικὸν ὅρον), ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν καὶ ἐποπτείαν εἰδικῶν στελεχῶν (6).

---

(5) AMANIEU A., L'insémination artificielle, : L'Ami du Clergé, 57 (1947), pp. 813)814.

(6) Εἰς τὴν Τουρκίαν ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις εἰσήχθη ἐν ἔτει 1925 καὶ ἐδοκιμάσθη εἰς τὸ πρῶτον ὀργανωθὲν γνωστὸν ἱπποφορβεῖον τοῦ Karacabey τῆς Προύσης ἐπὶ ἵππων, ὑπὸ τοῦ Ρώσσου Mihailoff, ἐκ τῶν συνεργατῶν τοῦ E. Ivanoff. 'Η ἐπιτυχία ὑπῆρξεν ἀξιοσημείωτος καὶ ἔκτοτε ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις ἐγενικεύθη καὶ ἐπὶ ἄλλων εἰδῶν. Ἤδη τὸ 1932 εἰς τὸ ἐν 'Αγκύρᾳ Gazi Orman Çiftliği ἐδοκιμάζετο ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις ἐπὶ προβάτων καὶ δὴ ἐπὶ τοῦ πολυτιμοτάτου εἴδους merinos, μὲ ἐξαιρετικὰ ὄντως ἀποτελέσματα, τόσον ἐπὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ εἴδους, εἰς ἔριον κυρίως, ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς μετατροπῆς τῶν ἁπλῶν προβάτων τῆς χώρας εἰς ἐριοῦχα τῆς κατηγορίας merinos. ('Επὶ 25.000.000 προβάτων merinos τὰ 2.000.000 καὶ πλέον προέρχονται σήμερον ἐκ τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, ἥτις καὶ ἐφαρμόζεται κατ' ἔτος ἐπὶ 170.000 καὶ πλέον προβάτων). 'Απὸ τοῦ 1934 καὶ ἑξῆς ἤρχισαν ἐφαρμοζόμενα συστηματικῶς καὶ ὅλα τὰ νεώτερα συστήματα τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, ἐπετεύχθησαν δὲ καὶ εἰδικαὶ διὰ τὴν χώραν ἡμῶν βελτιώσεις τοῦ συστήματος, ἀνεγνωρισμέναι ἤδη διεθνῶς. 'Η τεχνητὴ γονιμοποίησις ἐφαρμόζεται εὐρύτατα πλέον σήμερον ἀνὰ τὴν χώραν, τόσον εἰς τὰ μόνιμα καὶ ἀρτιώτατα Ζωοτεχνικὰ Κέντρα (Karacabey Προύσης, Çifteler ἐν Eskişehir, Sultan Suyu ἐν Μαλατείᾳ ἐπὶ ἵππων, Σταμπούλ, Σμύρνης, Boztepe 'Ατταλείας κλπ. ἐπὶ βοῶν καὶ Karacabey, Gazi Orman Çiftliği, Merinos Çiftliği, κλπ. ὡς καὶ ἐν 'Ικονίῳ, Καισαρείᾳ, 'Ερζερούμῃ, Κάρς, Βὰν κ. ἀλλ. ἐπὶ προβάτων), ὅσον καὶ εἰς τοὺς περιφερομένους, ἐπὶ μηχανοκινήτων μέσων ἢ ὑπὸ ἀντίσκηνα, Ζωοτεχνικοὺς Σταθμοὺς πρὸς γονιμοποίησιν τῶν ζώων τῶν ἰδιωτῶν ἀγροτῶν καὶ ζωοτρόφων. Παρὰ τῷ λαῷ ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις εὗρε καὶ εὑρίσκει πάντοτε πολλὴν ἀπήχησιν. 'Υπάρχουσαι ἐπίσημοι στατιστικαὶ ἀναφέρουσιν, ἐπὶ παραδείγματι, ὅτι εἰς ἓν καὶ μόνον ἔτος (1936) εἰς τοὺς περιφερομένους ζωοτεχνικοὺς σταθμοὺς ἐγονιμοποιήθησαν 18.920 πρόβατα ἰδιωτῶν. 'Η ἐπιτυχία τῆς ἐφαρμογῆς τῆς τεχνητῆς

Ὅ,τι ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ὧδε εἶναι κυρίως ἡ ἐπὶ ἀνθρώπων ἐφαρμογὴ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως. Αἱ κατὰ τοὺς παρελθόντας δύο αἰῶνας μεμονωμένως σημειωθεῖσαι περιπτώσεις ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος ἐπὶ γυναικῶν, ἃς ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω, ἐπολλαπλασιάσθησαν ὑπολογισίμως ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ δὴ ὀλιγώτερον μὲν ἐν τῇ γηραιᾷ Εὐρώπῃ, μειζόνως δὲ ἐν Ἀμερικῇ.

Οὕτω ἐν Ἀμερικῇ πρῶτον οἱ παρεχόμενοι ὑπὸ τῶν στατιστικῶν ἀριθμοὶ εἶναι καταπληκτικοί. Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1940—1945 ἀναφέρεται εὐρεῖά τις ἐφαρμογὴ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, ἥτις καὶ φαίνεται ὅτι κατέπνιξεν ἐντὸς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν θετικῶν ἀποτελεσμάτων τὰς ἀνησυχίας τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς θρησκευτικότητος καὶ τὴν βαρύτητα τῶν

γονιμοποιήσεως ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν κυμαίνεται ἐπὶ μὲν τῶν merinos καὶ τῶν λοιπῶν προβάτων ἀπὸ 84, 76% μέχρι 90%, ἐὰν δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ ευρυτάτη δυνατότης διδύμων ἢ πολλαπλῶν γονιμοποιήσεων, τὰ ἀποτελέσματα φθάνουν εἰς τὸν ἀξιοζήλευτον ἀριθμὸν τῶν 114,29%, ἐπὶ τῶν ἵππων ἡ ἐπιτυχία εἶναι 76%, ἐπὶ δὲ τῶν βοῶν 65—70%. Ὡσαύτως καὶ τὰ ἐπὶ τῆς βελτιώσεως καὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν εἰδῶν ἀποτελέσματα εἶναι σημαντικά. Ἐκτὸς τῶν ἐπὶ τῆς ποιότητος τοῦ ἐρίου,τῶν δερμάτων, τοῦ γάλακτος, τοῦ κρέατος κλπ. βελτιώσεων, ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ βάρους τῶν ἀμνῶν, ἐπὶ παραδείγματι, παρατήρησις παρέχει τὴν ἱκανοποιητικωτάτην κατὰ 25—35% αὔξησιν τοῦ κρέατος εἰς τοὺς ἐκ τεχνητῆς γονιμοποιήσεως προερχομένους ἀμνούς. Περὶ ὅλων τούτων ἴδε τὰ περισπούδαστα ἔργα τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Ζωοτεχνικῆς καὶ τῆς Τεχνητῆς Γονιμοποιήσεως ἐν τῇ Κρατικῇ Ζωονοσοκομειακῇ Σχολῇ τοῦ Haydarpaşa τῆς πόλεως ἡμῶν κ. Fahri Araz, τοῦ ειδικωτέρου ἀναμφιβόλως περὶ τὸ σύστημα ἐπιστήμονος καὶ διδασκάλου ἐν Τουρκίᾳ, ἡμετέρου δὲ πολυτίμου φίλου. ARAZ Fahri, Türkiye Hayvancılığında Sun'î Tohumlamanın rolü (Ankara 1937) pp. 10)14. ARAZ Fahri, Sun'î tohumlamanın memleketimiz hayvancılığındaki önemi (Istanbül 1946) pp. 3)49. EROGLU Irfan, Çiftlik hayvanlarında Sun'î Tohumlama, passim.

Ἐνταῦθα ὀφείλω καὶ δημοσίᾳ νὰ ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τὸν ὡς ἄνω φίλον Καθηγητὴν κ. Fahri Araz, πρὸς τὸν ἐκ τῶν συνεργατῶν αὐτοῦ κ. Tahsin Musluoğlu, ὅστις μοι παρέσχε τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως παρακολουθήσω πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ συστήματος, καὶ πρὸς τὸν κ. Fikret Algan Τμηματάρχην ἐπὶ τῆς Ζωοτεχνικῆς ἐν τῇ Κτηνιατρικῇ Διευθύνσει τῆς Πόλεως ἡμῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, διὰ τὰς εὐκολίας, ἃς μοι παρέσχον ἐν τῇ παρούσῃ ἐρεύνῃ μου.

νομικῶν συνεπειῶν ἐκ τοῦ πράγματος. Δύο ἔξοχοι φυσιογνωμίαι τοῦ ἰατρικοῦ κόσμου τῶν Ἡ. Π. Α., οἱ ἰατροὶ Seymour καὶ Kerner, κατὰ τὸ 1941, ἀνακοινοῦσιν ὅτι ἔχουν ἤδη προβῆ εἰς 9580 τεχνητὰς γονιμοποιήσεις ἐπὶ γυναικῶν μετὰ θετικῶν ἀποτελεσμάτων (7).

Ἡ Εὐρώπη συγκινεῖται ἀπὸ τὴν εἴδησιν καὶ ἀποστέλλονται εἰδικοὶ εἰς Ἀμερικὴν διὰ νὰ μελετήσωσι τὸ ἐγχείρημα. Ὁ ἰατρὸς Raoul Palmer, ἐπιστρέφων εἰς Εὐρώπην, δίδει τὸν ἀκριβέστερον ἀπολογισμὸν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος ἐν Ἀμερικῇ (8). Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ μάλιστα φιλελεύθεροι Σκανδιναυϊκαὶ χῶραι συζητοῦσι τὴν εἰσαγωγὴν τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως εἰς τὰ Συντάγματα αὐτῶν, ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ καὶ Γαλλίᾳ ἀρχίζει ἐφαρμοζόμενον εὐρύτερον τὸ σύστημα τοῦτο. Πλὴν δημιουργοῦνται ἐν ταὐτῷ καὶ αἱ πρῶται ἀντιδράσεις εἰς τὰς σεβομένας τὰς παραδόσεις αὐτῶν δύο ταύτας χώρας. Ὀργανώσεις καὶ Σύνδεσμοι, ὡς ἡ Medico—legal Society ἐν Ἀγγλίᾳ, ἡ Société de Saint — Luc, Saint—Côme et Saint —Damien, ἡ Ecole Catholique des Sciences Familiales καὶ ἡ Association du Mariage Chrétien ἐν Γαλλίᾳ, ἡ Société belge de Saint — Luc ἐν Βρυξέλλαις κ. ἄλλ., ἢ λαμβάνουσι μέτωπον κατὰ τῆς τεχνητῆς γινομοποιήσεως ἢ ἐπιλαμβάνονται τῆς παρακολουθήσεως καὶ μελέτης τοῦ πράγματος ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς χριστιανικῆς προοπτικῆς καὶ ἐν ὄψει τῶν κινδύνων διὰ τὰς χριστιανικὰς κοινωνίας (9), ἐν δὲ τῇ μεταπολεμικῇ Γερμανίᾳ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ F. Lönne καὶ ἐν Ἑλβετίᾳ ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ H. F. Pfenninger, ἰδίᾳ δὲ ἐν Ἰταλίᾳ ὑπὸ τοῦ πατρὸς A. Gemelli, Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μιλάνου, διατυποῦνται καὶ αἱ τρῶται καὶ βαρύτεραι ἐνστάσεις κατὰ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως (10).

Παρὰ ταῦτα ἐν Γαλλίᾳ, ἐπὶ παραδείγματι, αἱ στατιστικαὶ ἀναφέρουσιν, ὅτι ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις ἐφηρμόσθη ἐπιτυχῶς ἐπὶ πλείστων

---

(7) LARRERE Ch., L'insémination artificielle en Angleterre, : Cahiers Laennec, 1946, no : 2, pp. 44)45.

(8) PALMER R., L'insémination artificielle. Aspects médicaux de la question, : Cahiers Laennec, 1946, no : 2, p. 2 κ. ἑξ..

(9) BIOT R., Génération et amour, : Nouv. Rev. Théologique, 79 (1947) pp. 37)38.

(10) HURTH F., La fécondation artificielle, : Nouv. Rev. Théologique, 78 (1946) p. 402. GEMELLI A., La fecondazione artificiale (Milano 1947) p. 26 κ. ἑξ..

περιπτώσεων συζύγων μὴ συλλαμβανουσῶν πρότερον, μὲ ἀποτέλεσμα ἐπιτυχίας 55 % κατὰ τὸ 1945. Τὸ ἑπόμενον ἔτος ἡ ἀναλογία ἀνῆλθεν εἰς 58,6 %. Ὁ ἰατρὸς Jean Vimeux ἐπὶ 46 γυναικῶν ἔσχεν 27 συλλήψεις. Ἐκ τῶν 46 τούτων περιπτώσεων εἰς τὰς 33 ἐχρησιμοποιήθη σπέρμα τρίτου προσώπου καὶ ἐπετεύχθησαν 20 συλλήψεις, εἰς τὰς ὑπολοίπους δὲ 13, ἐχρησιμοποιήθη τὸ σπέρμα τοῦ νομίμου συζύγου καὶ ἐλήφθησαν 7 συλλήψεις (11).

Ἐν Ἀμερικῇ ἐσημειώθη καί τις θεαματικωτέρα περίπτωσις : Ἀμερικανοὶ στρατιῶται, εὑρισκόμενοι ἐν τῇ ἐπιτελέσει τῆς στρατιωτικῆς αὐτῶν θητείας ἐν Ἄπω Ἀνατολῇ καὶ ἐπιθυμοῦντες ὅπως γίνωσι πατέρες διὰ τῶν ἐν Ἀμερικῇ διαβιουσῶν νομίμων συζύγων των, ἀπέστειλαν ἀεροπορικῶς καὶ εἰδικῶς συσκευασθέντα τὰ σπέρματα αὐτῶν εἰς Ἀμερικὴν καὶ τῇ ἐγκρίσει τῆς Κυβερνήσεως ἐτεκνοποίησαν νομίμως (12).

Αἱ περιπτώσεις αὗται καὶ οἱ ὀλίγοι ἀριθμοί, τοὺς ὁποίους δίδομεν ἐνταῦθα, εἶναι ἀρκετά, νομίζομεν, στοιχεῖα, ἵνα ἀποδείξωσι πόσον εὐρέως σήμερον διαγράφεται ἡ κίνησις ὑπὲρ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως καὶ ὁποίαν σημασίαν ἀποκτᾷ διὰ τὴν σύγχρονον κοινωνίαν ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος τούτου. Διὸ καὶ αἱ ἑκασταχοῦ Ἐκκλησίαι, ἐνδιαφερόμεναι, ὡς εἰκός, διὰ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν καὶ παγίωσιν τοῦ χριστιανικοῦ φρονήματος, καὶ ἐν τῇ καθόλου μὲν ζωῇ, μάλιστα δὲ ἐν τῇ περὶ τὸν γάμον καὶ τὴν ἱερότητα αὐτοῦ ἀντιλήψει καὶ σταθερότητι, δὲν παρέλειψαν ἵνα ἀντιμετωπίσωσι τὸ πρόβλημα καὶ διατυπώσωσι τὰς ἐπ' αὐτοῦ ἀπόψεις τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Β.— Η ΕΝ ΤΩ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩ ΚΟΣΜΩ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙΣ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ.

α) Ἀπὸ Ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς.

Τὸ περὶ τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν ἐνδιαφέρον ἐν τῇ Ρωμαιοκα-

(11) VIMEUX J., Insémination artificielle et stérilitê, : La Semaine des Hôpitaux, 1946, τεῦχος 28 Μαΐου, σελ. 922. Πρβλ. καὶ AMANIEU A., L'insémination artificielle, : L'Ami du Clergé, 57 (1947) pp. 821)822.

(12) BIOT R.,, Génération et amour, : Nouv. Rev. Théol. 79 (1947) p. 38.

θολικῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι παλαιότερον παρ' ὅ,τι ἤθελέ τις φαντασθῇ. Ἀλλὰ καὶ ἡ λύσις αὐτοῦ δὲν ὑπῆρξεν ἀπολύτως θετικὴ καὶ ἱκανοποιητικὴ πάντοτε. Τὸ θέμα ἀνεκινήθη τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1897 ἐκ συζητήσεως γενομένης μεταξὺ ἐπιστημόνων ἰατρῶν καὶ θεολόγων γενικῶς ἐπὶ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως καὶ τοῦ θεμιτοῦ ταύτης ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς, ὅτε καὶ τοῦ ὅλου θέματος παραπεμφθέντος πρὸς γνωμάτευσιν καὶ ἀπόφανσιν εἰς τὸ Saint — Office, τὴν εἰδικὴν ταύτην ἐπιτροπὴν τοῦ Βατικανοῦ, τὴν ἀποφαινομένην ἐπὶ ζητημάτων ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, καὶ διατυπωθέντος ὑπὸ τὴν γενικὴν ἔκφρασιν «An adhiberi possit artificialis mulieris foecundatio», δι' ὁμοθύμου διαγνώμης τῶν Καρδιναλίων — μελῶν τοῦ Σώματος, ἐξεδόθη ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς 24ης Μαρτίου 1897, λακωνικωτάτη ἡ ἀπάντησις «Non licere», «δὲν ἐπιτρέπεται», ἥτις καὶ ἐπεψηφίσθη τὴν 26ην Μαρτίου ὑπὸ τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ' (13).

Ἡ ἀπόφανσις αὕτη, χαρακτηρισθεῖσα ἤδη καὶ τότε (14) ὡς γενικὴ καὶ ἀόριστος, ἐθεωρήθη πάντοτε ἀνεπαρκὴς διά τε τὴν ἐπιστήμην καθόλου καὶ τὴν Θεολογίαν εἰδικώτερον, κυρίως διότι δὲν καθορίζει τὴν μορφὴν καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως καθ' ἑαυτήν, οὔτε καὶ παρέχει τοὺς λόγους τῆς μονολέκτου ταύτης καταδίκης τοῦ συστήματος τούτου, δημιουργοῦσα οὕτω πληθὺν προβλημάτων ἐπὶ τοῦ θέματος, καὶ δὴ ἐπὶ τοῦ σημείου τί τὸ καταδικαζόμενον ἐκκλησιαστικῶς ἐν τῇ τεχνητῇ γονιμοποιήσει καὶ ποία ἐξ ὅλων τῶν λεπτομερειῶν ταύτης ἡ καθιστῶσα αὐτὴν πρᾶξιν κολάσιμον καὶ ἀπηγορευμένην (15). Ἐφ' ᾧ καὶ ἐθεωρήθη ὡς μὴ λυθὲν ὁριστικῶς διὰ τῆς ἀποφάνσεως ἐκείνης τὸ ζήτημα, τῶν κατὰ καιροὺς θεολόγων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας διχασθέντων ἐπὶ τοῦ σημείου ἐὰν δέον νὰ ἀποβλέπῃ τις, κατὰ τὸ γράμμα τοῦ κειμένου τούτου, πρὸς τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν ὡς πρὸς πρᾶξιν ἀπολύτως ἀπηγορευμένην ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας (τοιοῦτοι οἱ ἐν τοῖς ἀνωτέρω μνημονευθέντες Amanieu, Gemelli καὶ Hürth), ἢ ἐὰν δέον νὰ κρίνωνται ὡς κολάσιμοι καὶ ἀπηγορευμέναι ὡρισμέναι μόνον λεπτομέρειαι

(13) Acta Apostolicae Saedis, 1879, p. 704. Πρβλ. καὶ RENWART L., Insémination artificielle et documents pontificaux, : Nouv. Rev. Théologique, 81 (1949), p. 1073.

(14) Le Canoniste Contemporain, 1897, p. 473 καὶ Nouv. Rev. Théologique, 1897, p. 323.

(15) RENWART L., Insémination artificielle et documents pontificaux, ἐν : Nouv. Rev. Théologique, 81 (1949), p. 1074.

τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ καθόλου πρᾶξις καθ' ἑαυτὴν καὶ δὴ ὅταν ἐξυπηρετῇ αὕτη τοὺς σκοποὺς τοῦ χριστιανικοῦ γάμου (16). Οὕτω ἡ ὅλη συζήτησις ἐν τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἤρξατο ἀπὸ ἐτῶν περιστρεφομένη περὶ τὴν ἐκδοχὴν τῆς καταδίκης τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἀπολύτως («proprie dicta») ἢ μερικῶς («improprie dicta»). Οἱ θεωροῦντες ὅτι μερικῶς μόνον καταδικάζεται ἐκκλησιαστικῶς ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις διὰ τοῦ ὡς ἄνω Δεκρέτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης θεωροῦσιν ὅτι παρέχεται διὰ τούτου ἡ δυνατότης τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν ἐπιστημονικῶν δεδομένων τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, ἐν αἷς ἐξυπηρετοῦνται οἱ σύζυγοι εἰς τὴν διὰ τῆς τεκνοποιήσεως πλήρωσιν τῶν σκοπῶν τοῦ γάμου.

Ἡ συζήτησις αὕτη ἐσυνεχίσθη μέχρι τοῦ Δ' Διεθνοῦς Ἰατρικοῦ Συνεδρίου ἐν Ρώμῃ, κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1949, καθ' ὃ μεταξὺ ἄλλων ζητημάτων ἀναγομένων εἰς τὴν κοινωνιολογίαν τῆς ἰατρικῆς ἐγένετο καὶ ἀνακοίνωσις ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Jesus Bacala μὲ θέμα : «Αἱ ἰατρο—ηθικαὶ πλευραὶ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως» (17). Κατόπιν ταύτης ἐδόθη ἡ εὐκαιρία εἰς τὸν Πάπαν Πῖον τὸν ΙΒ', ὅπως ἐν εἰδικῇ προσφωνήσει πρὸς τοὺς Συνέδρους, τὴν 29ην Σεπτεμβρίου 1949, θίξῃ καὶ τὸ ζήτημα τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως καὶ καθορίσῃ ἅμα τὴν ἐν τοῖς ἐφεξῆς θέσιν τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἐπιμάχου τούτου θέματος (18).

Τὸ κείμενον τοῦ λόγου τοῦ Πάπα, σύντομον καθ' ἑαυτό, ἐξετάζει

---

(16) Ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως ταύτης τάσσονται πλεῖστοι ἐκ τῶν περὶ τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν ἀσχοληθέντων ἐν Δύσει κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη, ἐξ ὧν καταχωροῦμεν ἐνταῦθά τινας, ὅσους ἠδυνήθημεν νὰ συμβουλευθῶμεν. Οὕτω ἴδε Dr. FERIN J., L'insémination artificielle au point de vue médical, légal, social et moral, : Saint — Luc Médical, 1948, pp. 18)24. TIBERGHIEN P., La fécondation artificielle, : Mélanges de Science religieuse, 1944, p. 339 κ. ἑξ.. KELLY G., Current Theology. Notes on moral Theology 1946, : Theological Studies, 1947, pp. 106)110. BERNHARD J., La fécondation artificielle et le contrat de mariage, : Nouv. Rev. Théologique, 80 (1948) pp. 846)853.

(17) BOSIO G., Medici Cattolici a Convegno, : Civiltà Cattolica, 101 (1950), vol. 2, pp. 65)66.

(18) Discorso di SS. Pio XII ai partecipanti al IV Congresso Internazionale dei Medici Cattolici (29 Settembre 1949), : Civiltà Cattolica 100 (1949), vol. 4, pp. 182)183.

κυρίως τὴν ἀπὸ ἀπόψεως φυσιολογίας καὶ ἠθικῆς θέσιν τοῦ ζητήματος, ποιεῖται δὲ βασικὴν διάκρισιν μεταξὺ τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἐκτὸς τοῦ γάμου καὶ ἐντὸς τοῦ γάμου. Τὴν πρώτην καταδικάζει ἀσυζητητί, καὶ δὴ ἐφ' ὅσον πᾶσα σύλληψις ἐξωγαμικὴ κατά τε τὸν φυσικὸν νόμον καὶ τὴν Θείαν Νομοθεσίαν ἀποτελεῖ ἁμαρτίαν πρὸς θάνατον. Ὡς πρὸς τὴν δευτέραν, τὴν ἐντὸς δηλ. τοῦ γάμου χρῆσιν τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, διακρίνει καὶ ταύτην εἰς δύο αὖθις κατηγορίας, εἰς τὴν διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ σπέρματος τρίτου τινός, τοῦ δοτῆρος, ἣν ὡσαύτως καταδικάζει, καὶ εἰς τὴν διὰ τεχνικῶν μέσων μετάγγισιν τοῦ συζυγικοῦ σπέρματος εἰς τὸν κόλπον τῆς συζύγου πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἄλλως χωλαίνοντος μηχανισμοῦ τῆς ἀναπαραγωγῆς ἐντὸς τοῦ νομίμου γάμου. Περὶ ταύτης λέγει, ὅτι καίτοι ὁ σκοπὸς εἶναι ἱερὸς δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ θεωρηθῇ ὅτι αὐτος δικαιολογῇ τὰ τεχνητὰ μέσα, οὐδὲ ἡ ἐπιθυμία τῶν συζύγων, ὁσονδήποτε σφοδρὰ καὶ ἂν εἶναι, ὅπως ἀποκτήσωσι τέκνον, ἀρκεῖ ἵνα ἐμφανίσῃ τὴν χρῆσιν τεχνικῶν μέσων ὡς νόμιμον καὶ κανονικὴν ἐκκλησιαστικῶς. Ἀκόμη καὶ εἰς περίπτωσιν ἀνικανότητος δὲν θεωρεῖ δεδικαιολογημένην τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν. Καὶ τελικῶς καταλήγει τονίζων, ὅτι καίτοι δὲν δύνανται νὰ ἀποκλεισθῶσι μελλοντικῶς ὁμαλώτεροι καὶ φυσιολογικώτεροι τρόποι ἐξωτερικῆς οὕτως εἰπεῖν παρεμβάσεως, ἐν τούτοις ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις, ὡς αὕτη νοεῖται σήμερον καὶ ἐφαρμόζεται γενικώτερον, δέον «νὰ ἀποκλείηται ἀπολύτως». Δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ἐπιτρεπτὴ μόνον ἡ χρησιμοποίησις ὡρισμένων τεχνικῶν μέσων πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ὁμαλῶς πρὸς τεκνοποίησιν γενομένων λειτουργιῶν, ἵνα ᾖ πληρεστέρα ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ τῶν συζυγικῶν ἐπὶ τεκνοποιήσει σεξουαλικῶν ἐπαφῶν, διαφυλασσομένων, ὡς εἰκός, πάντοτε τῶν ὅρων τοῦ νόμου καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τῶν συζύγων (19).

Εἰς ταῦτα συνοψίζεται ἡ ἐντὸς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἀντιμετώπισις τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, ἥτις καὶ κατὰ ταῦτα καταδικάζεται, τό γε νῦν, ὑπό τε τὴν εὐρυτέραν καὶ στενωτέραν αὐτῆς μορφήν.

β) Ἀπὸ Ἀγγλικανικῆς πλευρᾶς.

Ἡ ἐντὸς τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐμφάνισις τοῦ ζητήματος εἶναι νεωτέρα παρ' ὅσον ἐν τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ. Εὐθὺς μετὰ τὴν περίοδον ἀκμῆς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἐν Ἀμερικῇ κατὰ

(19) Ἐν Civiltà Cattolica, 100 (1949), vol. 4, pp. 182)183.

τὰ ἔτη 1940—1945, ὡς ἤδη εἴπομεν ἀνωτέρω, τὸ σύστημα τοῦτο ἐγνωρίζετο εὐρέως ἐν Ἀγγλίᾳ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ προκαλέσῃ ἐνωρίτατα τὴν προσοχὴν τῆς ἐκεῖσε Ἐκκλησίας. Τὸ ἐν ἔτει 1946 ἐκδοθὲν ἐν Γαλλίᾳ τεῦχος τῶν περιφήμων Cahiers Laennec, ἀφιερωμένον εἰς τὸ θέμα τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, παρεῖχεν εὐρεῖαν θέσιν εἰς εἰδικὸν ἄρθρον περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος ἐν Ἀγγλίᾳ (20), ἔνθα καὶ παρέχονται ὅλαι αἱ σχετικαὶ ἐνδείξεις τῆς σοβαρότητος, μεθ' ἧς παρουσιάζετο τὸ θέμα ἐκεῖ.

Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία εὑρεθεῖσα πρὸ τοῦ θέματος τούτου ὥρισεν ἤδη ἐν ἔτει 1945 εἰδικὴν Ἐπιτροπήν, ἥτις καὶ ἐξέδωκε μετὰ τριετίαν, τὸ 1948, τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Artificial Human Insemination Report» (ἔκδ. S. P. C. K., London, 1948) περίφημον Ἔκθεσιν αὐτῆς, ἥτις καὶ ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ἐπίσημον ἀντιμετώπισιν καὶ ἀντίκρουσιν τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἀπὸ ἀγγλικανικῆς πλευρᾶς. Ἔκτοτε σὺν τῇ εὐρυτέρᾳ ἢ στενωτέρᾳ ἐφαρμογῇ τοῦ συστήματος ἐν Ἀγγλίᾳ συνανεπτύσσετο καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀγγλικανῶν ἐπὶ τοῦ θέματος, ὅτε καὶ τελευταίως ἐπεισόδιόν τι, ὅλως εἰδικὸν καὶ μετὰ περιέργων νομικῶν ἐπιπλοκῶν, ἐπανέφερε καὶ αὖθις τὸ θέμα τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν Ἄγγλων. Ἐπρόκειτο δὲ περὶ τοῦ ἑξῆς ἐπεισοδίου :

Ἡ ἐκ Σκωτίας Margaret Mac Lennan, χωρισθεῖσα ἀπὸ κοίτης καὶ τραπέζης ἐκ τοῦ συζύγου αὐτῆς Ronald Mac Lennan, ἄνευ ὅμως κανονικοῦ διαζυγίου, καὶ ἐγκατασταθεῖσα εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἀπέκτησεν ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἀπομακρύνσεως αὐτῆς ἀπὸ τοῦ συζύγου της θῆλυ τέκνον διὰ τεχνητῆς γονιμοποιήσεως. Ὁ ἐν Σκωτίᾳ σύζυγός της ἤγειρεν ἀγωγὴν κατ' αὐτῆς ἐπὶ μοιχείᾳ, μετὰ τῆς κατηγορίας ὅτι «...καίτοι ἡ σύζυγός του δὲν ἐμοίχευσε μετ' ἄλλου ἀνδρός, ὅμως ἔθεσε τὰ γενετήσια αὐτῆς ὄργανα εἰς τὴν διάθεσιν ξένου ἀνδρικοῦ σπέρματος», ὅπερ κατ' οὐσίαν ἔδει νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἰσοδυναμῇ πρὸς πραγματικὴν μοιχείαν. Ἐκ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἡ ἀντίκρουσις τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου ὑπῆρξε κατηγορηματική : «μοιχεία ὑπὸ μόνης τῆς γυναικός, ἐπὶ τῆς κλίνης νοσοκομειακοῦ θαλάμου καὶ τῇ ἐπεμβάσει ἑνὸς ἁπλοῦ σωλῆνος», ὡς αὐτολεξεὶ ἀναγράφεται, θὰ ἦτο ὄντως περίπτωσις γελοία. Ἡ ἀμερικανικὴ νομοθεσία ἄλλως ἔκρινε τὰ πράγματα, ἐνῷ ἡ βρεττανικὴ εἶχε τὰς ἑαυτῆς

(20) LARRERE Ch., L'insémination artificielle en Angleterre, : Cahiers Laennec, 1946, no : 2, pp. 47)55.

ἐπιφυλάξεις. Ἡ ἀπόφασις τῆς Θέμιδος ἦτο, ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν ὑπῆρχεν ἁμαρτία.

Πάντως τὸ θέμα ἐνωρίτατα ἀπετέλεσεν ἐπικαιρότητα διὰ πάσας τὰς τάξεις τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς ἀγγλικῆς Τηλεοράσεως ἔθετε πρό τινος καιροῦ τὸ ἐρώτημα τῆς νομιμότητος ἢ μὴ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως καὶ εἰς τὸν ἀγγλικανὸν ἱερέα Rev. E. C. Varah, τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἐν τῇ περιφερείᾳ Walbrook τοῦ Μείζονος Λονδίνου, ὅστις καὶ ἀδιστάκτως κατηγόρει τὴν Διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ὅτι οὐδέποτε ἀπεφάνθη ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, τοῦ τόσον ἐπιμάχου, ὅπερ ἀπασχολεῖ τὴν σκέψιν καὶ τὰς συνειδήσεις ἑκατομμυρίων πιστῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας (21).

Ἡ πρόκλησις ἦτο βαρεῖα διὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας Δρα Fisher, διὸ καὶ συνεκάλεσεν οὗτος τὴν 14ην Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. εἰς εἰδικὴν συνεδρίασιν τὴν Σύνοδον Καντουαρίας («Convocation of Canterbury») καὶ εἰς εὐρεῖαν ὁμιλίαν του ἀπεφάνθη ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως διὰ δοτῆρος (22).

Εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς δέον νὰ τονισθῇ, ὅτι ἡ περίπτωσις, ἣν ἐξετάζει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, εἶναι ἡ εἰδικὴ περίπτωσις τεχνητῆς γονιμοποιήσεως διὰ σπέρματος τρίτου τινός, τοῦ δοτῆρος, καὶ αὐτὴν κρίνων κυρίως, ἀναγνωρίζει ταύτην ὡς πρᾶξιν μοιχείας ἁμαρτωλὸν καὶ κολάσιμον. Καὶ περὶ τοῦ ἱερέως μὲν πρῶτον ὁμιλῶν λέγει ὅτι οὗτος εὑρίσκεται ἐν ἀδίκῳ κατηγορῶν τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ ὡς μὴ ἐπιληφθεῖσαν τοῦ ζητήματος τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, καὶ ἀναφέρει τὸ ἀπὸ τοῦ 1945 ἔργον τῆς Εἰδικῆς ἐπὶ τοῦ θέματος Ἐπιτροπῆς καὶ τὴν Ἔκθεσιν ταύτης, εἶτα δὲ περιορίζων τὸν λόγον εἰς τὴν εἰδ. περίπτωσιν τῆς Σκωτίας καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου γνώμην τῶν νομικῶν περὶ τῆς ὑπαρχούσης ἐλλείψεως πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἀναγνωρίζει τὴν ἔλλειψιν ταύτην, ἀλλὰ καὶ ἐπιλέγει, ὅτι τὸ ζήτημα τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως δὲν εἶναι καὶ δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται μόνον ζήτημα ἀναγόμενον εἰς τὴν Νομικὴν καὶ τὴν γραπτὴν νομοθεσίαν, ἀλλ' εἶναι θέμα εὐρυτέρων «ἐμπλοκῶν», μετὰ κοινωνικῶν, ἠθικῶν, ψυχολογικῶν καὶ θρησκευτικῶν συνεπειῶν βαρυτάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων κυριωτέρα εἶναι ἀσφαλῶς ἡ τῆς ἱερότητος τοῦ γάμου καὶ τῆς ἐκθρέψεως καὶ ἀνατροφῆς

---

(21) Daily Telegraph, Wednesday, January 15, 1958, p. 9.

(22) Church Times, vol. CXLI, no: 4.953, Friday, January 17, 1958, p. 1.

τοῦ τέκνου ἁπτομένη. Ἡ παρουσία τοῦ δοτῆρος εἰς τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν κρίνεται ὑπὸ τοῦ Δρος Fisher ὡς ὀλεθρία ἀπὸ πάσης πλευρᾶς καὶ καθιστᾷ τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν βαρυτάτην ἁμαρτίαν καθ' ἑαυτὴν (23).

Διὰ τῆς ὁμιλίας ταύτης τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Fisher, καίτοι δὲν ἀντιμετωπίζεται τὸ πρόβλημα τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἀπὸ ὅλων τῶν πιθανῶν αὐτοῦ πλευρῶν, παρέχεται ἐν τούτοις ἡ ἐπίσημος γνώμη τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις καὶ αὐτὴ κατὰ ταῦτα, διὰ τοῦ κειμένου τῆς Ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 1948, ὅσον καὶ διὰ τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς ταύτης ὁμιλίας, ἀποφαίνεται ἐναντίον τῆς ἐφαρμογῆς τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἐν τῇ χριστιανικῇ κοινωνίᾳ.

(Συνεχίζεται)

Δ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

(23) Church Times, ἔνθ. ἀν., σελ. 1.

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ

Τῷ Παναγιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ Πάσης Ἀφρικῆς

ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Τεχθέντι.

Κατὰ τὰς ἁγίας ταύτας ἡμέρας, ὅτε ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου πληροφορούμεθα, ὅτι ἐγεννήθη ἐν Βηθλεέμ, «ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων», ὑπὸ τῆς Ἁγίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας, ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, οἱ δὲ ποιμένες μετὰ χαρᾶς ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων, ὑμνούντων καὶ ψαλλόντων τὸ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία», ὁδηγοῦνται εἰς προσκύνησιν τοῦ Τεχθέντος Χριστοῦ, ἀφ' ἑτέρου δέ, ὡς πάντες ἁπανταχοῦ γῆς ὁρῶμεν κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἡ εἰρήνη αὕτη ἐξέλιπε, σύμπας δὲ ὁ κόσμος κινδυνεύει, ἵνα πλέον ἢ ἀπολεσθῇ, θεωροῦμεν καθῆκον ἡμῶν, Ἡμεῖς οἱ Πρόεδροι τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπως παντὶ τῷ Πληρώματι συστήσωμεν δεήσεις ἐκτενεῖς, ἵνα ἡ ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων ἐξ οὐρανῶν ἀναγγελθεῖσα εἰρήνη ἐπανέλθῃ ἐπὶ τῆς γῆς.

Βέβαιοι ὄντες, ὅτι Θείῳ ἐλέει καὶ πάλιν καὶ πολλάκις ἡ Θεία τοῦ Κυρίου ἡμῶν συγκατάβασις διὰ τῶν πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου θ' ἀπαλλάξῃ ἡμᾶς πάσης περαιτέρω ἀπειλῆς, εὐχαριστοῦμεν μὲν τῷ Θεῷ, τῷ δι' ἡμᾶς σαρκωθέντι, κατασπαζόμεθα δὲ ἀδελφικῶς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, εὐχόμενοι Αὐτῇ τε καὶ τῷ Χριστεπωνύμῳ Πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας πᾶσαν παρὰ τοῦ ἐν σπηλαίῳ Τεχθέντος Χριστοῦ χαρὰν καὶ διατελοῦμεν.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Χριστούγεννα 1957.

† Ὁ Ἀλεξανδρείας ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ Ἀδελφὸς καὶ ὅλως πρόθυμος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, λίαν ἀγαπητὲ καὶ περισπούδαστε ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ κύριε

ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ,

τὴν Ὑμετέραν λίαν ἡμῖν ἀγαπητὴν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Βηθλεὲμ ἡ ἁγία καὶ πάλιν ἑτοιμάζεται, ἡ δὲ φάτνη εὐτρεπίζεται, ὅτι ἡ ἀλήθεια ἦλθε καὶ ὁ Θεὸς ἀνθρώποις ἐκ Παρθένου πεφανέρωται, μορφωθεὶς τὸ καθ' ἡμᾶς καὶ θεώσας τὸ πρόσλημμα.

Ἐκ Παρθένου γεννᾶται ὁ δρακὶ τὴν πᾶσαν ἔχων κτίσιν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ διαλέλυται.

Χορευέτο τοίνυν πᾶσαν ἡ κτίσις καὶ σκιρτάτο, ὅτι μέγα καὶ παράδοξον θαῦμα συντελεῖται ἐν πόλει Δαυΐδ, ἔνθα ἐτέχθη Σωτήρ, «ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος».

Πόρρωθεν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ ἀτενίζοντες καὶ τὸ σπήλαιον κατανοοῦντες, ὁλόθερμον ἀναπέμπομεν εὐχὴν ὑπὲρ εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς ἀδελφικῆς αὐτῶν ἑνώσεως.

Ἔλθοι ἐφ' ἡμᾶς, πιστεύοντας πρὸς Θεόν, ἐν σαρκὶ φανέντα, ὡς εἰς ἀνθρώπους εὐδοκία, ἡ εἰρήνη, ἣν ψάλλει ὁ τῶν Ἀγγέλων χορὸς ὑπεράνω τοῦ σπηλαίου, ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ, ἡ πάντα νοῦν ὑπερέχουσα.

Πλὴν ἡ εἰρήνη αὕτη μακρὰν ἀφ' ἡμῶν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἔστηκε καὶ ἡ τὸν κόσμον συνέχουσα ἀγωνία, διὰ τὰς στερήσεις τοῦ παρόντος καὶ τοὺς φόβους τοῦ μέλλοντος, ἐντείνεται.

Στεναγμοὶ ἀπὸ γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναδίδονται «ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ Οἰκουμένῃ» (Λουκ. κα', 26).

Πόθεν ἥξει ἡμῖν πλανωμένοις ἡ βοήθεια ; Τίς δείξει ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας ;

Ἀλλ' ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, προάγων ἡμᾶς εἰς τὸ Θεόδεγμον σπήλαιον. Ἐκεῖ ἐστιν ἡ πηγὴ τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ἐκεῖ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, τὸ φωτίζον πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

Μετὰ τοιούτων σκέψεων καὶ αἰσθημάτων ἐπισκεπτόμεθα νοερῶς, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Μεγάλης κατὰ σάρκα Ἑορτῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, τὴν Ὑ. Θ. Παναγιότητα, ἑνούμενοι μετ' Αὐτῆς καὶ τῶν ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς δέησιν ὑπὲρ εἰρήνης τοῦ κόσμου, προσαγορεύοντες Αὐτὴν καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν Σεβασμίαν Ἱεραρχίαν ἐν Χριστῷ τεχθέντι καὶ τὰ αἰσιώτατα διὰ τὸν ἀνατέλλοντα νέον ἐνιαυτὸν τῆς χρηστότητος παρὰ τοῦ τῶν ἀγαθῶν Δοτῆρος Θεοῦ ἐξαιτούμενοι. Εἴη, τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ κόσμῳ παντί, εἰρήνης καὶ εὐδοκίας πεπληρωμένος.

Ἐπὶ τούτοις περιπτυσσόμενοι τὴν Ὑμετέραν Γεραςμίαν Παναγιότητα φιλήματι ἁγίῳ.

Διατελοῦμεν

Ἐν Δαμασκῷ, τῇ 19ῃ Δεκεμβρίου 1957.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

καὶ ὅλως πρόθυμος,

† Ὁ Ἀντιοχείας ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ

Α. Θ. Παναγιότητα

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Ἀθηναγόραν.

Ἰσταμπούλ.

Απευθύνομεν ἀδελφικὰς ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις εὐχάς. Κύριος χαρίζηται Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι ὑγείαν, μακροημέρευσιν, τὸν δὲ νέον ἐνιαυτὸν μεστὸν οὐρανίων δωρημάτων.

Ἱεροσόλυμα, τῇ 25ῃ Δεκεμβρίου 1957.

† Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΜΟΣΧΑΣ

Τῇ Αὐτοῦ Ἁγιότητι, τῷ Ἁγιωτάτῳ κ. Ἀθηναγόρᾳ, Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ.

Ὑμετέρα Ἁγιότης, Ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ

Ἁγιώτατε Δέσποτα,

Ἐπὶ τῇ Γεννήσει τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος Χριστοῦ οἱ Ἄγγελοι εὐηγγελίσαντο εἰς τὴν γῆν τὴν εἰρήνην, τὴν ἄνωθεν εἰρήνην, τὴν εἰρηνεύουσαν τὰς ψυχὰς καὶ ἀμοιβαίως συνενοῦσαν ταύτας ἐν τῇ κοινῇ πίστει, τὴν εἰρήνην τὴν δυναμένην νὰ νικήσῃ τοὺς πολέμους καὶ πᾶσαν πρὸς τοὺς πολέμους ῥοπήν.

Ἐν τῷ πνεύματι τῆς εἰρήνης ταύτης ἀπευθύνω πρὸς τὴν Ὑμετέραν ἀγαπητὴν Ἁγιότητα εἰλικρινεῖς συγχαρητηρίους προσρήσεις ἐν τῷ Τεχθέντι Σωτῆρι ἡμῶν. Πληροῖ Οὗτος τὸ πνεῦμα Ὑμῶν διὰ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς χαρᾶς Αὐτοῦ καὶ ὡς ἐμφανισθεὶς ἡμῖν πηγὴ τῆς ζωῆς ἀνακαινίσαι τὴν ζωὴν Ὑμῶν καὶ μηκύναι ἐν ἰσχύϊ εἰς πολλὰ ἔτη πρὸς συνέχισιν τῆς εὐαρέστου τῷ Κυρίῳ διακονίας Ὑμῶν, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας.

Τῆς Ὑμετέρας Ἁγιότητος ἀφωσιωμένος ἐν Κυρίῳ συναδελφός.

Ἐν Μόσχᾳ, Χριστούγεννα, Νέον 1958 Ἔτος.

† ΑΛΕΞΙΟΣ

Παριάρχης Μόσχας καὶ Πάσης Ρωσσίας.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΣΕΡΒΙΑΣ

Παναγιώτατε καὶ Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, περιπόθητε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς Ἡμῶν Μετριότητος, κ. Ἀθηναγόρα, ἀδελφικῶς περιπτυσσόμενοι ἐν Κυρίῳ τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ἐγκαρδίως προσαγορεύομεν.

Ἅπαν τὸ Ὀρθόδοξον Γένος ἑτοιμάζεται, ἵνα ἀξίως ὑποδεχθῇ καὶ πανηγυρίσῃ τὴν Ἑορτὴν τῆς Γεννήσεως

τοῦ Χριστοῦ. Καὶ Ἡμεῖς μετὰ τῆς Ἁγίας Ἡμῶν Ἐκκλησίας σπεύδομεν, ὅπως δοξάζοντες μεθ᾽ Ὑμῶν τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα ἡμῶν, τὸν ἐν οὐρανοῖς, ἐν ἑνότητι πίστεως, ἀδελφικῇ ἀγάπῃ καὶ ἀφοσιώσει, ἀπευθύνωμεν τῇ Υ. Θ. Παναγιότητι καὶ τῇ Ἁγίᾳ Ὑμῶν Ἐκκλησίᾳ θερμὰς προσρήσεις καὶ εὐχάς.

Ἐτέχθη Χριστός !

Μὴ ἀκολουθῶν ὁ ἄνθρωπος τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ παρὰ τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ ἔλαμψεν ἐπὶ τὴν οἰκουμένην, εὑρίσκεται ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου (Ἡσ. 9, 2). Πᾶσαι αἱ διαφωνίαι, αἱ συγκρούσεις καὶ αἱ ἀνησυχίαι, περὶ τὴν διανομὴν τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς, προέρχονται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἐλησμόνησε τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παιδίου τῆς Βηθλεὲμ καὶ νομίζει, ὅτι δύναται νὰ ζήσῃ ἄνευ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Θείας ἐπιστήμης, μὴ ἀντιλαμβανομένη, ὅτι οὕτω δημιουργεῖ τὴν κακοδαιμονίαν αὐτῆς καὶ προετοιμάζει τὴν παντελῆ καταστροφήν.

Πιστεύοντες, ὅτι ἡ ἄπειρος τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνία θέλει σώσῃ ἡμᾶς τῆς τελικῆς ἀπωλείας, παρακαλοῦμεν μεθ᾽ Ὑμῶν τὸν Θεὸν τῆς ἐλπίδος, ἵνα πληρώσῃ ἡμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ἡμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου (Ρωμ. 15, 13).

Ἐν εὐχαῖς τοιαύταις συνιστῶμεν Ἑαυτοὺς ταῖς ἱεραῖς Ὑμῶν προσευχαῖς καὶ διατελοῦμεν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμίας Παναγιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργός.

Πρὸ τῶν Χριστουγέννων τοῦ ἔτους, 1957, Βελιγράδιον.

† Ὁ Πατριάρχης Σερβίας ΒΙΚΕΝΤΙΟΣ.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Τῇ Α. Θειοτάτῃ Παναγιότητι,
τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως
καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ κ. Ἀθηναγόρᾳ.

Εἰς Φανάριον.

Παναγιώτατε καὶ λίαν ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ἡ μεγάλη τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ Ἑορτὴ ἀποτελεῖ, ἐν τῇ ζωῇ τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, ἀνανέωσιν τῆς μεγάλης ἐκείνης χαρᾶς, ἣν εὐηγγελίσθησαν οἱ Ἄγγελοι εἰς τοὺς ποιμένας τῆς Βηθλεέμ, ἐν Ἰουδαίᾳ. Διότι ἡ ἐν σαρκὶ εἰς τὸν κόσμον ἔλευσις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ ὄντως θεμέλιον μεγάλης χαρᾶς δι' ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὴν μεγάλην ἀγάπην τοῦ Θεοῦ Πατρὸς πρὸς τὸν κόσμον : (Ἰωάν. 3, 16).

Ὁ κόσμος εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, καθὼς ἀναφέρουσιν αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. «Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς Κύριος ὑπάρχων, ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς...» (Πράξεις ιζ', 24—26).

Ἡ διδασκαλία περὶ τῆς ἑνότητος τοῦ κόσμου περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῇ, ἀναμφιβόλως, τὴν ἔννοιαν τοῦ καθήκοντος τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ζῶσιν ἐν ἁρμονίᾳ, ἀγαπῶντες ἀλλήλους. Ἐν τῇ ἁρμονίᾳ ταύτῃ θέλουσιν ἀνοιγῇ αἱ ὁδοὶ αἱ ἄγουσαι πρὸς τὴν κατανόησιν τῆς εὐδαιμονίας, οἱ ἄνθρωποι θέλουσι κατανοήσει τὴν ὡραιότητα τοῦ ζῆν, καὶ αὐτὴ ἡ ὄψις τῆς γῆς θέλει παντελῶς μεταβληθῇ.

Στρέφοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ πέριξ, γιγνόμεθα εὐτυχεῖς, πληροφορούμενοι, ὅτι ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, εἰς ὅλας τὰς Ἠπείρους, ἑορτάζουσι σήμερον μεθ' ἡμῶν τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου.

Ἐν τούτοις ὅμως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι δὲν λογίζονται εὐτυχεῖς, διότι ἡ κατὰ τῆς εἰρήνης ἀπειλὴ πληγώνει βαθύτατα τὴν καρδίαν παντὸς Χριστιανοῦ. Δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εὐτυχία εἰς τόπον ὅπου οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ζῶσι, μὴ γνωρίζοντες τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα. Ἐφ'

ὧ καὶ τὸ διάγγελμα τῶν 'Αγγέλων κατὰ τὴν νύκτα τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου «ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»...» ἵσταται νῦν ὡς στήλη πυρός, ἀντιμετωπίζουσα ἐκείνους, οἵτινες προπαρασκευάζουσι τὴν ἔκρηξιν ἑνὸς νέου πολέμου.

'Ημεῖς, ὡς ἄνθρωποι ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, παραδεχόμεθα τὴν εἰρήνην ὡς μίαν τῶν σπουδαιοτέρων ἐντολῶν τῆς πίστεως ἡμῶν. 'Εφ' ᾧ καὶ μισοῦμεν τὸν πόλεμον καὶ καταδικάζομεν αὐστηρῶς ἐκείνους, οἵτινες παρασκευάζουσι νέα θανατηφόρα μέσα, τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον γνωρίζομεν καλῶς τὰς τρομερὰς καταστροφάς, ἃς δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι τὰ ἀτομικὰ καὶ τὰ ὑδρογονικὰ ὅπλα.

Εἴμεθα φίλοι τῆς εἰρήνης καὶ τείνομεν χεῖρας πρὸς πάντας ἐκείνους, οἵτινες ἀγωνίζονται διὰ τὴν ἐνίσχυσιν καὶ ἐπικράτησιν αὐτῆς, διότι τὸ «ἐπὶ γῆς εἰρήνη» κατοικεῖ πάντοτε ἐν ταῖς καρδίαις τῶν πραγματικῶν Λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Πλέον τοῦ ἡμίσεος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς ἵσταται σήμερον φρουρὸς τῆς εἰρήνης. Πλεῖστοι ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τῶν 'Εθνῶν, διὰ τῶν κυβερνητικῶν αὐτῶν προγραμμάτων, ἀνέλαβον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀγωνισθῶσι διὰ τὴν ἐπικράτησιν καὶ στήριξιν αὐτῆς, πιστεύοντες μετὰ πάθους, ὅτι «ὁ πόλεμος δὲν εἶναι ἀναπόφευκτος διὰ νὰ τεθῇ φραγμός, καὶ ὅτι εἶναι δυνατὴ ἡ προάσπισις καὶ ἡ ἑδραίωσις τῆς εἰρήνης».

Ἕνεκα τούτου διακατεχόμεθα ὑπὸ αἰσθήματος ἀγαλλιάσεως, ἐλπίζοντες, ὅτι ὁ διακαὴς οὗτος πόθος τῆς εἰρήνης μεταξὺ ὅλων τῶν ἀνθρώπων θέλει κατισχύσῃ ἐν τέλει, ἐπ' ἀγαθῷ καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Διακατεχόμενοι ὑπὸ τοιαύτης χαρᾶς καὶ ἐμφορούμενοι ὑπὸ παρομοίων σκέψεων καὶ ἐλπίδων, σπεύδομεν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, νοερῶς, εἰς συνάντησιν τῆς 'Υμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 'Εορτῆς τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, εὐχόμεθα ἐγκαρδίως ἡμεῖς τε καὶ ἡ περὶ ἡμᾶς 'Αγία καὶ 'Ιερὰ Σύνοδος τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ρουμανίας τῇ 'Υμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι καὶ τοῖς 'Ιεράρχαις τῆς περὶ Αὐτὴν 'Αγίας καὶ 'Ιερᾶς Συνόδου, τῷ 'Ιερῷ Κλήρῳ καὶ παντὶ τῷ Πληρώματι, χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ τοῦ Οὐρανίου Πατρός, ὡς καὶ ὑγείαν καὶ πᾶσαν

προκοπήν, καὶ κατασπαζόμεθα Αὐτὴν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ σαρκωθέντι.

Βουκουρέστιον, Δεκέμβριος 1957.
† ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ,
Πατριάρχης Ρουμανίας

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὲ ἀδελφὲ ἡμῶν καὶ συλλειτουργὲ κύριε Ἀθηναγόρα, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἡ τὰ πάντα πανσθενῶς διέπουσα πρόνοια καὶ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἠξίωσεν ἡμᾶς καὶ αὖθις ἑορτάσαι τὴν κατὰ σάρκα Γέννησιν τοῦ Μονογενοῦς Αὐτοῦ Υἱοῦ καὶ εἰδικῶς ἀναπολῆσαι τὸ μέγα τῆς περὶ ἡμᾶς οἰκονομίας μυστήριον τοῦ Εὐεργέτου Λυτρωτοῦ. Πάλιν ὕμνοι καὶ ᾠδαὶ πνευματικαὶ περιηχοῦσι τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῶν Ἁγίων Ἐκκλησιῶν, πάλιν «δεῦτε ἴδωμεν πιστοὶ ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς» ψάλλεται ὑπὸ τοῦ πιστοῦ Χριστεπωνύμου Πληρώματος, πάλιν χαρμόσυνος καὶ πανηγυρικὴ ἀνέτειλεν ἡμέρα, ἡ μνήμη τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως τοῦ Κυρίου.

Σύμπασα ἡ Ἐκκλησία σκιρτᾷ ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ καὶ αἱ καρδίαι τῶν πιστῶν πλήρεις εἰσὶν ἀγαλλιάσεως καὶ ἀναφαιρέτου πνευματικῆς χαρᾶς, διότι «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν Αὐτοῦ δόξαν ὡς Μονογενοῦς παρὰ Πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας». (Ἰωάννου α, 14).

Ὃν οἱ Προφῆται ἐν ὁράμασι καὶ ἐν προεικονίσει προεῖδον καὶ προεκήρυξαν, Ὃν οἱ λαοὶ τῆς γῆς ἀνέμενον ἐναγωνίως, ἰδοὺ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' Αὐτοῦ.

Δόξαν οὖν ἀναπέμπομεν ἐκ χοϊκῶν χειλέων καὶ αἶνον προσάδομεν τῷ οὕτως εὐδοκήσαντι περὶ ἡμῶν γενέσθαι Σωτῆρι Χριστῷ.

Τὴν δικαίαν ὅμως χαρὰν καὶ τὴν ὀφειλομένην τῆς ψυχῆς ἀγαλλίασιν, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον, ὡς μὴ ὤφελε, ποιά τις λύπη σκιάζει, ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι οἱ λαοὶ τῆς γῆς ἐν συνοχῇ καὶ ἐν σάλῳ διάγουσι, διότι τὴν εἰρήνην μεταξὺ αὐτῶν ἀναζητοῦσιν, οὐχὶ κυρίως εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Χριστοῦ, ἀλλ' εἰς βουλὰς ἀνθρώπων καὶ εἰς κώδικα διεθνοῦς μὲν δικαίου, ἀλλὰ μὴ τεθεμελιωμένου εἰς τὸν αἰώνιον νόμον τῆς διδαχῆς τοῦ Χριστοῦ.

Ἀλλ' εἴθε ὁ δι' ἡμᾶς γενόμενος ἄνθρωπος Πανάγαθος Λυτρωτὴς νὰ φωτίσῃ τὸν νοῦν τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς ἵνα ἐπὶ τὸ Θεῖον Βρέφος τῆς Βηθλεὲμ στρέψωσι τὴν σκέψιν καὶ τὰ διανοήματα αὐτῶν καὶ ἐκεῖθεν ἀντλήσωσι τὴν σύνεσιν καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀναφαίρετον εἰρήνην, ἣν περισσότερον πάσης ἄλλης φορᾶς νῦν ἐπιποθεῖ ὁ κόσμος τῆς γῆς ἁπάσης.

Οὐχ ἧττον, τῆς μεγάλης ταύτης τῶν Χριστουγέννων καὶ μητροπόλεως ἑορτῆς ἐπωφελούμενοι καὶ ἱερῷ στοιχοῦντες ἔθει, ἀδελφικὸν καὶ ἐγκάρδιον διαβιβάζομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Κορυφῇ ἀσπασμόν, καὶ τὰ βέλτιστα ἐπευχόμεθα τῇ καθ' Ὑμᾶς Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ, τῷ τε εὐαγεῖ Κλήρῳ καὶ τῷ περιουσίῳ Λαῷ τοῦ Θεοῦ, δεόμενοι τοῦ δι' ἡμᾶς σαρκὶ Νηπιάσαντος, ἵνα ταύτην εἰς αἰῶνα διαφυλάττῃ ἀσινῆ καὶ ὑπερτέραν παντὸς πειρασμοῦ τοῦ ἀντικειμένου, καὶ ἵνα ἀνυψοῖ ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν καὶ ἀπὸ θριάμβου εἰς θρίαμβον.

Ἐγγὺς δὲ οὔσης καὶ τῆς ἀνατολῆς τοῦ Σωτηρίου ἐνιαυτοῦ τῆς τοῦ Χριστοῦ χρηστότητος, καὶ αὖθις Αὐτοῦ ἐκτενῶς δεόμεθα, ἵνα χαρίσηται τοῦτον τῇ Ὑμετέρᾳ Ἀγάπῃ πλήρη τῶν Θείων Αὐτοῦ εὐλογιῶν καὶ τῶν χαρίτων, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ἁγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ αὖθις Αὐτὴν ἑορτίῳ καὶ ἀδελφικῷ ἀσπαζόμεθα φιλήματι ἐν Χριστῷ τεχθέντι, καὶ διατελοῦμεν

Ἀθήνῃσι, 25 Δεκεμβρίου 1957.

Τῆς Ὑμετέρας περισπουδάστου Παναγιότητος
ἀγαπητὸς καὶ ὅλως πρόθυμος ἐν Χριστῷ ἀδελφός
† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ, Πρόεδρος.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΕΤΣΧΕΤΗΣ ΚΑΙ ΤΙΦΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ ΠΑΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ.

Τῇ Αὐτοῦ Παναγιότητι τῷ κ. Ἀθηναγόρᾳ, Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ.

«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία». (Λουκ. 2, 14).

Οὕτως ἀνήγγειλον οἱ Ἄγγελοι τοῖς Βηθλεεμίταις ποιμέσι τὴν μεγάλην χαρὰν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ.

Καθ' ἕκαστον ἔτος οἱ Ἄγγελοι ἀναγγέλλουσι τὴν χαρὰν ταύτην, διὰ μέσου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμῖν. Οἱ ποιμένες τῆς Βηθλεέμ, «ὅτε οἱ Ἄγγελοι ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τοὺς οὐρανούς, εἶπον πρὸς ἀλλήλους : Διέλθωμεν ἕως εἰς Βηθλεέμ»... (Λουκ. 2, 15), «καὶ ἔσπευσαν...».

Σπεύσωμεν καὶ ἡμεῖς νοερῶς πρὸς τὴν νοητὴν Βηθλεέμ, πρὸς τὴν μυστικὴν φάτνην, λαμπομένην τῷ Θείῳ φωτί, καὶ ἀπολαύσωμεν αὐτοῦ ἐν χαρᾷ διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, μετ' ἀγαθῶν εὐχῶν. Δι' αὐτοῦ ἀνακαινίσωμεν τὴν ἀμοιβαίαν κοινωνίαν ἐν Χριστῷ καί, ὡς οἱ Ποιμένες τῆς Βηθλεέμ, ἐπαναστρέψωμεν πρὸς τὴν ποίμνην ἡμῶν, ἀνανεωμένοι ἐν ταῖς σκέψεσι καὶ αἰσθήμασιν, «αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν».

Συγχαίρω τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, τοῖς ὑφ' Ὑμᾶς Ἀρχιποιμέσι, τῷ Ἐκκλησιαστικῷ Κλήρῳ καὶ τῷ Θεοφιλεῖ λαῷ Ὑμῶν, ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ταύτῃ χαρᾷ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῷ νέῳ ἐνιαυτῷ.

Στερρῶς δὲ πεποιθώς, ὅτι «τὸ ἀνακλιθὲν τῇ φάτνῃ τῆς Βηθλεὲμ Θεῖον Βρέφος θὰ σπεύσῃ ἀντιλήπτωρ τοῖς ὑποστηρικταῖς τῆς εἰρήνης, ἵνα ἐγκαθιδρύσωσι καὶ ἐνδυναμώσωσι καὶ τὴν «εἰρήνην ἐπὶ γῆς» καὶ «εὐδοκίαν ἐν ἀνθρώποις», ἐν τῇ χαρᾷ ταύτῃ καὶ ἀγάπῃ ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ περιπτύσσομαι τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα καὶ διατελῶ εὐχέτης Αὐτῆς.

Τιφλίς, 21 Δεκεμβρίου 1957.

† ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ ὁ Γ'.

Καθολικὸς Πάσης Γεωργίας.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΣΙΝΑ

Τῷ Παναγιωτάτῳ καὶ Θειοτάτῳ
Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ,
Κυρίῳ Ἀθηναγόρᾳ.

Εἰς Φανάριον.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἐγγὺς εἰσιν ἐπὶ θύραις καὶ αὖθις αἱ πάνσεπτοι ἐκεῖναι ἡμέραι, καθ' ἃς ὁ φιλάνθρωπος Θεός, ἰδὼν εἶδε τὴν κάκωσιν τοῦ πλάσματος Αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ ἐξαπέστειλε «τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν.»

Τοῦ μεγάλου τούτου γεγονότος, τοῦ μυστηρίου τούτου, ὅπερ πᾶσαν ἔννοιαν ἐκπλήττει καὶ συνέχει, τῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, δηλονότι, τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιδημίας, ἀνάμνησιν ἐπιτελεῖ, οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας, ἡ Μήτηρ ἡμῶν Ἁγία Ἐκκλησία καὶ καλεῖ λοιπὸν δι' ὑψηλοῦ κηρύγματος τὰ ἁπανταχοῦ γῆς εὐσεβῆ αὐτῆς τέκνα, ὅπως ἀκολουθήσωσι νοερῶς τὸν ἐπιφανέντα ἀστέρα καί, ὡς οἱ ὑπ' αὐτοῦ ὁδηγούμενοι Μάγοι, ἴδωσι ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός.

Φιλόστοργος ἐκείνη μήτηρ, εὐγνώμονα ἡμεῖς τέκνα.

Πειθηνίως ἀκούομεν τῆς φωνῆς αὐτῆς καὶ τῷ πτερῷ τῆς διανοίας εὑρισκόμεθα ἐν τῷ Θεοδέγμονι σπηλαίῳ καὶ κλίνοντες, ὡς οἱ Ποιμένες καὶ οἱ Μάγοι, τὸ γόνυ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος προσκυνοῦμεν τὸ Θεῖον Βρέφος καὶ ὡς Βασιλεῖ τῶν αἰώνων προσκομίζομεν Αὐτῷ, ἀντὶ χρυσοῦ καὶ σμύρνας καὶ λιβάνου, δῶρα ἐπάξια, τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀγάπην. Καὶ θερμῶς ἱκετεύομεν Αὐτὸν ὅπως, ὥς ποτε θαυματουργῶν ἔσωσε τὸν λαὸν Αὐτοῦ, οὕτω καὶ νῦν ἐπιβλέψῃ ἱλέῳ ὄμματι ἐπὶ τὸν κόσμον ὁλόκληρον, τεταραγμένον κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους καιρούς, καὶ ὡς Ἄγγελος εἰρήνης ἐμπνεύσῃ ἀγαθὰ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἰθυνόντων τὰς τύχας αὐτοῦ, ἵνα ὑπὸ πάντων δοξάζηται τὸ ὄνομα Αὐτοῦ, τὸ ὑπερύμνητον εἰς τοὺς αἰῶνας.

Αὐτὸς δώῃ καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι, τῷ σεπτῷ Προέδρῳ ἁπάσης τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὀρθοδόξου

Ἐκκλησίας, ἑορτάζειν ἑκάστοτε τὰς χαρμοσύνους ταύτας τῶν Γενεθλίων Αὐτοῦ ἡμέρας, σὺν τῷ ἐπακολουθοῦντι νέῳ τῆς χάριτος ἐνιαυτῷ, ἐν πλήρει ὑγείᾳ καὶ χαρᾷ ἐπὶ μήκιστον, εὐλογοῦσα καὶ ἁγιάζουσα τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα Αὐτῆς καὶ ὑμνοῦσα τὸν Σωτῆρα, τὸν ἐκ τῆς Παρθένου σαρκωθέντα. Ὢ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας! Ἀμήν.

Κατασπαζόμενοι δ' ἐπὶ τούτοις εὐλαβῶς τὴν τιμίαν Αὐτῆς δεξιὰν καὶ ἐπικαλούμενοι τὰς Θεοπειθεῖς Αὐτῆς εὐχάς, διατελοῦμεν μετὰ σεβασμοῦ βαθυτάτου.

Ἐν Καΐρῳ, Δεκεμβρίου 20, 1957.

Τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης

καὶ πανσεβάστου ἡμῖν Παναγιότητος

ταπεινὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

καὶ τέκνα πειθήνια

† Σιναίου ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ

Καὶ οἱ ἐν Καΐρῳ Ἀντιπρόσωποι τῆς Μονῆς.

† Ἀρχιμανδρίτης ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ

† Ἀρχιμανδρίτης ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.

ΜΕΓΑΡΟΝ ΛΑΜΠΕΘ.

Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, τῷ λίαν σεβαστῷ
Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ρώμης κ. Ἀθηναγόρᾳ.

Φανάριον, Τουρκίαν.

Παναγιώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ». (Ἰωάνν. 1, 14).

Οἱ Χριστιανοὶ ἱκανώθησαν, ὅπως ἴδωσι διὰ μέσου καὶ πέραν τοῦ καλύμματος τῆς σαρκὸς διακρίνωσι τὴν Θείαν ἀλήθειαν. Δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ἐν Χριστῷ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ προοπτικὴ αὕτη, ἡ δοθεῖσα ἡμῖν, χάριτι Θείᾳ, ἑνώνει πάντας ἡμᾶς, καθὼς προσβλέπομεν πρὸς τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεόν, ἀναπαυόμενον ἐν ταῖς χερσὶ τῆς Ἁγίας Αὐτοῦ Μητρός, καὶ τὴν λαμπρὰν ταύτην ἑορτὴν τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, καθ' ἣν ἑνοῦμεν ἑαυτοὺς ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Σωτηρίας ἡμῶν, διαβιβάζω Ὑμῖν, ἀδελφὲ περισπούδαστε, θερμὰς ἀδελφικὰς προσρήσεις, τρέφων ἅμα τὴν ἐλπίδα, ὅτι πᾶσα ἀπὸ Θεοῦ εὐλογία θέλει καταπεμφθῇ Ὑμῖν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῶν Χριστουγέννων.

Ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος σαφεστέρα καθίσταται ἡ ὑπὲρ τοῦ κόσμου ἀνάγκη τοῦ Χριστιανικοῦ μηνύματος τῆς ἀγάπης και τῆς εἰρήνης τοῦ Θεοῦ. Αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους, ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν, πιθανὸν νὰ φαίνωνται ἀκαταμάχητοι, γνωρίζομεν ὅμως, ὅτι «τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά». (Α΄. Κορ. 1, 27).

Ὅσον βεβαία τυγχάνει ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, τοσοῦτον βεβαία εἶναι καὶ ἡ νίκη Αὐτοῦ κατὰ τῶν δυνάμεων τοῦ κακοῦ καὶ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.

Πιστοὶ εἰς τὸν ἕνα Κύριον ἡμῶν καὶ ἀφωσιωμένοι διὰ τῆς κοινῆς ἡμῶν Χριστιανικῆς ἀγάπης πρὸς Ἐκεῖνον καὶ πρὸς ἀλλήλους, ἡνωμένοι ὁ εἷς μετὰ τοῦ ἄλλου ἐν τῷ ἔργῳ ἡμῶν ὑπὲρ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς μαρτυρίας πρὸς τὸν Σωτῆρα ἡμῶν, ἑνοῦμεν ἑαυτοὺς μετὰ τῶν Ἀγγέλων ἐν τῷ ψάλλειν : «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία». (Λουκᾶ 2, 14).

Δέξασθε, παρακαλῶ, ἀδελφὲ περιπόθητε, τὰς ὑπὲρ Ὑμῶν, τοῦ Κλήρου Ὑμῶν καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Πληρώματος εὐχάς μου, ὅπως ὁ Κύριος καταπέμπῃ δαψιλῆ τὴν εὐλογίαν Αὐτοῦ τῇ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ Ὑμῶν.

Διατελῶ, ἀδελφὸς Ὑμῶν ἐν Χριστῷ ἀγαπητός.
Λονδῖνον, Δεκέμβριος 1957.
† ΤΖΩΦΦΡΕΥ·
Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, Πριμᾶτος πάσης Ἀγγλίας καὶ Μητροπολίτης.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΟΝ ΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ ΚΑΙ ΤΩ ΝΕΩ ΕΤΕΙ

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Πάπα καὶ Πατριάρχα Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Χριστοφόρε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Γηθοσύνως κομισάμενοι τὰ ἐπὶ ταῖς ἁγίαις καὶ χαρμοσύνοις ἑορταῖς τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐν Βηθλεὲμ Γεννήσεως καὶ τῷ ἀνατείλαντι νέῳ σωτηρίῳ ἔτει, προφρόνως, κατὰ τὸ ἱερὸν ἔθος, ἐπισταλέντα ἀδελφικὰ τίμια Γράμματα τῆς Ὑμετέρας λίαν ἡμῖν περιποθήτου σεβασμίας Μακαριότητος, μετ' εὐχαριστίας βαθείας ἀπεδεξάμεθα τὸν ἐν αὐτοῖς ἀδελφικὸν ἑόρτιον ἀσπασμὸν καὶ τὰς ἀγαθὰς Αὐτῆς εὐχάς, τοὐθ' ὅπερ τὸν σύνδεσμον διαδηλοῖ καὶ κρατύνει καὶ τὸ κάλλος ἐκφαίνει τοῦ συστήματος τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Μετ' αἰσθημάτων οὖν ἐγκαρδίου ἀγάπης καὶ τιμῆς σπεύδοντες ἀποδοῦναι, διὰ τῆς παρούσης, τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμόν, ἄσμενοι ἀντιπροσαγορεύομεν, ἐπὶ ταῖς ἁγίαις καὶ εὐσήμοις ἡμέραις ταύταις, τὴν Ὑμετέραν γεράσμιαν Μακαριότητα καὶ συγχαίρομεν Αὐτῇ, ἐπὶ τῇ χαρᾷ ταύτῃ τῇ μεγάλῃ, ἥτις ἐστὶ παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι «ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν», εὐχόμενοι ἅμα, ὅπως ἡ χάρις τοῦ σαρκὶ Τεχθέντος Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἐπιδαψιλεύηται πλουσίως Αὐτῇ, τῇ ὑπ' Αὐτὴν Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ, τῷ Ι. Κλήρῳ καὶ τῷ εὐσεβεῖ πληρώματι αὐτῆς πάντοτε καὶ ἐν παντί.

Ἐπευχόμενοι δ' ὅπως ὁ ἐκ τῆς Παρθένου ἀνατείλας Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης φωτίσῃ τῷ φωτὶ τῆς γνώσεως Αὐ-

τοῦ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ εὐλογήση τὰς ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς καταβαλλομένας συντόνους προσπαθείας, πρὸς ἐνίδρυσιν ἠρέμου καὶ γαληνιαίας καταστάσεως ἐπὶ τῆς γῆς, ὥστε τὸν ἀρξάμενον νέον τῆς χρηστότητος Αὐτοῦ ἐνιαυτὸν γενέσθαι ἑνὶ ἑκάστῳ καὶ τῷ κόσμῳ παντὶ φορὸν εὐλογίας, ἀγαθωσύνης καὶ εἰρήνης, καὶ αὖθις περιπτυσσόμεθα καὶ κατασπαζόμεθα Αὐτὴν ἐν τῷ Τεχθέντι Σωτῆρι ἡμῶν καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς καὶ ἐξιδιασμένης τιμῆς.

Φανάριον, αϡνη´ Ἰανουαρίου 6´.
Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

Παρόμοια σεπτὰ Πατριαρχικὰ Γράμματα ἀπεστάλησαν καὶ τοῖς λοιποῖς Μακαριωτάτοις Πατριάρχαις καὶ Ἀρχηγοῖς τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων καὶ λοιπῶν φίλων Ἐκκλησιῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ — ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ — ΜΑΡΤΙΟΥ 1958.

Ἡ πρώτη τοῦ ἔτους ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Ἐν ἀτμοσφαίρᾳ σεμνῆς ἐπιβλητικότητος ἑωρτάσθη καὶ ἐφέτος, κατὰ τὰ ἀνέκαθεν κρατοῦντα, ἡ πρώτη τοῦ ἔτους ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Ἀφ' ἑσπέρας, τελεσθέντος ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Μ. Ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς, ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν Σεβασμ. Μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶ, Δέρκων κ. Ἰακώβου, Πριγκηποννήσων κ. Δωροθέου, Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντίνου, Αἴνου κ. Γερμανοῦ, Χαλδίας κ. Κυρίλλου, Νεοκαισαρείας κ. Χρυσοστόμου, Λαοδικείας κ. Μαξίμου, Ροδοπόλεως κ. Ἱερωνύμου καὶ Φιλαδελφείας κ. Ἰακώβου.

Ἐπηκολούθησε δεξίωσις ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ, καθ' ἣν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέχθη τοὺς Σεβ. Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, μεθ' ὧν ἀντήλλαξε τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν καὶ θερμάς, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ, εὐχάς.

Μεθ' ὃ ἡγουμένου τοῦ Πανοσ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου, προσῆλθον οἱ ἐσωκατάκοιλοι καὶ λοιποὶ Κληρικοὶ μετὰ τῶν Λαϊκῶν Ὑπαλλήλων τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, οἵτινες καὶ ὑπέβαλον τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰ εὐλαβῆ σεβάσματα αὐτῶν, δεχθέντες ἀφ' ἑτέρου διὰ τὴν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐργασίαν αὐτῶν τὸν ἔπαινον καὶ τὰς πατρικὰς εὐχὰς Αὐτῆς.

Εἰς τὴν παρατεθεῖσαν περὶ ὥραν 18ην Πατριαρχικὴν τράπεζαν, παρακαθήσαντες συνεδείπνησαν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος, οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Ἀργυρουπόλεως κ. Καλλίνικος καὶ Δαφνουσίας κ. Γρηγόριος, οἱ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Αἰμιλιανός, Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Συμεών, Ἀρχειοφύλαξ Ἀρχιμ. κ. Αἰμιλιανός, Μ. Ἐκκλησιάρχης κ. Γεράσιμος, Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Γεώργιος, Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου Διάκ. κ. Γαβριήλ, Τριτεύων κ. Ἀγάπιος, Διάκ. τῆς Σειρᾶς κ. Εὐάγγελος, Ἀρχιμ. κ. Ἰωάννης, Ἔξαρχος τοῦ Παναγίου Τάφου ἐνταῦθα, Ἀρχιμ. κ. Νικόδημος Χαρβαλιᾶς, Ἐπόπτης τῆς Περιφερείας Κοντοσκαλίου — Βλάγκας, ὁ Καθηγητὴς κ. Γεώργιος Ζαχαριάδης, ἐξ Ἀμερικῆς καὶ ὁ κ. Ἰωάννης Ἰωαννίδης, φοιτητὴς τῆς ὀδοντιατρικῆς ἐνταῦθα.

Τῇ ἐπαύριον, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Περιτομῆς τοῦ Κυρίου καὶ τῆς μνήμης τοῦ Μ. Βασιλείου, ἐτελέσθη ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἡ Θ. Λειτουργία, χοροστατούσης καὶ αὖθις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Αἴνου κ. Γερμανοῦ, Χαλδίας

κ. Κυρίλλου, Νεοκαισαρείας κ. Χρυσοστόμου καὶ Λαοδικείας κ. Μαξίμου, ἱερουργοῦντος δέ, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου μετὰ τοῦ Τριτεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων.

Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι οἱ Ἐντιμολ. Ὀφφικιάλοι τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, οἱ Βουλευταὶ τῆς Πόλεως ἡμῶν κ.κ. Ἀλέξ. Χατζόπουλος καὶ Χρῆστος Ἰωαννίδης, οἱ Νομικοὶ Σύμβουλοι τῶν Πατριαρχείων, Ἀντιπροσωπεῖαι Κοινοτήτων τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς, πλεῖστοι ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων τῆς ἐνταῦθα Ὁμογενοῦς κοινωνίας καὶ πλῆθος εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος.

Μετὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ ἐγένετο δεξίωσις, καθ' ἣν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέξατο τὰς ἑορτίους προσρήσεις τῆς τε Σεβ. Ἱεραρχίας καὶ τῶν ἐκκλησιασθέντων διαφόρων ἐγκρίτων προσώπων, προσφωνησάντων τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Αἴνου κ. Γερμανοῦ καὶ τοῦ κ. Κ. Λάσκαρη, Νομικοῦ Συμβούλου τῶν Πατριαρχείων, εἰς οὓς ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀντεφώνησε καταλλήλως.

Ἡ Ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων.

Τὴν 6ην Ἰανουαρίου, ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων, ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Ἀρχιερέων Αἴνου κ. Γερμανοῦ, Προικοννήσου κ. Φιλοθέου, Χαλδίας κ. Κυρίλλου, Νεοκαισαρείας κ. Χρυσοστόμου καὶ Λαοδικείας κ. Μαξίμου.

Τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Συμεὼν μετὰ τοῦ Ὑπογραμματέως κ. Γαβριήλ.

Εἰς τὸ τέλος τῆς Δοξολογίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης, περιβληθεῖσα Περιτραχήλιον καὶ Ὠμοφόριον ἐτέλεσε τὸν Μέγαν Ἁγιασμόν.

Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει, συνεχάρη τηλεγραφικῶς τῇ Α. Ἐξοχότητι τῷ Προέδρῳ τῆς Δημοκρατίας κ. Τζελὰλ Μπαγιάρ, καὶ τοῖς Ἐξοχ. Προέδρῳ τῆς Μ. Ἐθνοσυνελεύσεως κ. Ρεφὶκ Κοραλτάν, Πρωθυπουργῷ κ. Ἀδνὰν Μενδερές, Ὑπουργῷ τῶν Ἐσωτερικῶν Δρι κ. Ναμὶκ Γκεντίκ, τῷ Ὑπουργῷ Παιδείας κ. Τζελὰλ Γιαρντιμτζῆ, οἵτινες ἀπήντησαν τηλεγραφικῶς εὐχαριστοῦντες.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης κ. Μάξιμος.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Σχολάζων Πατριάρχης κ. Μάξιμος ἦγε, τῇ 21ῃ Ἰανουαρίου, τὴν ἐπέτειον τῶν ὀνομαστηρίων Αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν Ἀρχιερέων, πολλῶν Κληρικῶν καὶ Λαϊκῶν καὶ ἔλαβε συγχαρητήρια τηλεγραφήματα ἐντεῦθέν τε καὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Πανοσιολ. Τριτεύοντος κ. Ἀγαπίου καὶ τοῦ Ἀρχικλητῆρος ἐπισκεφθεὶς Αὐτὸν κατ' οἶκον ἐν Φαναρακίῳ, τῇ 24ῃ ἰδίου, ἀντήλλαξε μετ' Αὐτοῦ ἀδελφικὸν ἀσπασμόν, ηὐχήθη τὰ εἰκότα καὶ παρέμεινε παρ' Αὐτῷ ἐπ' ἀρκετόν.

Ἡ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπίσκεψις τοῦ Μακ. Πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων καὶ ἡ ἀντεπίσκεψις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

— Ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων, 25ῃ Δεκεμβρίου, τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθη ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων κ. Καρακὶν Χατζαντουριάν, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Σαὰκ Παπαζιὰν καὶ τοῦ κ. Καραμπὲτ Ἀπραμγιάν, Ἀντιπροέδρου τοῦ Πατρ. Συμβουλίου.

Ἡ Α. Μ. ἐγένετο δεκτή, ἐν τῇ ἐξωτερικῇ εἰσόδῳ τῶν Πατριαρχείων, ὑφ' ἁπάσης τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, καθ' ὃν χρόνον οἱ κώδωνες τοῦ Π. Π. Ναοῦ ἤχουν χαρμοσύνως ,καὶ προσκυνήσασα ἐν αὐτῷ, ὡδηγήθη ὑπὸ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Γραφεῖον, ἔνθα οἱ δύο Πατριάρχαι ἀντήλλαξαν τὸν ἀδελφικὸν ἑόρτιον ἀσπασμὸν καὶ διὰ πολλῶν ἀντήλλαξαν σκέψεις ἐπὶ διαφόρων θρησκευτικῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Ἀναχωροῦσα δὲ προὐπέμφθη παρὰ μὲν τῆς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μέχρι τῆς ἐξωτερικῆς κλίμακος τοῦ μεγάρου, παρὰ δὲ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς μέχρι τῆς ἐξωθύρας.

— Τὴν 6ην Ἰανουαρίου, Ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων, κατὰ τὸ Ἀρμενικὸν Ἡμερολόγιον, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Αἰμιλιανοῦ, Ἀρχιγραμματέως κ. Συμεὼν καὶ Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Γεωργίου, τοῦ Ἄρχ. Μ. Ρήτορος κ. Βλαδ. Μιρμίρογλου, τοῦ Καθηγητοῦ κ. Γ. Ζαχαριάδου, ἐξ Ἀμερικῆς, καὶ τοῦ Ἀρχικλητῆρος, ἀντεπεσκέφθη τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην τῶν Ἀρμενίων κ. Καρακὶν Χατζαδουριὰν ἐν τῷ ἐν Κοντοσκαλίῳ Ἀρμενικῷ Πατριαρχείῳ.

Εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πύλην ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Πρωτοσυγκέλλου κ. Σαὰκ Παπαζιάν, τοῦ Διευθυντοῦ τῆς ἐν Σκουτάρει Ἀρμενικῆς Σχολῆς καὶ ἄλλων Κληρικῶν καὶ λαϊκῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τοῦ Πατριαρχείου, τῶν κωδώνων τοῦ Ἱ. Πατριαρχικοῦ Ναοῦ κρουομένων χαρμοσύνως.

Ἀνελθοῦσα δ' εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἐπισήμων ὑποδοχῶν ἀντήλλαξε μετὰ τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν καὶ ἐδέχθη τὰ εὐλαβῆ σέβη τῶν παρισταμένων Προκρίτων τῆς Ἀρμενικῆς Παροικίας.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης κατὰ τὴν ἀναχώρησιν Αὐτῆς, προσεκύνησεν ἐν τῷ Ἀρμενικῷ Καθεδρικῷ Ναῷ, καὶ προεπέμφθη μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

Ἑορτῶν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ ἑορτῇ τῶν Γραμμάτων (τῇ 30ῇ Ἰανουαρίου), ἐτελέσθη ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἡ καθιερωμένη Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Χοροστασία, καθ' ἥν, τῇ Α. Θ. Παναγιότητι συνεχοροστάτησαν οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ Μητροπολῖται Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος, Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντῖνος, Αἴνου κ. Γερμανός, Προικοννήσου κ. Φιλόθεος, Χαλδίας κ. Κύριλλος, Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομος καὶ Λαοδικείας κ. Μάξιμος. Τὸν Θεῖον Λόγον ἐκήρυξεν ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Αἰμιλιανὸς Τσακόπουλος, Ἀρχειοφύλαξ τῶν Πατριαρχείων.

Ἐν τέλει τῆς Θείας Λειτουργίας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης περιβληθεῖσα ὠ-

μοφόριον καὶ ἐπιτραχήλιον ἀνέγνω Τρισάγιον ἐπὶ προτεθειμένου δίσκου κολλύβων, ὑπὲρ τῶν ἀειμνήστων Ἱδρυτῶν, Εὐεργετῶν, Σχολαρχῶν, Καθηγητῶν καὶ Μαθητῶν τῆς Μεγάλης Σχολῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἐκπαιδευτικῶν ἡμῶν Καθιδρυμάτων.

Μεταξὺ τοῦ προσελθόντος λοιποῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος παρέστησαν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ οἱ Ὀφφικιάλοι τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Ἐφορία μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τῶν Καθηγητῶν καὶ μαθητῶν τῆς Μεγάλης Σχολῆς ὡς καὶ οἱ Διευθυνταί, Καθηγηταὶ καὶ μαθηταὶ τῶν λοιπῶν ἀνωτέρων Ἐκπαιδευτηρίων τῆς Πόλεως καὶ πλεῖστοι ἐκ τοῦ κόσμου τῶν γραμμάτων.

Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίας Τριάδος Χάλκης.

Τῇ 6ῃ Φεβρουαρίου, μνήμῃ τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατριάρχου Φωτίου τοῦ Ὁμολογητοῦ καὶ ἀνιδρυτοῦ τῆς Ἱερᾶς ἐν Χάλκῃ Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἔνθα ἡ Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολή, ἐτελέσθη ἐν τῷ Ναϋδρίῳ τῆς Ἱ. Μονῆς ἀφ' ἑσπέρας μὲν Μέγας Ἑσπερινός, τὴν δὲ κυριώνυμον ἡμέραν ἡ Θ. Λειτουργία μετ' ἀρτοκλασίας καὶ παραθέσεως κολλύβων, κατὰ τὴν κρατοῦσαν τάξιν.

Ἀμφοτέρων τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν προεξῆρχεν ὁ ἐκ τῶν Ἐφόρων τῆς Σχολῆς Σεβ. Μητροπολίτης Ροδοπόλεως κ. Ἱερώνυμος.

Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἀντεπροσώπευσεν ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἀνδρέας Παντολέοντος, Διευθυντὴς τοῦ Γυμνασιακοῦ Τήμματος. Ἔψαλε δ' ἐμμελέστατα ἡ χορῳδία τῆς Σχολῆς.

Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος, Πρόεδρος τῆς Ἐφορίας τῆς Σχολῆς, Ἰκονίου κ. Ἰάκωβος, Ἐφοροταμίας, Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος, ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Μάξιμος, Σχολάρχης, μετὰ τῶν Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς, ὁ Ἔξαρχος τοῦ Παναγίου Τάφου Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἰωάννης, ὁ Ἡγούμενος τῆς Ἱ. Σκήτης τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ἐν Χάλκῃ, Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Κυπριανός, Ἀπόφοιτοι τῆς τροφοῦ Σχολῆς, ἅπαντες οἱ Ἱεροσπουδασταὶ καὶ ἱκανὸν ἐκκλησίασμα.

Κατὰ τὸ γεῦμα, ἐν τῇ κοινῇ τραπέζῃ τῆς Σχολῆς, εἷς ἐκ τῶν Ἱεροσπουδαστῶν ἀνέγνω, ὡς εἴθισται, τὴν εἰρηνικὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἑορταζομένου μεγάλου Πατριάρχου Φωτίου πρὸς τὸν Πάπαν τῆς Ρώμης Νικόλαον τὸν Α'.

Ἡ Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Μετ' ἐπιβαλλούσης μεγαλοπρεπείας καὶ κατανυκτικότητος, καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας πολλῆς, ἐτελέσθη τῇ 2ᾳ Μαρτίου ἐ. ἔ., ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἡ καθιερωμένη Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία τῆς Κυριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἀφ' ἑσπέρας, προέστη δ' αὐθημερὸν τῆς Θείας Λειτουργίας, συλλειτουργοὺς ἔχουσα τοὺς Σεβ. Συνοδικοὺς Μητροπολίτας Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεον, Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντῖνον, Αἴνου κ. Γερμανόν, Προικοννήσου κ. Φιλόθεον, Περγάμου κ. Ἀδαμάντιον, Χαλδίας κ. Κύριλλον, Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομον, Λαοδικείας κ. Μάξιμον, Σάρδεων κ. Μάξιμον καὶ Ροδοπόλεως κ. Ἱερώνυμον. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώ-

νησεν ἀπὸ τοῦ Ἱ. Ἄμβωνος ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Μάξιμος, Σχολάρχης τῆς Ἱ. Θεολογικῆς ἐν Χάλκῃ Σχολῆς.

Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι ἐν μὲν τῷ Ἱ. Βήματι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰκονίου κ. Ἰάκωβος καὶ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Συμεών, ἐν δὲ τῷ Σωλέᾳ οἱ Ἐντιμ. Πρόξενος καὶ Ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα κ.κ. Εὐστάθιος Λαγάκος καὶ Δημ. Ἡρακλείδης μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, οἱ Ἐντιμολ. Ὀφφικιάλοι τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, Πρόεδροι τῶν Ἐφοριῶν τῶν Μειζόνων Καθιδρυμάτων, ἀντιπρόσωποι διαφόρων Ἐφοροεπιτροπῶν τῶν Κοινοτήτων τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς, Καθηγηταὶ τῶν ἐνταῦθα Γυμνασίων καὶ πλῆθος εὐσεβοῦς Πληρώματος.

Ἐν τέλει τῆς Θείας Λειτουργίας ἐψάλη Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Τρισάγιον, ἐπὶ προηυτρεπισμένου δίσκου κολλύβων, ὑπὲρ τῶν ἀοιδίμων Πατριαρχῶν Ἀρχιερέων, Ἱερέων, Ἱερομονάχων, Ἱεροδιακόνων, Μοναχῶν καὶ Μοναζουσῶν καὶ πάντων τῶν ὑπὲρ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὀρθοδόξου Πίστεως ἀγωνισαμένων.

Ὁ Γενικὸς Πρόξενος τοῦ Λιβάνου εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ὁ νέος Γ. Πρόξενος τοῦ Λιβάνου ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν, Ἐντιμ. κ. Μισὲλ Σίδιακ, προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, τῇ 28ῃ Δεκεμβρίου, ἵνα ἐπισκεφθῇ καὶ ὑποβάλῃ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰ ἑαυτοῦ σέβη.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέχθη τὸν κ. Γ. Πρόξενον μετὰ πολλῆς τῆς ἐγκαρδιότητος ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ Αὐτῆς Γραφείῳ καὶ ἐπεδαψίλευσεν αὐτῷ τὴν Πατριαρχικὴν εὐλογίαν, εὐχηθεῖσα αὐτῷ ἐνίσχυσιν ἀπὸ Θεοῦ ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ καθηκόντων.

Κατὰ τὴν ἄφιξιν καὶ ἀναχώρησιν τοῦ κ. Μισὲλ Σίδιακ, ἀπεδόθησαν αὐτῷ αἱ ὑπὸ τοῦ Πρωτοκόλλου προβλεπόμεναι τιμαί.

Σεπτῇ ἐντολῇ, ὁ Πανοσ. Μ. Πρωτοσύγκελλος ἀντεπισκεφθεὶς τὴν Α. Ἐντιμότητα τὴν 7ην Ἰανουαρ. ἐν τῷ Προξενείῳ τοῦ Λιβάνου, ηὐχαρίστησεν αὐτῇ διὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῆς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ διεβίβασεν αὐτῇ ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει τὰς Πατριαρχικὰς εὐχάς.

Ὁ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Δυτικῆς Γερμανίας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ὁ Δρ. Κοὺρτ Φρὶτς Φὸν Γκρέβανιτς, Γ. Πρόξενος τῆς Δυτικῆς Γερμανίας ἐνταῦθα, προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, τὴν 30ὴν Δεκεμβρίου π. ἔ., ὑπέβαλε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰς ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις καὶ τῷ νέῳ ἔτει συγχαρητηρίους αὐτοῦ προσρήσεις.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέχθη τὴν Α. Ἐντιμότητα μετὰ πολλῆς τῆς ἐγκαρδιότητος καὶ ἐπεδαψίλευσεν αὐτῇ τὴν ἁγίαν Αὐτῆς Πατριαρχικὴν εὐλογίαν.

Εἰς τὸν κ. Γενικὸν Πρόξενον κατά τε τὴν ἄφιξιν καὶ ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἀπεδόθησαν αἱ ὑπὸ τοῦ Πρωτοκόλλου προβλεπόμεναι τιμαί.

Σεπτῇ ἐντολῇ, ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος μεταβὰς συνοδείᾳ τοῦ Ἄρχοντος Μ. Ρεφερενδαρίου κ. Γεωργίου Χόλλεμπαχ, ἀντεπεσκέφθη τὸν κ. Γεν. Πρόξενον, εἰς ὃν καὶ διεβίβασε τὰ Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ ὀγδοηκοστῇ δευτέρᾳ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων τοῦ Ἐξοχ. Ἀρχικαγκελλαρίου τῆς Γερμανίας κ. Κόνραδ Ἀδενάουερ.

Ὁ Γεν. Πρόξενος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Τῇ 15ῃ Ἰανουαρίου ἐ. ἔ., ἐπισκεφθεὶς τὴν Α.Θ. Παναγιότητα ὁ ἐνταῦθα Γεν. Πρόξενος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κ. Ρόμπερτ Μάϊνερ ὑπέβαλεν Αὐτῇ ἐπὶ τῇ διαγενομένῃ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων τὰ σεβάσματα αὐτοῦ.

Ἡ Α.Θ. Παναγιότης ἐδέχθη τὸν ὡς ἄνω Γεν. Πρόξενον μετὰ πολλῆς τῆς ἐγκαρδιότητος, ηὐχήθη αὐτῷ, ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει, τὰ εἰκότα καὶ ἐπεδαψίλευσεν αὐτῷ τὴν σεπτὴν Πατριαρχικὴν εὐλογίαν.

Τῇ Α. Ἐντιμότητι, κατά τε τὴν ἄφιξιν καὶ ἀναχώρησιν αὐτῆς, ἀπεδόθησαν αἱ προσήκουσαι τιμαί.

Ὁ νέος Γεν. Πρόξενος τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἀφιχθεὶς πρό τινος ἐνταῦθα, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν ὁ Γενικὸς Πρόξενος τοῦ Ἰσραὴλ Ἐντιμ. κ. Γεσούα Σάϊ.

Οὗτος προσελθὼν τῇ 15ῃ παρελθόντος Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὑπέβαλε τὰ σέβη αὐτοῦ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, γενόμενος παρ' Αὐτῆς δεκτὸς μετὰ πολλῆς ἐγκαρδιότητος.

Εἰς τὸν κ. Γεν. Πρόξενον κατά τε τὴν ἄφιξιν καὶ ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἀπεδόθησαν αἱ προσήκουσαι τῷ ἀξιώματι αὐτοῦ τιμαί.

Πατριαρχικὰ συλλυπητήρια.

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Προέδρου τῆς Ρουμανικῆς Δημοκρατίας Πέτρου Γκρόζα, ὁ Πανοσ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου κ. Συμεὼν μεταβάς, ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, εἰς τὸ ἐνταῦθα Γεν. Προξενεῖον τῆς Ρουμανίας, τῇ 11ῃ Ἰανουαρίου, διεβίβασε τὰ Πατριαρχικὰ συλλυπητήρια.

Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσώπευσις.

Κατὰ τὴν τελεσθεῖσαν τῇ 16ῃ Ἰανουαρίου ἐ. ἔ., ἐν τῷ ἐν Φερίκιοϊ ναϋδρίῳ τῶν Διαμαρτυρομένων κηδείαν τοῦ ἀειμν. Δρος Χάρολντ Λῶρεν Σκώττ, τέως Διευθυντοῦ τῆς Ροβερτείου, ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ Πανοσιολ. Διάκ. κ. Γαβριήλ, Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ διεβίβασε τῇ χήρᾳ τοῦ ἀποιχομένου καὶ τῇ Διευθύνσει τοῦ Κολλεγίου τὴν Πατριαρχικὴν συμπάθειαν.

Κανονικαὶ ἄδειαι.

— Ἐπὶ σχετικῷ γράμματι τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Ρόδου κ. Σπυρίδωνος, παρεσχέθη αὐτῷ συνοδικῶς κανονικὴ ἄδεια πρὸς μετάβασιν αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον, διὰ λόγους Ἐπαρχιακούς.

— Ὡσαύτως, κανονικῇ ἀδείᾳ τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεχώρησεν εἰς Ἑλλάδα περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Δαφνουσίας κ. Γρηγόριος, Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος Γαλατᾶ, δι' ἰδίας αὐτοῦ ὑποθέσεις.

Ἄδεια ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Δωδεκαημέρου.

Κατόπιν γράμματος τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Ἀμύνης, ἐδόθη ἄδεια εἰς πάντας τοὺς ἐν τῷ Τουρκικῷ Στρατῷ ἀξιωματικοὺς καὶ στρατιώτας, Ὁμογενεῖς, ὅπως διέλθωσι τὰς Ἁγίας Ἡμέρας τοῦ Δωδεκαημέρου πλησίον τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν. Σεπτῇ ἐντολῇ,

ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος, ηὐχαρίστησε θερμῶς τὴν Ἀρχηγίαν τοῦ Στρατοῦ ἐπὶ τούτῳ.

Συνοδικαὶ Συνεδρίαι.

Ἐν τῇ Συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 14ης Ἰανουαρίου ἐ. ἔ., ἐπὶ τῇ μετὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἐν προσφωνήσει ηὐχήθη τοῖς Σεβ. Ἁγίοις Συνοδικοῖς Ἀρχιερεῦσι τὰ εἰκότα, ἐκ μέρους τῶν ὁποίων ἀπήντησεν εὐχαριστῶν καὶ ἀντευχάμενος ὁ Α΄ τῇ τάξει Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶς.

Ἑόρτιοι χαιρετισμοί.

Ἐπὶ ταῖς διαγενομέναις ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Νέου Ἔτους, ἐλήφθησαν καὶ ἀνεγνώσθησαν συνοδικῶς συγχαρητήρια τηλεγραφήματα καὶ γράμματα τῶν Μακ. Πατριαρχῶν, τῶν Προέδρων τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ κ. Πορφυρίου, τῆς Σεβασμίας Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου καὶ πολλῶν ἐγκρίτων καὶ λαϊκῶν προσώπων, εἰς ἃ ἐγένοντο αἱ προσήκουσαι ἀπαντήσεις.

Ὡσαύτως ἑόρτιοι χαιρετισμοὶ καὶ εὐχαὶ ἀντηλλάγησαν μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, καὶ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν φίλων Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανικῆς, Ἐπισκοπελιανῆς ἐν Ἀμερικῇ, καὶ τῆς ἐν Ἑλβετίᾳ Παλαιοκαθολικῆς.

Ἀνασυγκρότησις τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 20ῆς Μαρτίου, γενομένης, συμφώνως ταῖς κειμέναις διατάξεσιν, ἀνασυγκροτήσεως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, κατὰ τὸ ἥμισυ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀπεχώρησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Εἰρηνουπόλεως, Αἴνου, Προικοννήσου, Χαλδίας, Λαοδικείας καὶ Σάρδεων, ἀντ' αὐτῶν ἐκλήθησαν διὰ μίαν ἐτησίαν περίοδον οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Θεοδωρουπόλεως, Ἰκονίου, Ἴμβρου καὶ Τενέδου καὶ Φιλαδελφείας, πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τοῦ δωδεκαμελοῦς ἐξελέγησαν, διὰ μίαν ὡσαύτως ἐτησίαν περίοδον, οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Αἴνου καὶ Σάρδεων.

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος συνῆλθεν ὑπὸ τὴν νέαν αὐτῆς σύνθεσιν τῇ 27ῃ Μαρτίου ἐ. ἔ., καθ' ἣν μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Σεβ. Ἁγίων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων ἀντηλλάγησαν προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις.

Ἐπάνοδος Πατριαρχικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐπανέκαμψαν, μέσῳ Ἀθηνῶν, τὴν νύκτα τῆς 30ῆς Φεβρουαρίου, οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Σάρδεων κ. Μάξιμος καὶ Ἰκονίου κ. Ἰάκωβος, μεταβάντες εἰς Θεσσαλονίκην, ὡς Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία, πρὸς διευθέτησιν ζητημάτων τῶν ἐκεῖ Ἱ. Πατριαρχικῶν καὶ Σταυροπηγιακῶν Μονῶν Βλατάδων καὶ Ἁγ. Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας. Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὑπεδέχθη αὐτοὺς ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ, ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Χειροτονία.

Ἐπὶ τῇ ὑποβολῇ διὰ τῆς Σχολαρχίας καὶ τῆς Ἐφορείας τῆς Ἱ. Θεολογικῆς ἐν Χάλκῃ Σχολῆς, σχετικῆς αἰτήσεως, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ εἰς Διάκονον χειροτονία τοῦ ἐκ τῶν Ἱε-

ροσπουδαστῶν τῆς 4ης τάξεως τοῦ Θεολογικοῦ τμήματος τῆς Σχολῆς Παναγιώτου Κουλούρη, ἐκ Κεφαλληνίας.

Ἡ χειροτονία τοῦ εἰρημένου, λαβόντος τὸ ὄνομα Παντελεήμων, ἐτελέσθη ἐν τῷ Ναϋδρίῳ τῆς Σχολῆς, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πριγκηποννήσων κ. Δωροθέου, τῇ Κυριακῇ, 29η Δεκεμβρίου π. ἔ.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς.

Ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Κοινότητι Φοίνικος Ἀριζόνας, ἀνεπτύχθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἱεραποστολικὴ δρᾶσις.

Οὕτω 15 ἄτομα ἡλικίας 20 ἐτῶν καὶ ἄνω, ὅλως αὐτοπροαιρέτως, προσῆλθον εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, ἀντιπροσωπεύοντα ποσοστὸν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον, δεδομένου μάλιστα ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἐβαπτίσθησαν ὡσαύτως τριάκοντα νήπια Ὀρθοδόξων.

Ἐκ παραλλήλου ἐν τῇ ὡς ἄνω Κοινότητι ἐσημειώθη ἀξιόζηλος κίνησις εἰς ἅπαντας τοὺς πνευματικοὺς καὶ φιλανθρωπικοὺς τομεῖς, τοῦθ' ὅπερ ἔτι ἅπαξ μαρτυρεῖ τὴν λυσιτελῆ δρᾶσιν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς.

Ἱερὰ Μητρόπολις Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας κ. Θεοφύλακτος δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ:

α΄) ὅτι λόγῳ τῆς ὁσημέραι αὐξήσεως τῆς Κοινότητος Ἀδελαΐδος Νοτίου Αὐστραλίας, παρέστη ἀνάγκη ἀποκτήσεως καὶ νέου Ἱεροῦ Ναοῦ, ἐνοικιασθέντος πρὸς τοῦτο Ναοῦ τινος τῶν Μεθοδιστῶν, κειμένου ἐν τῇ συνοικίᾳ Θέμπαρτον τῆς ὡς ἄνω πόλεως,

β΄) περὶ τῆς ἐπικειμένης ἀποπερατώσεως τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ ἐν Σάνσαην Μελβούρνης Ἱ. Ναοῦ, οὗτινος ἡ θεμελίωσις ἐγένετο κατ' Ἰούνιον τοῦ 1956 καὶ ὅτι ἤδη ἐτελέσθη ἐν αὐτῷ Θεία Λειτουργία ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου τιμᾶται οὗτος, καὶ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων, καὶ

γ΄) περὶ τῆς ἱδρύσεως Ἱ. Ναοῦ ἐν Χόμπαρτ, πρωτευούσῃ τῆς Τασμανίας, ἐν τῷ ὁποίῳ καὶ ἐκκλησιάσθησαν ἤδη τὸ πρῶτον οἱ ἐκεῖ Χριστιανοὶ κατὰ τὴν διαγενομένην ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ρόδου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρόδου κ. Σπυρίδων δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ πληροφορίας περὶ τῶν γενομένων ὑπ' αὐτοῦ, πρό τινος, ἐν Ἀθήναις, ἐνεργειῶν, πρὸς ἐπίλυσιν διαφόρων ἀπασχολούντων τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Οὕτως ἐπέτυχεν ἵνα:

α΄) διατεθῇ σεβαστὸν ποσὸν διὰ τὰς ἐπισκευὰς τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, συνεπείᾳ τοῦ σεισμοῦ, ὑποστάντων σοβαρὰς ζημίας Ἱερῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ Ναῶν,

β΄) τροποιηθῶσι κατὰ τρόπον λυσιτελέστερον ὑπὲρ τῶν ὑπερηλίκων Ἱερέων Δωδεκανήσου αἱ σχετικαὶ διατάξεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., καὶ

γ΄) ἐγκριθῶσι πιστώσεις δι' ἐξωραϊστικὰ ἔργα ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Εὐαγγελισμοῦ Ρόδου.

Τῇ Α. Σεβασμιότητι, διὰ πάντα τὰ ὡς ἄνω, ἐξεφράσθη, διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος, ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας.

Ἱερὰ Μητρόπολις Κώου.

Δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κώου κ. Ἐμμανουήλ, ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ συνοπτικὰς πληροφορίας ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ κατὰ τὸ τρίμηνον Σεπτεμβρίου — Ὀκτωβρίου — Νοεμβρίου, π. ἔ., πεπραγμένων.

Μεταξὺ ἄλλων ἡ Α. Σεβασμιότης ἀναφέρει περὶ τῆς ἀπὸ 24ης π.μ. Νοεμβρίου ἀρξαμένης ἐφαρμογῆς τοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος περὶ ὁλοκληρωτικῆς ἀργίας τῆς Κυριακῆς ἐν τοῖς καταστήμασι τῆς πόλεως Κῶ, τοὐθ' ὅπερ θὰ παράσχῃ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ ἐκκλησιασμοῦ εἰς πολλοὺς ἐκ τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου, περὶ τῆς συντελουμένης ἀνιστορήσεως τοῦ νέου εἰκονοστασίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς τῆς πόλεως Κῶ, τὴν ὁποίαν ἀνέθετο τῷ Καλυμνίῳ Καλλιτέχνῃ — Ζωγράφῳ κ. Ἀντωνίῳ Καραφυλλάκῃ, πρό τινος ἐξ Αὐστραλίας ἐπανακάμψαντος, περὶ τῶν καταβαλλομένων προσπαθειῶν πρὸς ὁλοκλήρωσιν τοῦ ἀπαιτουμένου οἰκοπέδου διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου ἐν τῇ πόλει Κῷ, τρίτου ἐνοριακοῦ Ναοῦ καὶ ἄλλων.

Διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος, ἐξεφράσθη τῇ Α. Σεβασμιότητι διὰ πάντα τὰ ὡς ἄνω ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρος ἀπένειμε τὴν 1ην Δεκεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους τῷ Μακ. Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεοκλήτῳ τὸ παράσημον τῶν Ἁγίων Κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, ἱδρυτῶν τοῦ Ἀποστολικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀντιοχείας.

Ἡ Α. Μακαριότης, μετὰ τὴν λῆψιν τοῦ σχετικοῦ τιμητικοῦ διπλώματος, ἀπέστειλε τῷ Μακ. Πατριάρχῃ Ἀντιοχείας, τὸ προσῆκον ἀπαντητικὸν εὐχαριστήριον γράμμα.

Πλήρωσις τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Ἰωαννίνων καὶ Βερροίας. Ἐκλογὴ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 11ης Μαρτίου ἐ. ἔ., προέβη εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν χηρευουσῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Ἰωαννίνων καὶ Βερροίας, ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὧν ἡ διοίκησις ἀνετέθη προσωρινῶς, διὰ τῆς Πράξεως τοῦ ἐν ἔτει 1928 ἐκδοθέντος Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Οὕτω διὰ καταστάσεως ἐξελέγησαν εἰς μὲν τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἄρτης κ. Σεραφείμ, εἰς δὲ τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Βερροίας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κασσανδρείας κ. Καλλίνικος.

Ὡσαύτως, ἐν τῇ αὐτῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ, Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης ἐξελέγη ὁ ἄχρι τοῦδε Πρωτοσύγκελλος αὐτῆς Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Στέφανος Ἀφεντουλίδης, ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτε διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Ταλαντίου.

Τὰς ὡς ἄνω κανονικὰς ἐκλογὰς ἀνεκοινώσατο τηλεγραφικῶς τῇ Ἐκκλησίᾳ, κατὰ τὴν τάξιν, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος, οἱ δὲ οὑτωσὶ ἐκλεγέντες ᾐτήσαντο τηλεγραφικῶς τὰς πρὸς ἐνίσχυσιν ἐν τῇ νέᾳ αὐτῶν διακονίᾳ εὐχὰς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, αἵτινες καὶ ἐπεδαψιλεύθησαν αὐτοῖς καταλλήλως.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ.

ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ.

Ἀπὸ 10—14ης παρελθόντος Φεβρουαρίου συνῆλθεν, ἐν Λονδίνῳ, ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὡς γνωστὸν ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ συνέρχεται τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα ἑκάστου ἔτους. Ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις, ὡς μεῖζον σῶμα τοῦ Παγκοσ. Συμβουλίου, ἐκτελεῖ τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως, συνερχομένης ἀνὰ ἑξαετίαν. Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἓξ προέδρους, τὸν ἐπίτιμον Πρόεδρον Ἀγγλικανὸν Ἐπίσκοπον κ. Γεώργιον Μπὲλλ καὶ δώδεκα μέλη. Ὀρθόδοξα μέλη τυγχάνουσιν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Μιχαήλ, ὡς Πρόεδρος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος καὶ ὁ Αἰδεσ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Γεώργιος Φλωρόβσκυ. Εἰς τὸ ὡς ἄνω συνέδριον παρέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μελίτης κ. Ἰάκωβος ἀντὶ τῶν ἀπουσιασάντων.

Ἡ ἡμερησία διάταξις περιελάμβανε τὴν ἔκθεσιν τοῦ Γεν. Γραμματέως Δρος Βίσσερ Τοὺφτ ἐπὶ τῶν διαφόρων γενικωτέρων ἐξελίξεων τοῦ Συμβουλίου ἀπὸ τῆς τελευταίας ἐν Νιοῦ Χαῖβεν συνεδρίας καὶ διάφορα ἄλλα θέματα, οἷα τὸ ζήτημα τῆς ἑνώσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν μετὰ τοῦ Διεθνοῦς Συμβουλίου τῶν Ἱεραποστολῶν, ἡ ἐπέκτασις τῶν ἐν Γενεύῃ κτιρίων τοῦ Συμβουλίου καὶ αἱ σχέσεις μετὰ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

Σχετικῶς πρὸς τὸ τελευταῖον θέμα, ἡ Ἐπιτροπή, συζητήσασα ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ πρό τινος ληφθέντος γράμματος τοῦ Μητροπολίτου Κρουτίτσκη Νικολάου, Προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ἀπεδέχθη τὴν εἰσήγησιν τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας ὅπως ἡ συνάντησις τῶν ἑκατέρωθεν ἀντιπροσώπων γένηται κατὰ τὸν προσεχῆ Αὔγουστον 1958, εἰς καθορισθησόμενον μέρος.

Ὡς γνωστὸν τὸ ζήτημα τῆς ἐπαφῆς εἶχεν ἀποφασισθῆ ἀπὸ τοῦ 1956, ἀλλ' ἀνεβλήθη δι' εὐθετώτερον χρόνον, εἰσηγήσει τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας. Κατὰ τὴν ἤδη ὑπάρχουσαν ἀπόφασιν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον θὰ ἐκπροσωπήσωσιν ὁ Πρόεδρος τῆς Κ. Ἐπιτροπῆς Δρ. Φράϋ, ὁ Γεν. Γραμματεὺς Δρ. Βίσσερ Τοὺφτ καὶ ἕτερον μέλος ὁριζόμενον παρ' αὐτῶν.

Ἡ ἐπαφὴ αὕτη ἀναμένεται μετ' ἐνδιαφέροντος, διότι θ' ἀποτελέσῃ τὴν ἀρχὴν μιᾶς ἐπικοινωνίας, ἥτις εἶναι τόσον εὐεργετικὴ διὰ τὰς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς λαούς.

Ἡ σημασία τῆς ἐπαφῆς θὰ κριθῇ ἀπὸ τὰς συζητήσεις καὶ τὰς ληφθησομένας ἀποφάσεις.

ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Ἀπὸ 28ης Δεκεμβρίου 1957 — 8 Ἰανουαρίου 1958 συνῆλθεν ἐν τῷ παρὰ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ νέου Ἀφρικανικοῦ Ἔθνους Γκάνα Ἀκκρὰ Πανεπιστημιακῷ Κολλεγίῳ τῆς Ἀκιμότα τὸ συνέδριον τοῦ Διεθνοῦς Συμβουλίου Ἱεραποστολῶν, ὅπερ κανονικῶς συνέρχεται ἀνὰ ἑξαετίαν. Εἰς αὐτὸ προσῆλθον περὶ τοὺς ἑκατὸν ἑξήκοντα ἱεραπόστολοι, ἀντιπροσωπεύοντες ἐκκλησιαστικὰς καὶ ἀνεξαρτήτους Ἱεραποστολάς, παρέστησαν δὲ καὶ περὶ τὰ δέκα πέντε συμβουλευτικὰ μέλη, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μελίτης κ. Ἰάκωβος, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Π. Σ. Ε. κ. Τούφτ καὶ ὁ κεντρικὸς Πρόεδρος τῆς Χ.Ε.Ν. κ. Λίμπερτ.

Τὰ κύρια θέματα, ἅτινα ἀπησχόλησαν τὴν Συνέλευσιν ταύτην, ἦσαν κυρίως τὰ ἀκόλουθα τέσσαρα :

α) τὸ θέμα τῶν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ δρωσῶν Ἱεραποστολῶν, τῶν ὁποίων τὸ ἔργον καθίσταται ὁλονὲν καὶ δυσκολώτερον λόγῳ τοῦ ὀγκουμένου Ἀσιατικοῦ καὶ Ἀφρικανικοῦ ἐθνικισμοῦ.

β) τὸ θέμα συνεργασίας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ μὴ Ἐκκλησιαστικῶν, ἤτοι ἀνεξαρτήτων Ἱεραποστολῶν κυρίως ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ, ὅπου πολλάκις παρατηρεῖται ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ αὐτῶν.

γ) τὸ θέμα τῆς ἐνισχύσεως τῆς θεολογικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν ταῖς περιοχαῖς ἐκείναις τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς, ὅπου καὶ κυρίως δροῦν αἱ Ἱεραποστολαί, καὶ

δ) τὸ θέμα τῆς ἐνσωματώσεως τοῦ Διεθνοῦς Συμβουλίου Ἱεραποστολῶν ἐν τῷ ὀργανισμῷ τοῦ Π. Σ. Ε.

Μολονότι πάντα τὰ συζητηθέντα θέματα ἔχουν πολλὴν σπουδαιότητα, ἐν τούτοις αἱ περὶ τῆς συγχωνεύσεως τοῦ Π. Σ. Ε. μετὰ τοῦ Δ. Σ. Ι. συζητήσεις προσείλκυσαν τὸ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον τῶν ἀντιπροσώπων, δεδομένου ὅτι ὑπῆρξαν πολλοὶ οἱ ἀντιτιθέμενοι. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μελίτης κ. Ἰάκωβος, ἐπὶ τῇ βάσει σταθερῶν ἐπιχειρημάτων, ἅτινα ἀνελύθησαν τὸ παρελθὸν θέρος ἐν τῷ ἐν Νιοῦ Χαῖβεν Συνεδρίῳ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ὡμίλησε κατὰ τῆς προτεινομένης ἑνώσεως. Ἡ πλειοψηφία ὅμως τῶν συνέδρων ἐτάχθη ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως. Ληφθέντος ὅμως ὑπ' ὄψιν ὅτι ὑπάρχουσι σοβαροὶ ἐνδοιασμοὶ καὶ παρὰ διαφόροις Μέλεσι τοῦ Π. Συμβουλίου, ἀπεφασίσθη τελικῶς ὅπως συνεχισθῇ ἡ συστηματικὴ διαφώτισις ἐπὶ τῆς ἑνώσεως, ἡ γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Δ. Σ. Ι. λάβῃ χώραν μετὰ διετίαν καὶ ὅπως ἀποσταλῇ δήλωσις εἰς πάσας τὰς Ἱεραποστολάς.

ΔΙΑΦΥΛΕΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΕΝ ΝΟΤΙΩ ΑΦΡΙΚΗ

Τετρακόσιοι περίπου Ἀντιπρόσωποι προσῆλθον ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου ἐν Γιοχάνεσμπουργκ Νοτίου Ἀφρικῆς εἰς συνέδριον διαρκείας τριῶν ἡμερῶν, τὸ ὁποῖον συνεκλήθη πρὸς συζήτησιν τῶν βασικῶν ἰδεῶν διὰ μίαν κοινὴν κοινωνίαν ἐν Νοτίῳ Ἀφρικῇ. Συνοψίζων τὰ ἀποτελέσματα ὁ Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος Γιοχάνεσμπουργκ Ἀμβρόσιος Ρήβς ἐτόνισεν ὅτι ἡ μεγαλυτέρα ἐπιτυχία τοῦ συνεδρίου ὑπῆρξεν ὅτι ἠδυνήθη νὰ συγκληθῇ. Κεκλημένοι ὑπὸ Ἀφρικανῶν Παστόρων παρέστησαν ἀντιπρόσωποι τῶν Ὀλλανδῶν Μεταρρυθμιστῶν, οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ Ἀρχιεπίσκοποι τοῦ Ντάρπιν καὶ Καίηπτάουν, Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, διανοούμενοι, φοιτηταί, ἔμποροι καὶ δημοσιογράφοι.

Σχετικῶς πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς ἐπὶ μιᾶς πολυφυλετικῆς κοινωνίας, τὸ συνέδριον συνέστησεν ὅπως οἱ ἐπὶ μέρους δμιλοι χρησιμοποιῶσι τὸν ἄμβωνα, τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔντυπα, τὰ σχολεῖα καὶ διαφόρους συγκεντρώσεις διὰ νὰ ἀναλύωσι τοὺς σκοποὺς τῆς ἠθικῆς ἀγωγῆς, εἰς κοινωνικὰ καὶ φυλετικὰ ζητήματα. Τὸ συνέδριον εἰσηγήθη ἐπίσης ὅπως σφυρηλατηθῇ ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς διαφυλετικῆς συνεργασίας διὰ τῆς λατρείας, καὶ τῆς συμπράξεως ἀπὸ κοινοῦ εἰς εὐαγῆ καὶ πνευματικὰ ἱδρύματα. Τὸ Συνέδριον ὑπῆρξε πρωτότυπον καὶ λίαν ἐνδιαφέρον, διότι ἡ ἐποχὴ τῶν συνεχῶν ἐθνικῶν ἀνταγωνισμῶν ἔσχε τὴν τόλμην νὰ μελετήσῃ τὴν δυνατότητα συνυπάρξεως ποικίλων στοιχείων, διαφόρων θρησκευτικῶν καὶ κοινωνικῶν παραδόσεων.

Προσεχῶς πρόκειται νὰ δημοσιευθῶσι τὰ πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου, τὸ ὁποῖον θὰ συνέλθῃ καὶ πάλιν ἀργότερον.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.

Κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα συνῆλθεν ἐν Ἁγίῳ Λουδοβίκῳ Ἡνωμ. Πολιτειῶν, τὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Μεταξὺ τῶν γενομένων δεκτῶν νέων μελῶν εἶναι καὶ ἡ ἐν αὐτῇ Σερβικὴ Ἐκκλησία.

Τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ ἀντεπροσώπευσεν εἰς αὐτὸ ὁμὰς Ἱερέων μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Ναζιανζοῦ κ. Ἰεζεκιήλ.

Κατ' αὐτὸ ἐξελέγη νέος Πρόεδρος ὁ Αἰδ. κ. Ἔντουϊν Τ. Ντάλμπεργκ, ἐκ Σ. Λούϊς Μο.

[redacted]

(†) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος τηλεγραφικῶς ἐγνώρισε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ Μητροπολίτου Ἰωαννίνων κυροῦ Δημητρίου, ἐπισυμβᾶσαν τῇ 1ῃ τοῦ ἔτους.

Ὁ ἀείμνηστος τὴν πρωΐαν τοῦ νέου ἔτους ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν ἐπίσημον Δοξολογίαν ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ, παρέστη εἰς τὴν δοθεῖσαν ἐν τῇ Νομαρχίᾳ δεξίωσιν καὶ ἐπισκεφθεὶς τινας τῶν ἐπισήμων ἑορτάζοντας, κατελήφθη ὑπὸ τοῦ μοιραίου, καθ' ἣν στιγμὴν ἀνήρχετο τὴν κλίμακα τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου.

Ἡ σορὸς τοῦ ἀποθανόντος ἐτέθη ἐπὶ διήμερον εἰς λαϊκὸν προσκύνημα. Ἡ δὲ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐτελέσθη τῇ 4ῃ τρ. μ., προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης κ. Χριστοφόρου, διορισθέντος Τοποτηρητοῦ τῆς χηρευσάσης Μητροπόλεως.

Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Ἰωαννίνων, κατὰ κόσμον Δημήτριος Εὐθυμίου, ἐγεννήθη τῷ 1882 εἰς τὸ χωρίον Δεμάτιον τῆς Ἐπαρχίας Ἰωαννίνων ,ἔνθα καὶ ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα. Ἀκολούθως ἐμαθήτευσεν ἐν τῇ Ἱερατικῇ Σχολῇ τῆς νήσου Ἰωαννίνων καὶ τῇ ἐγγυήσει τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γρηγορίου εἰσήχθη, τῷ 1900, εἰς τὴν Ἱ. Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, ἐξ ἧς καὶ ἀπεφοίτησε τῷ 1907.

Ἅμα τῇ ἀποφοιτήσει αὐτοῦ, κεχειροτονημένος ἤδη εἰς Διάκονον, διωρίσθη Ἀρχιδιάκονος, Ἱεροκῆρυξ καὶ Ἐπόπτης τῶν Σχολῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Βελλᾶς καὶ Κονίτσης παρὰ τοῦ Μητροπολίτου αὐτῆς ἀειμνήστου Σπυρίδωνος. Μετὰ τετραετῆ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν προσελήφθη ἐν ἔτει 1911, Πρωτοσύγκελλος τοῦ γέροντος αὐτοῦ, ἤδη Μητροπολίτου Ἡρακλείας, προαχθεὶς ἅμα ὑπ' αὐτοῦ εἰς Πρεσβύτερον καὶ Ἀρχιμανδρίτην.

Τῷ 1912 ἐκλήθη, ἵνα διευθύνῃ τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον Βελλᾶς, πολλὰς ἐπὶ δωδεκαετίαν ὅλην καταβαλὼν ἐν αὐτῷ προσπαθείας, ἵνα ἀνυψώσῃ τὸ ἵδρυμα τοῦτο εἰς περιωπήν.

Προσελήφθη βραδύτερον ὡς Πρωτοσύγκελλος τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων καὶ μετὰ μακρὰν διακονίαν εἰς τὴν θέσιν ταύτην, ἐξελέγη Β. Ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπολίτου Ἰωαννίνων ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς ἄλλοτε Ἐπισκοπῆς Δωδώνης.

Ἐν ἔτει 1923 ἀνετέθη αὐτῷ ἡ διεύθυνσις τῆς ἐν τῇ νησίδι

τῶν Ἰωαννίνων Ἱερατ. Σχολῆς, ἣν καὶ ἐπὶ τριετίαν διηύθυνεν.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἰς ἐπιβράβευσιν τῆς δοκίμου διακονίας αὐτοῦ, ἐξέλεξεν αὐτὸν ἐν ἔτει 1926 Μητροπολίτην Λευκάδος καὶ Ἰθάκης, καὶ μετὰ ἐννεαετῆ ποιμαντορίαν μετέθεσεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης, μὲ ἕδραν τὸ Δελβινάκιον. Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Σπυρίδωνος εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον Ἀθηνῶν, ὁ Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως παρέμεινεν ὡς Τοποτηρητὴς εἰς τὰ Ἰωάννινα μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου Σπυρίδωνος, ὃν καὶ διεδέχθη κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1956.

Ὁ ἐκλιπὼν Ἱεράρχης ὑπῆρξεν ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοτέρους, διακριθεὶς πάντοτε διὰ τὸ ἦθός του, τὴν θρησκευτικήν του συνείδησιν καὶ τὴν προσήλωσιν εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις.

Ἐν τῇ διαποιμάνσει τῶν ὡς ἄνω Ἱ. Μητροπόλεων ἐπέδειξεν ἀγάπην πολλὴν πρὸς τὸ εὐσεβὲς αὐτῶν πλήρωμα καὶ αὐστηρὰν προσήλωσιν πρὸς τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις.

Ἡ Α.Θ. Παναγιότης, ἅμα τῇ λήψει τοῦ ὡς ἄνω θλιβεροῦ ἀγγέλματος, ἐδεήθη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Ἱεράρχου καὶ τηλεγραφικῶς ἐξέφρασε τῷ Μακ. Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν τὴν βαθεῖαν θλῖψιν Αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὡς καὶ πρὸς τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν Ἰωαννίνων, σὺν τῇ προτροπῇ ὅπως διαβιβάσῃ τῇ χηρευούσῃ Ἐπαρχίᾳ τὴν Πατριαρχικὴν συμπάθειαν.

Τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἰωαννίνων κυροῦ Δημητρίου εἴη ἡ μνήμη ἀγήρως.

(†) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ ΙΑΚΩΒΟΣ

Εἰς τὴν τετιμημένην χορείαν τῶν πρὸς Κύριον ἐκδημησάντων Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου προσετέθη καὶ ἓν νέον διακεκριμένον ὄνομα, τὸ τοῦ Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ἰακώβου.

Τὸ θλιβερὸν ἄγγελμα τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐπισυμβάντος τὴν ἑσπέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, 25ης Μαρτίου, ἐξήγγειλαν τῇ Ἐκκλησίᾳ δι' ἐπὶ τούτῳ τηλεγραφημάτων, ὅ τε Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μηθύμνης κ. Κωνσταντῖνος, ὅστις καὶ ὡρίσθη Τοποτηρητὴς τῆς χηρευσάσης Ἱ. Μητροπόλεως Μυτιλήνης.

Ὁ ἀείμνηστος γεραρὸς καὶ ἐκλεκτὸς Ἱεράρχης, κατὰ κόσμον Παναγῆς Γκιγκίλας, ἐγεννήθη ἐν Μοσχονησίοις. Τὰ πρῶτα γράμματα διήκουσεν ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι,

ἔνθα καὶ εἰς νεαρὰν ἡλικίαν χειροτονηθεὶς εἰς Διάκονον παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Μοσχονησίων κ. Ἰακώβου, εἰσῆλθεν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, εἶτα εἰσήχθη εἰς τὴν κατὰ Χάλκην Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ περιφήμου διὰ τὴν ἁγιότητα τοῦ βίου ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σμύρνης Βασιλείου.

Ἀποφοιτήσας τῷ 1903 ἐκ Χάλκης, ἀμέσως διωρίσθη Ἀρχιδιάκονος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σμύρνης, ἀναλαβὼν ἅμα καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Θρησκευτικῶν εἰς τὰ Γυμνάσια καὶ τὰ Διδασκαλεῖα τῆς πόλεως ταύτης.

Κατὰ τὴν ὡς ἄνω διακονίαν αὐτοῦ ἐπεδείξατο διοικητικὴν ἱκανότητα οὐ τὴν τυχοῦσαν, ἐργασθεὶς μετὰ πολλῆς τῆς φιλοπονίας καὶ ζήλου, εἰς ἐπιβράβευσιν τῶν ὁποίων ἡ Ἐκκλησία ἐξελέξατο αὐτὸν Βοηθὸν Ἐπίσκοπον παρὰ τῷ ἀειμνήστῳ Μητροπολίτῃ Βασιλείῳ, ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον Χριστουπόλεως, τῆς εἰς Ἀρχιερέα χειροτονίας αὐτοῦ τελεσθείσης μετὰ τὴν εἰς Πρεσβύτερον, κατὰ Μάρτιον τοῦ 1908.

Μετὰ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ ἀνέλαβεν οὐσιαστικῶς τὴν διεύθυνσιν τῆς Μητροπόλεως, τοῦ γέροντος Μητροπολίτου ἀσθενοῦντος καὶ ὄντος διαρκῶς κλινήρους, παραμείνας ἐν τῇ θέσει ταύτῃ μέχρι τοῦ 1910.

Μετὰ τὴν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπισυμβᾶσαν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ Μητροπολίτου Βασιλείου, ἐλθὼν ἐνταῦθα ἐξελέγη κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1911 Μητροπολίτης Δυρραχίου.

Τὴν Ἐπαρχίαν ταύτην ἐποίμανε θεοφιλῶς ἐπί τινα ἔτη. Ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου καὶ τῶν μεσολαβησάντων γεγονότων ἐξηναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ ὡς ἄνω Πολέμου ἀπεστάλη εἰς Κορυτσὰν διὰ τὴν πνευματικὴν ἐπιστασίαν τῶν ἐκεῖ Ὀρθοδόξων, ἐξαναγκασθεὶς καὶ αὖθις ἵνα ἐπιστρέψῃ ἐνταῦθα λόγῳ τῶν λίαν δυσμενῶν περιστάσεων, ἃς ἀντεμετώπισε καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐκεῖ παραμονῆς αὐτοῦ μετὰ σθένους καὶ ὑπομονῆς χριστομιμήτου.

Ἐπανακάμψας ἐνταῦθα ἐξελέγη κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1925 Μητροπολίτης Μυτιλήνης.

Τὴν Ἐπαρχίαν ταύτην ἐποίμανε ἐπὶ 33ετίαν ὅλην, πολλὰ μοχθήσας ὑπὲρ αὐτῆς. Καὶ οὐ μόνον θρησκευτικῶς καὶ πνευματικῶς ἀνύψωσε τὴν Νῆσον, διὰ τῆς ἱδρύσεως Ναῶν, τῆς θεσπίσεως μεγαλοπρεπῶν τελετῶν πρὸς τιμὴν τῶν ἐπιτοπίων παλαιοτέρων καὶ νεωτέρων Ἁγίων Μαρτύρων, τῆς συστηματικῆς κατηχητικῆς καὶ κηρυγματικῆς ἐργασίας, τῆς συστάσεως Θρησκευτικῶν Συλλόγων καὶ Ἀδελφοτήτων, τῆς ἐκδόσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν περιοδικῶν «Ποιμένος», «Ἁγίας Σιὼν» καὶ «Φωνῆς Κυρίου», τῆς ἱδρύσεως Κατηχητικῶν Σχολείων, Νυκτερινῶν Σχολῶν, Διδακτηρίων Ξένων Γλωσσῶν, Μουσείων καὶ Αἰθουσῶν Διαλέξεων, καὶ παντὸς ὅ,τι θὰ συνετέλει καθόλου εἰς τὴν πνευματικὴν πρόοδον τοῦ τόπου. Ἀλλὰ στρέψας ἀνύστακτον τὴν προσοχὴν καὶ πρὸς τὸν τομέα τοῦ φιλανθρωπικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, ἐπροίκισε τὴν Νῆσον μέχρι καὶ τῶν μικροτέρων αὐτῆς κωμοπόλεων διὰ πληθώρας Ἱδρυμάτων Χριστιανικῆς Προνοίας, προκαλεσάντων πράγματι τὸν γενικὸν ἔπαινον καὶ θαυμασμόν, ἐν οἷς τὸ ὀνομαστὸν Βοστάνειον Ἱερὸν Νοσοκομεῖον μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ : Οἴκου Ἀδελφῶν καὶ Τμήματος Λοιμωδῶν Νόσων, τὸ Γηροκομεῖον Μυτιλήνης, τὸ Κατσακούλειον Βρε-

φοκομεῖον, τὸ περίλαμπρον κτίριον τοῦ Ἐθνικοῦ Παιδικοῦ Σταθμοῦ, αἱ συγχρονισμέναι φυλακαὶ Ἀνδρέου Κατσακούλη, τὸ κτίριον Π. Ι. Κ. Π. Α., τὸ Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον, τὸ ἐν Ἁγιάσῳ Σανατόριον «Ἡ Ὑγεία», τὸ αὐτόθι Νοσοκομεῖον καὶ Γηροκομεῖον Χατζησπύρου, τὸ ἐν Πλωμαρείῳ Νοσοκομεῖον ὁ αὐτόθι ἐπίσης Παιδικὸς Σταθμός, ἡ αὐτόθι ἐπίσης, ἐν τῷ Ἀγροκτήματι τοῦ Σημαντηρίου Κληροδοτήματος, Γεωργικὴ Σχολὴ πρὸς μόρφωσιν τῶν ἀγροτοπαίδων καὶ ἄλλα.

Οὕτω συνεχίζων τὸ διακεκριμένον ποιμαντορικὸν ἔργον αὐτοῦ ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος, ἐν μέσῳ τῆς βαθυτάτης ἐκτιμήσεως καὶ τῆς ὁλοψύχου ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, ὑπερογδοηκοντούτης ἤδη, ηὐλογήθη παρὰ τοῦ Ἁγίου Θεοῦ νὰ ἑορτάσῃ τῇ Κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, 16ῃ τοῦ λήξαντος μηνὸς Μαρτίου, τὴν ἐπ' αἰσίοις συμπλήρωσιν πεντηκονταετίας τῆς ἀρχιερατικῆς ζωῆς καὶ δράσεως αὐτοῦ. Ἀσθενήσας δὲ τὴν 21ην Μαρτίου, καὶ ἐμφανίσας σημεῖα καρδιακῆς πλέον ἀνεπαρκείας, εἰσήχθη εἰς τὸ Βοστάνειον Νοσοκομεῖον, ὅπου καὶ μετὰ τετραήμερον παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Πανάγαθον Πλάστην κατ' αὐτὴν τὴν μεγάλην ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Διὰ τῆς τελευτῆς τοῦ Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ἰακώβου, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ ὁ Πρύτανις σήμερον τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου, ἐκλείπει μία ἐξαιρετικὴ πράγματι Ἱεραρχικὴ φυσιογνωμία, τιμήσασα ὄντως τὴν Ἐκκλησίαν πανταχοῦ ὅπου παρ' αὐτῆς ἐτάχθη. Ἡ πίστις του καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἔργου του, ἡ δυνατὴ πνοή του καὶ οἱ ἀγῶνές του ὑπὲρ τῆς δόξης τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπὲρ τῶν ἐμπεπιστευμένων αὐτῷ χριστιανικῶν ψυχῶν, τὸν ἀνύψωσαν εἰς ὑπόδειγμα Ὀρθοδόξου Χριστιανοῦ Ποιμένος. Ἰδιαιτέρως θὰ μένῃ ἀλησμόνητος ἡ ἐν τῷ Ἱερῷ ἐνταῦθα Κέντρῳ ὡς Συνοδικοῦ Ἀρχιερέως ἐν καιρῷ πολύτιμος συμπαράστασίς του. Τὸ ὄνομά του μετὰ τῆς βαθυτέρας τιμῆς θὰ ἀναγράφῃ ἡ ἱστορία τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία τοῦ ἀειμνήστου, ἐψάλη ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ, τῇ Παρασκευῇ, 28ῃ τοῦ λήξαντος μηνός, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου κ. Παντελεήμονος μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰακώβου καὶ Μηθύμνης κ. Κωνσταντίνου.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης δι' ἐπὶ τούτῳ τηλεγραφημάτων ἐξέφρασε τὴν θλῖψιν τῆς Ἐκκλησίας τῷ τε Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτῳ καὶ τῷ Σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Μηθύμνης κ. Κωνσταντίνῳ, Τοποτηρητῇ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μυτιλήνης, εἰς ὃν ἀνετέθη ὅπως διαβιβάσῃ ταύτην καὶ τῷ εὐσεβεῖ Κλήρῳ καὶ τῷ Πληρώματι τῆς χηρευσάσης Ἐπαρχίας.

Τοῦ ἀειμνήστου καὶ τετιμημένου Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ἰακώβου εἴη ἡ μνήμη αἰωνία καὶ ἄληστος.

(†) ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΚΑΙ ΝΑΟΥΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ὁ πολιὸς Μητροπολίτης Βερροίας καὶ Ναούσης Ἀλέξανδρος ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, τὸν δὲ θάνατον αὐτοῦ, ἐπισυμβάντα τῇ 5ῃ Ἰαν. ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἐγνώρισε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος.

Ὁ ἀείμνηστος, κατὰ κόσμον Ἀλέξανδρος Δηλανᾶς, Σάμιος τὴν πατρίδα, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐγκυκλίων σπουδῶν ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ, ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐξ ἧς, ἀποφοιτήσας καὶ χειροτονηθεὶς εἰς Διάκονον καὶ Πρεσβύτερον, ὑπηρέτησε μετ' ἀφοσιώσεως καὶ ζήλου εἰς ἃς ἔταξεν αὐτὸν ἡ Ἐκκλησία θέσεις καὶ μάλιστα εἰς τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ γενετείρας Σάμου καὶ εἶτα ἐν τῇ παλαιφάτῳ Ἱ. Μητροπόλει Ἐφέσου.

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, ἐκτιμῶσα τὴν παρὰ τῷ Γέροντι Μητροπολίτῃ Ἐφέσου Ἰωακεὶμ ζηλωτὴν καὶ εὔορκον διακονίαν τοῦ Ἀρχιμ. Ἀλεξάνδρου, ἐξελέξατο αὐτόν, τῇ 22ᾳ Ἰουνίου 1910, βοηθὸν Ἐπίσκοπον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἐφέσου ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον Μυρίνης.

Εἰς τὴν θέσιν ταύτην παρέμεινε μέχρι τῆς 21ης Φεβρουαρίου 1917 ὅτε καὶ μετετέθη εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Ἀνέων, ἥτις αὐθημερὸν διὰ πράξεως τῆς Ἐκκλ. ἀνυψώθη εἰς Μητρόπολιν.

Μετὰ πενταετῆ ἐν τῇ Μητροπόλει ταύτῃ δόκιμον ποιμαντορίαν ἐκλήθη, τῇ 19ῃ Φεβρουαρίου 1922, ἵνα ποιμάνῃ τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Περγάμου. Ἐν ἔτει δὲ 1924 μετετέθη, λόγῳ τῶν τότε συνθηκῶν, εἰς τὴν ἀρτισύστατον Μητρ. Ζιχνῶν.

Μετά τινα ἔτη λόγῳ τῶν ἐπελθουσῶν, ὡς ἐκ τοῦ δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου δυσχειμέρων περιστάσεων, ἐκλήθη ἵνα ποιμάνῃ τὴν Ἐπαρχίαν Βερροίας καὶ Ναούσης, ἐν ᾗ ἐπὶ εἰκοσαετίαν περίπου εἰργάσθη μετ' αὐταπαρνήσεως καὶ ζήλου, πολλὰ μοχθήσας ὑπὲρ τοῦ λογικοῦ αὐτοῦ ποιμνίου, παρ' οὗ ἀπελάμβανε πολλῆς ἀγάπης.

Ὁ ἀείμνηστος Ἱεράρχης δὶς ἐξελέγη Τοποτηρητὴς τοῦ χηρεύσαντος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου τῆς Ἑλλάδος, ἐπιδειξάμενος καὶ ἐν τούτῳ σύνεσιν καὶ περίνοιαν διοικητικήν, θρησκευτικὴν συνείδησιν καὶ προσήλωσιν εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις καὶ παραδόσεις.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, ἐπὶ τῇ λήψει τῆς θλιβερᾶς ταύτης εἰδήσεως, ἐδεήθη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας τοῦ ἀειμνήστου Ἱεράρχου ψυχῆς, τηλεγραφικῶς δ' ἐξέφρασε τῷ Μακ. Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτῳ τὴν βαθεῖαν τῆς Ἐκκλησίας συμπάθειαν, ὡς καὶ τῷ Τοποτηρητῇ τῆς χηρευσάσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως, Σεβασ. Μητροπολίτῃ Ἐδέσσης κ. Διονυσίῳ καὶ δι' αὐτοῦ ἁπάσῃ τῇ Ἐπαρχίᾳ ταύτῃ.

(†) ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΥΔΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

Λύπη βαθεία ἐγνώσθη τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τηλεγραφήματος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κρήτης κ. Εὐγενίου, ἡ πρὸς Κύριον ἐκδημία τοῦ πολιοῦ Ἱεράρχου Ἐπισκόπου Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ἀειμν. Ἀγαθαγγέλου, ἐπισυμβᾶσα τῇ 24ῃ Φεβρουαρίου ἐ.ἔ.

Ὁ ἀείμνηστος, κατὰ κόσμον Ἄγγελος Ξηρουχάκης, ἐγεννήθη ἐν Σούρι Ἀποκορώνου, Κρήτης, κατὰ Μάϊον τοῦ 1872. Τὰ πρῶτα γράμματα διήκουσεν ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι, τὰ δὲ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν τῷ Γυμνασίῳ Χανίων. Ἀκολούθως ἐφοίτησεν ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλείῳ Ἁγίας Τριάδος, Κρήτης, ἐξ οὗ ἀποφοιτήσας διωρίσθη Διευθυντὴς τῆς προτύπου Δημοτικῆς Σχολῆς, τῆς προσηρτημένης εἰς τὸ ὡς ἄνω Ἱεροδιδασκαλεῖον. Τῷ 1894 ἐχειροτονήθη εἰς Διάκονον, τῷ δὲ 1901 ἐνεγράφη εἰς τὴν περίπυστον Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Σταυροῦ ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν ἀριστοῦχος μετὰ τετραετίαν. Ἐπιστρέψας εἰς Κρήτην ἐχειροτονήθη τῷ 1905 εἰς Πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ ἀειμν. Ἐπισκόπου Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Νικηφόρου, λαβὼν ἅμα καὶ τὸ ὀφφίκιον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου, ἐδίδαξε δὲ ἔν τε τῷ Γυμνασίῳ καὶ τῷ Ἀνωτέρῳ Παρθεναγωγείῳ Ρεθύμνου, Κρήτης.

Ἀργότερον διωρίσθη Ἱ. Προϊστάμενος τῆς Κοινότητος Ἁγίου Γεωργίου Βενετίας, ἔνθα παρέμεινε μέχρι τοῦ 1920. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν τῇ ὡς ἄνω Κοινότητι διακονίας αὐτοῦ ἐφοίτησεν εἰς τὰ Πανεπιστήμια Πατοβίου καὶ Βολωνίας, ὑποβαλὼν δὲ ἐναίσιμον διατριβὴν ἐπὶ τῶν Ἰδεῶν τοῦ Πλάτωνος, ἀνηγορεύθη Διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας μετ' ἐπαίνων.

Ἡ Ἐκκλησία εἰς ἐπιβράβευσιν τῆς μακρᾶς καὶ εὐόρκου αὐτοῦ διακονίας, προήγαγεν αὐτόν, ἐν ἔτει 1936, εἰς Ἐπίσκοπον Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου.

Ἐν τῇ λαχούσῃ αὐτῷ ἐπισκοπῇ ἀνέπτυξεν, ὁμολογουμένως, δρᾶσιν ζηλωτὴν καὶ χριστομίμητον καὶ δὴ εἰς καιροὺς δυσχειμέρους, γενόμενος κοινωνὸς τῶν παθημάτων τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, οὗτινος ἐπεσπάσατο ἀμέριστον τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην. Ἰδιαιτέρως δὲ ἐμόχθησε διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἐξύψωσιν τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτοῦ.

Ὁ ἀποιχόμενος Ἱεράρχης καταλιμπάνει μνήμην ἀγαθοῦ ποιμένος, αὐστηροῦ τηρητοῦ τῶν παραδόσεων καὶ λογίου Κληρικοῦ, θεοφιλῶς ποιμάναντος ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὴν ἐπίκαιρον Ἐπισκοπὴν Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου καὶ πολλὰ ἀξιόλογα ἐπιτελέσαντος ἐν αὐτῇ, ἐν οἷς ἀξιομνημόνευτος τυγχάνει καὶ ἡ ἵδρυσις Σχολῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

Πρὸς τοῖς ὡς ἄνω, ὑπῆρξε καὶ δεξιὸς χειριστὴς τοῦ καλάμου, συγγράψας καὶ δημοσιεύσας ἐν διαφόροις περιοδικοῖς σοβαρὰς μελέτας καὶ ἐνδιαφέροντα ἄρθρα, μαρτυροῦντα τὴν λιπαρὰν αὐτοῦ μόρφωσιν.

Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία αὐτοῦ ἐγένετο τῇ 26ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κρήτης κ. Εὐγενίου, μεθ' ἁπάντων τῶν ἐν Κρήτῃ Θεοφ. Ἐπισκόπων, παρουσίᾳ ἀντιπροσώπου τοῦ Οἰκουμεν. Πατριαρχείου, τῶν Ἀρχῶν τῆς πόλεως καὶ πλήθους λαοῦ.

Τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Ἀγαθαγγέλου εἴη ἡ μνήμη αἰωνία καὶ ἄληστος.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Steven Runciman, The Eastern Schism, Oxford, at the Clarendon Press, 1955, pp. VIII—189.

Ὁ γνωστὸς καὶ ἐξ ἄλλων μελετῶν του (Ὁ Βυζαντινὸς Πολιτισμός, δ' ἔκδ., 1954, Ἀγγλιστί, Ἡ Ἱστορία τῶν Σταυροφοριῶν, 3 τόμοι, 1951—4, Ἀγγλιστὶ) Ἱστορικὸς τῶν χρόνων τοῦ Βυζαντίου κ. Ράνσιμαν ἐκθέτει εἰς τὴν μετὰ χεῖρας μελέτην τὰ κατὰ τὴν γένεσιν τοῦ Σχίσματος ἱστορικὰ δεδομένα, ἀναλύων τὰ βαθύτατα αἴτια, τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα, ἅτινα διαδραματίζουν τὸν κυριώτερον ρόλον εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως.

Ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸν Πρόλογόν του λέγει : «σκοπός μου εἶναι ἡ ἀπόδειξις ὅτι τὸ Ἀνατολικὸν Σχίσμα δὲν εἶχεν ὡς οὐσιῶδες αἴτιον τὴν διαφορὰν ἀπόψεων ἐπὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἢ τοῦ Ἄρτου τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἀλλὰ τὴν παράλληλον ἐξέλιξιν τῶν πολιτικῶν γεγονότων καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν προκληθεῖσαν προκατάληψιν καὶ πικρίαν, παραλλήλως πρὸς μίαν αὔξουσαν ἀντιγνωμίαν ἐπὶ τῆς βασικῆς ἰδεολογίας, τὴν ὁποίαν πολιτικὰ γεγονότα ἐπέβαλλον ἀναγκαστικῶς ἐπὶ τῶν ἀντιλήψεων τοῦ κόσμου» (σ. V). Ἡ προσωπικὴ συμπάθεια τοῦ συγγραφέως κλίνει μᾶλλον πρὸς τὸ Βυζάντιον, διότι προσπαθεῖ οὗτος νὰ κατανοήσῃ, ὅπως λέγει, τὴν Βυζαντινὴν ἄποψιν (αὐτ. σ. VI). Ὁ συγγραφεὺς δὲν περιορίζεται εἰς τὰ γνωστὰ καὶ πολλάκις ὑπὸ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης παρατάξεως φερόμενα πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἰδίων ἀπόψεων γεγονότα, ἀλλὰ διευρύνει τὴν ἔρευνάν του διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως νέων πηγῶν, νέων ἐπιχειρημάτων, γραπτῶν κειμένων, ἐπιστολῶν, ταξειδιωτικῶν, διπτύχων καὶ στοιχείων ἐκ τῆς ζωῆς καὶ τῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτικῆς Ἱστορίας, τὴν ὁποίαν οὗτος κατέχει εἰς τὰς ἐλαχίστας αὐτῆς λεπτομερείας.

Τὸ ἔργον, ἐκτὸς τοῦ Προλόγου, τῆς Βιβλιογραφίας καὶ τοῦ Πίνακος Ὀνομάτων καὶ Πραγμάτων, περιλαμβάνει ὀκτὼ κεφάλαια, τὰ ἑξῆς : α΄) Τὸ Ἱστορικὸν Παρελθόν, σ. 1—27, β΄) Μιχαὴλ ὁ Κηρουλάριος, σ. 28—54, γ΄) Ἀπὸ τοῦ 1054 μέχρι τῆς Α΄ Σταυροφορίας, σ. 55—77, δ΄) Αἱ Ἐκκλησίαι καὶ αἱ Σταυροφορίαι, σ. 78—101, ε΄) Διπλωματία καὶ Σύγκρουσις, σ. 102—123, στ΄) Ἡ ἀνάπτυξις τῆς λαϊκῆς μισαλλοδοξίας, σ. 124—144, ζ΄) Ἡ Δ΄ Σταυροφορία, σ. 145—158, καὶ η΄) Ἡ χρονολογία καὶ ἡ φύσις τοῦ Σχίσματος, σ. 159—170.

Χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ ὅσα ἐκτίθενται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως περὶ

τῆς χρονολογίας τοῦ Σχίσματος. Οὗτος, χρησιμοποιῶν ὡς ἀποδεικτικοὺς λόγους τὰ προαναφερθέντα στοιχεῖα, θέλει νὰ καταδείξῃ ὅτι τὸ ἔτος 1054 δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἡ ὁριστικὴ χρονολογία τοῦ Σχίσματος. Τελικῶς τὸ Σχίσμα διεμορφώθη, ὄχι πλέον ὡς μία σύγκρουσις Ἱεραρχῶν ἢ πολιτικῶν Ἀρχόντων, ἀλλ' ὡς συνείδησις τοῦ σώματος τῶν ἑκατέρωθεν Ἐκκλησιῶν, ἀπὸ τῆς Δ΄ Σταυροφορίας καὶ ἑξῆς καὶ ἰδίως κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΓ΄ αἰῶνος. Πότε τοῦτο ἀκριβῶς συνετελέσθη εἶναι ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ (σ. 4, 77, 89, 92, 100, 151, 159 ἑξ.).

Ἡ ἐργασία αὕτη, γραφεῖσα ὑπὸ προσώπου ἐκ τῆς Δύσεως προερχομένου, καταδεικνύει τὴν στροφὴν τῶν μελετητῶν τῆς Δύσεως ὡς πρὸς τὴν ὀρθὴν τοποθέτησιν καὶ ἀντικειμενικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

«ORTODOKSIA» — Ahlâki ve Dinî Resale
İmtiyaz sahibi ve Umum Neşriyat Müdürü
Adalar Metropoliti, DOROTEOS YEORGIADİS
Basıldığı yer ve tarih : 5-5-1958.
Mahal İdare : Büyükada, Kanarya sokak, No. 16.
Rum Patrikhanesi adına, Vasil Vasiliadis Matbaası.

«ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ»
Τριμηνιαῖον Ἠθικοθρησκευτικὸν Περιοδικὸν
Ἰδιοκτήτης — Διευθυντής :
Ὁ Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων ΔΩΡΟΘΕΟΣ.